

**T. C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME TÜRKÇE DERSİ
ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTAPLARINDAKİ MÜSTAKİL
DİNLEME METİNLERİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN
UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Ceyda ÇAYLI**

**Danışman
Doç. Dr. Ali GÖÇER**

**Eylül-2012
KAYSERİ**

**T. C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME TÜRKÇE DERSİ
ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTAPLARINDAKİ MÜSTAKİL
DİNLEME METİNLERİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN
UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Ceyda ÇAYLI**

**Danışman
Doç. Dr. Ali GÖÇER**

**Eylül-2012
KAYSERİ**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Adı Soyadı : Ceyda ÇAYLI

İmza

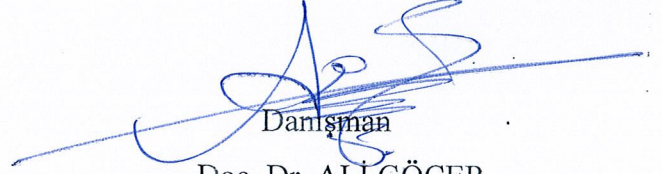
YÖNERGEYE UYGUNLUK

“İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metinlerine Yönelik Öğretmen Uygulamalarının Değerlendirilmesi” adlı Yüksek Lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Yazma Yönergesi’ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Ceyda ÇAYLI

Danışman

Doç. Dr. ALİ GÖÇER

ABD Başkanı

Doç. Dr. Erhan AYDIN

Doç. Dr. Ali GÖÇER danışmanlığında Ceyda ÇAYLI tarafından hazırlanan “İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metinlerine Yönelik Öğretmen Uygulamalarının Değerlendirilmesi” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında **yüksek lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

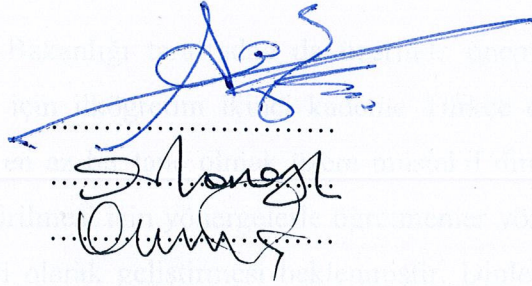
13 /09 / 2012

JÜRİ:

Danışman: Doç. Dr. Ali GÖÇER

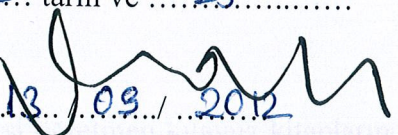
Üye: Doç. Dr. Erhan AYDIN

Üye: Yar. Doç. Dr. Adnan KARADÜZ

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun13/09/2012... tarih ve25..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

13/09/2012
Prof. Dr. Ahmet ŞAHİN

Enstitü Müdürü

**İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETMEN KILAVUZ
KİTAPLARINDAKİ MÜSTAKİL DİNLEME METİNLERİNE YÖNELİK
ÖĞRETMEN UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

ÇAYLI, Ceyda
Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi Eylül 2012
Danışman: Doç. Dr. Ali GÖÇER

ÖZET

Bilinçli ya da bilinçsiz bir işitme süreciyle dünyaya geliriz. Hayatımızın büyük bir bölümünü oluşturan bu beceri üzerine yapılan çalışmaların yetersizliği dikkat çekici boyuttadır.

Son zamanlarda Millî Eğitim Bakanlığı tarafından da üzerinde önemle durulan bu önemli becerinin geliştirilmesi için ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarına her temada en az bir tane olmak üzere müstakil dinleme metinleri eklenmiştir. Bu becerinin geliştirilmesi için yönergelerle öğretmenler yönlendirilmiş ve öğrencilerin bu beceriyi bilinçli olarak geliştirmesi beklenmiştir. Dinleme becerisinin gelişmesinde önemli rol oynayan öğretmenlerin uygulamaları araştırmamızın temelini oluşturmaktadır. Uygulamaların merkezinde olan öğrenciler ve bu metinlerin bulunduğu öğretmen kılavuz kitapları ile edinimleri denetlemeyi amaçlayan çalışma kitaplarındaki etkinlikler de araştırmamızda yer almaktadır.

Araştırmamızda ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerine yönelik öğretmen uygulamaları değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Bu amaçla; 2011-2012 eğitim öğretim yılı içerisinde Kayseri merkez ve merkez ilçelerde görev yapan 25 Türkçe öğretmenine görüşme formu uygulanmış, bu çalışma evreni içerisinden seçilen 3 öğretmenin 21 ders saatinde 7 farklı sınıfta yaklaşık 165 öğrenci gözlem formları ile gözlenmiştir. Bunun yanı sıra ilköğretim ikinci kademedeki kullanılan öğretmen kılavuz kitaplarının dinleme metinleri ve öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler incelenmiştir. Araştırmalar sonucunda elde edilen veriler nitel veri analizine göre kodlanarak yorumlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Dinleme eğitimi, müstakil dinleme metinleri, nitel araştırma.

**EVALUATION OF TEACHERS PRACTICES FOR SELF-CONTAINED
LISTENING TEXTS IN TURKISH LESSONS' TEACHER GUIDE BOOKS AT
SECONDARY SCHOOL SECONDARY LEVEL**

ÇAYLI, Ceyda
Erciyes University, Graduate School of Education
M. SC. Thesis September 2012
Supervisor: Doç. Dr. Ali GÖÇER

ABSTRACT

We are born with a hearing process, consciously or unconsciously. Insufficiency of researches on these skills that make up a large part of our lives that is remarkable.

Recently, it is also emphasized by the Ministry of Education that developing these important skills is significant, with this aim at least one listening texts in each theme is added to secondary school Turkish teacher's books. Guidelines for the development of this skill oriented teachers and students were expected to develop this skill consciously. Applications of teachers play an important role in the development of listening skills is the basis of our research. Where students and teachers are the heart of the applications of these texts with the acquisition of guide books aimed at checking activities in the study workbooks are included.

In this study, Secondary school teachers' listening texts implementations are assessed according to the Turkish lesson teacher guide books. For this purpose, in the period of 2011-2012 academic years, 25 Turkish teachers working in central and central districts of Kayseri city are conducted to interview and 3 teachers were selected from this group. The selected teachers and approximately 165 students from 7 different classes had been monitored in their lessons for 21 hours and according to that, observation forms were filled. Textbooks used in secondary schools as well as teacher guide and student workbooks were also evaluated. Studies based on data obtained from the analysis of qualitative data coded and interpreted.

Key Words: Listening training, self-contained listening texts, qualitative research

ÖNSÖZ

İnsanın iletişim kurmasında en temel vasıta olan dil üzerine söylenmiş sözler, yapılmış araştırmalar bulunmaktadır. İletişim sürecinde temeli oluşturan dil becerileri üzerinde de çalışmalar yapılmıştır. Bu dil becerileri içerisinde insanın en çok kullandığı ancak en az araştırılan dil becerisi ise dinleme becerisidir. Bu becerinin diğer dil becerilerinden farklı olduğu bir gerçektir. Okuma, konuşma ya da yazma becerisi ikinci kişiler tarafından fark edilirken; dinleme becerisi, kişinin kendi kendine, diğer şahıslar tarafından herhangi bir değerlendirme yapılmadan fark edilmeyecek bir beceri olduğundan diğer becerilerden farklı bir yere konulmalıdır. İnsanın en çok kullandığı bu beceri için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından müfredata metinler eklenmiştir. Bu araştırma dinleme metinlerine yönelik olarak öğretmen uygulamalarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Araştırma boyunca beni yönlendiren, bu sürecin sonuna kadar bana yol gösteren, emeğini ve ilgisini gördüğüm saygıdeğer danışman hocam Doç. Dr. Ali Göçer'e bütün yardımlarından dolayı minnettarım. Ayrıca yetişmemde emeği geçen bölümümüzün saygıdeğer hocalarına, görüşme sorularıma içtenlikle cevap veren öğretmen arkadaşlarıma, desteği ile her zaman yanımda olan sevgili eşim Ömer Faruk'a, yardımlarını esirgemeyen anneme, bana hep yeni ufuklar açan babama, benimle bu sürece ortak olan ablam Esra ve kardeşim Büşra'ya, son olarak da başarı yolunda varlığıyla bana her an azim veren canım kızım Ayşe Begüm'e çok teşekkür eder, bu araştırmanın eğitim sistemine fayda sağlamasını dilerim.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK	ii
ONAY	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
TABLolar	ix
KISALTMALAR	Xi

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI.....	1
1.2. ARAŞTIRMA SORULARI.....	3
1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	3
1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	4
1.5. VARSAYIM.....	4
1.6. SINIRLILIKLAR.....	5
1.7. TANIMLAR.....	5

II. BÖLÜM

2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. DİL.....	6
2.3. İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME PROGRAMLARINDA DİNLEME BECERİSİ.....	10
2.4. DİNLEME TÜRLERİ.....	15
2.5. DİNLEMİYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	21

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM	23
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	23
3.2. ÇALIŞMA EVRENİ VE ÇALIŞMA GRUBU.....	23
3.2.1. Çalışma Evreni.....	23
3.2.2. Çalışma Grubu.....	24

3.2.3. Öğretmenlerle İlgili Kişisel Bilgiler	24
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	27
3.4. VERİLERİN ANALİZİ	28

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	29
4.1. GÖRÜŞME SORULARIYLA ELDE EDİLEN VERİLERİN NİTEL YAKLAŞIMLA İÇERİK ANALİZİ	30
4.1.1. Dinleme Becerisine Yönelik Düşünceler	30
4.1.2. Müstakil Dinleme Metinlerine Yönelik Düşünceler.....	31
4.1.3. Müstakil Dinleme Metinlerinin İşlenişine Yönelik Düşünceler.....	37
4.1.4. Müstakil Dinleme Metinlerinin Değerlendirmesine Yönelik Düşünceler ..	46
4.2. GÖZLEM İLE ELDE EDİLEN VERİLERİN NİTEL YAKLAŞIMLA İÇERİK ANALİZİ.....	51
4.3. DOKÜMAN İNCELEME İLE ELDE EDİLEN VERİLERİN ANALİZİ	116
4.3.1. Öğretmen Kılavuz Kitaplarının Fiziksel Özellikleri	117
4.3.2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinleme Metinlerinin Özellikleri.....	117
4.3.3. Öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metinlerine Yönelik Kazanım ve Etkinliklerin Nitelikleri	120
4.3.4. Çalışma Kitabında Verilen Etkinlikler	120
4.3.5. Öğretmen Kılavuz Kitaplardaki Müstakil Dinleme Metinleriyle Bu Metinlere Yönelik Kazanım ve Etkinliklerin Nitelikleri Üzerine Öğretmen Görüşleri	121

V. BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	122
5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA.....	122
5.2. ÖNERİLER	126
5.2.1. Öğretmenlere Yönelik Öneriler	126
5.2.2. Öğrencilere Yönelik Öneriler	127
5.2.3. Öğretmen Kılavuz Kitaplarına Yönelik Öneriler	128
5.2.4. Diğer Öneriler	128
KAYNAKÇA.....	129
EKLER.....	132
ÖZ GEÇMİŞ	140

TABLOLAR

Tablo 1: 2006 İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı Dışında Uygulanan Programlar	11
Tablo 2: 2006 Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programındaki Dinleme/İzleme Öğrenme Alanındaki Amaç, Kazanım, Etkinlik Örneği ve Açıklama Sayıları.....	14
Tablo 3: Türkçe Öğretmenlerinin Cinsiyet Dağılımına İlişkin Bilgiler.....	24
Tablo 4: Türkçe Öğretmenlerinin Yaşlarına İlişkin Bilgiler	25
Tablo 5: Türkçe Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemlerine İlişkin Bilgiler	25
Tablo 6: Türkçe Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Okul Türüne İlişkin Bilgiler.....	26
Tablo 7: Türkçe Öğretmenlerinin Derse Girdiği Sınıflara İlişkin Bilgiler	26
Tablo 8: Türkçe Öğretmenlerinin Derse Girdiği Sınıfların Ortalama Mevcutlarına İlişkin Bilgiler	27
Tablo 9: Öğretmenlerin Dinleme Becerisi ve Bu Becerinin Geliştirilebilirliğine Yönelik Düşünceleri.....	30
Tablo 10: Öğretmenlerin Kılavuz Kitaplarda Bulunan Müstakil Dinleme Metinlerinin İşlevlerine Yönelik Düşünceleri	31
Tablo 11: Öğretmenlerin Müstakil Dinleme Metinlerinin Kazanımları Edindirmesine Yönelik Düşünceleri	33
Tablo 12: Öğretmenlerin Müstakil Dinleme Metinlerinin Öğrencilerin İlgi ve İhtiyaçlarına, Sınıf Seviyelerine Uygunluğuna Yönelik Düşünceleri	35
Tablo 13: Öğretmenlerin Öğretmen Kılavuz Kitabında Yer Alan Müstakil Dinleme Metinlerinin İşlenişine Yönelik Olarak Düşünceleri	37
Tablo 14: Öğretmenlerin Öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki Yönergelerin Yeterliliğine Yönelik Düşünceleri	43
Tablo 15: Öğretmenlerin Müstakil Dinleme Metinleriyle Diğer Metinlerin İşlenişi Arasında Öğrenci Katılım Farkına Yönelik Düşünceleri.....	44
Tablo 16: Öğretmenlerin Öğretmen Kılavuz Kitaptaki Metni Anlama Sorularından Hareketle Öğrencinin Konuyu Anlama Düzeyine Yönelik Düşünceleri.....	46
Tablo 17: Öğretmenlerin Öğrenci Çalışma Kitabındaki Etkinliklerin İşlevi ve Sayısal Olarak Yeterliliği Bakımından Düşünceleri.....	48

Tablo 18: Öğretmenlerin Müstakil Dinleme Metinlerinin İşlenişi Sonucunda Öğrenci Kazanımlarını Belirlemek Amacıyla Kullandığı Ölçme ve Değerlendirme Araç ve Yöntemler.....	50
Tablo 19: Öğrencilerin Uygulamadaki Etkililiklerini Betimlemek ve Öğretmenin Ders İşleyiş Uygulamaları (Gözlem Formu I).....	51
Tablo 20: Öğrencilerin Uygulamadaki Etkililiklerini Betimlemek ve Öğretmenin Ders İşleyiş Uygulamaları (Gözlem Formu II).....	63
Tablo 21: Öğrencilerin Uygulamadaki Etkililiklerini Betimlemek ve Öğretmenin Ders İşleyiş Uygulamaları (Gözlem Formu III)	72
Tablo 22: Öğrencilerin Uygulamadaki Etkililiklerini Betimlemek ve Öğretmenin Ders İşleyiş Uygulamaları (Gözlem Formu IV)	82
Tablo 23: Öğrencilerin Uygulamadaki Etkililiklerini Betimlemek ve Öğretmenin Ders İşleyiş Uygulamaları (Gözlem Formu V)	91
Tablo 24: Öğrencilerin Uygulamadaki Etkililiklerini Betimlemek ve Öğretmenin Ders İşleyiş Uygulamaları (Gözlem Formu VI)	99
Tablo 25: Öğrencilerin Uygulamadaki Etkililiklerini Betimlemek ve Öğretmenin Ders İşleyiş Uygulamaları (Gözlem Formu VII).....	107
Tablo 26: Kılavuz Kitapta Yer Alan Metinlerle İlgili Bilgiler.....	118
Tablo 27: Kılavuz Kitapta Yer Alan Metinlerle İlgili Bilgiler.....	119
Tablo 28: Kılavuz Kitapta Yer Alan Metinlerle İlgili Bilgiler.....	119
Tablo 29: Kılavuz Kitapta Yer Alan Metinlerle İlgili Bilgiler.....	120

KISALTMALAR

- Akt. : Aktaran
Çev. : Çeviren
MEB : Millî Eğitim Bakanlığı
s. : Sayfa
S. : Sayı
TDK : Türk Dil Kurumu
vb. : ve benzeri
vd. : ve diğerleri

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın kapsamına, araştırma sorularına, araştırmanın amacına ve önemine yer verilmiş; varsayımlar ve sınırlılıklar belirtilmiştir.

1.1. Araştırmanın Kapsamı

Anadil öğretimiyle bireylerin temel dil becerilerini kazanması ve bunu sosyal hayatlarında etkili bir şekilde kullanmaları amaçlanmaktadır. Sağlıklı bir sosyal hayatın yanında eğitim açısından da dil eğitiminin önemi yadsınamaz bir gerçektir. “Ana dili eğitimi, çocuğun aile ve çevresinde öğrendiği dili, okuldaki eğitim etkinliği içinde, sonra iş ve toplum yaşamında duyacağı çeşitli ilgi ve iletişim gereksinimlerini karşılayabilecek nitelik ve yönlerde geliştirmektir. Bu eğitim, çocuğa yeni bir dil öğretmek değildir, konuştuğu dil üzerinde çeşitli beceriler kazandırıp bu alanda bilinçlendirmektir” (Göğüş, 1983: 40).

Bu beceriler; okuma, yazma, konuşma ve dinlemedir. İnsanın iletişimde kullandığı bu beceriler içerisinde dinlemenin yeri ilk kullanılan beceri olmasının yanı sıra en çok kullanılan beceri olması nedeniyle de diğerlerinden farklıdır. Yapılan araştırmalar, dinlemenin insan yaşamında diğer becerilerden daha çok yer aldığını göstermektedir. “Ortalama olarak insan faaliyetlerinin yarısına yakını dinlemekle geçer. Minnesota Üniversitesi’nden Dr. Lyman K. Steal’in dinleme ile ilgili araştırmalarda insanların her gün iletişime ayırdıkları sürenin %45’i dinlediklerini ortaya çıkmıştır” (Yıldız vd., 2010: 179).

Dinleme sadece sosyal anlamda değil eğitim alanında da sürekli kullanılan bir beceridir. Öğrencinin başarısını artıracak olan dinleme becerisi üzerinde araştırmacıların, eğitimcilerin ve ailelerin önemle durması gerekir. Ancak bu önemli beceriye yeteri kadar önem verilmemektedir. “Son zamanlara kadar dinlediğini anlama hem teorik hem de pratik anlamda çok az dikkat çekmiştir. Diğer üç dil becerisi (okuma, yazma ve konuşma) doğrudan dikkat çekerken, öğretmenler, öğrencilerin dinleme becerilerini yardım almaksızın kendilerinin geliştirmesini beklemektedirler” (Osada, 2004: 54). Yalçın (2002: 45), Dinleme, anlamanın en önemli unsurlarından biri olarak hayatımız boyunca kullandığımız bir beceridir. Bu yeteneğin geliştirilmesi çok önemlidir. Bunun ölçülmesi ve sınıfta öğrencinin gelişmesinin kontrolü çok zordur. Bu bakımdan Öğrencinin artık öğretmeni anlamaya başladığı bir seviyeden itibaren sistemli bir dinleme eğitimi vermek gerekmektedir, demektedir.

Dinleme eğitimi verilirken öğretim programının öğretileri göz önünde tutularak öğrenme gerçekleşmelidir. Bu becerinin öğrencilere kazandırılabilmesi ve geliştirilmesi eğitimciler tarafından doğru yöntem ve tekniklerin kullanılmasıyla mümkündür. “Türkçe dersi bir bilgi dersi değil; bir beceri ve alışkanlık dersi olduğundan beceri kazandırmanın temelinde gösterme ve yaptırma bulunmaktadır. Beceri kazandırmada ve becerilerin alışkanlığa dönüştürülmesinde tekrarın önemli bir yeri bulunmaktadır” (Yangın, 2002: 15). Bu durum 1981 Türkçe Öğretim Programında “Türkçe derslerinde, öteki derslerde olduğu gibi kesin olarak ezbercilikten kaçınmak gerekmektedir. Türkçe öğretiminde başarı sağlanabilmesi için birtakım kuralların, tanımların öğretilmesi ve ezberletilmesi hiçbir anlam taşımamaktadır. Bir öğrencinin, noktanın ve büyük harfin nerelerde kullanılacağını, sıfatın ve zarfın tanımını, fıkranın, makalenin özelliklerini ezbere bilmesinin bir yararı olmadığı gibi böyle bir yolun izlenmesi, belleği yıpratmaktan, zamanı boşa harcamaktan, dersi öğrenci için sevimsiz kılmaktan başka bir şeye yaramamaktadır. Öğretmek ya da ezberletmek Türkçe öğretiminin amaçlarına ters düşer. Önemli olan, öğrencinin Türkçeyi doğru olarak bilinçle ve güvenle kullanmayı alışkanlık hâline getirmesi, okuduğu veya dinlediği bir metinde işlenen düşüncüyü ya da duyguyu kavrayıp sezebilmesi, ondan zevk alabilmesidir.” (MEB, 2002: 9) biçiminde dile getirilmektedir.

Dinleme becerisinin öneminin bilincinde olan Millî Eğitim Bakanlığı, hazırlattığı ders materyallerinde bu durumu göz önünde tutmaktadır. Bu alanda yapılan önemli açılımlardan biri de kitaplarda dinleme metninin yer almasıdır. Bu kapsamda İlköğretim ikinci kademedeki okutulan Türkçe ders kitaplarındaki her temada müstakil bir dinleme metni verilmiş, öğrenci çalışma kitaplarına da etkinlikleri eklenmiştir. Öğretmenlerin de kılavuz kitaplardaki yönergelerle dinleme metnini işlemesi istenmiştir. Öğretmenlerin işleyişine bırakılan bu metinlerin uygulanışı dinleme becerisinin kazanılmasıyla yakından ilgilidir. Bu nedenle öğretmen uygulamalarına yönelik olan tezimizin literatürde kendine bir yer alacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırma Soruları

“İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan müstakil dinleme metninin işlenişine ilişkin olarak öğretmen uygulamaları nasıldır?”

Müstakil dinleme metnini uygulayan öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

Müstakil dinleme metninde öğrenciler tarafından kazanılması beklenen kazanımlar gerçekleştirilmekte midir?

Müstakil dinleme metinleri dinleme becerisini kazandırmada etkili midir?

Çalışma kitaplarındaki etkinlikler dinleme becerisinin kazandırılmasında etkili midir?

Öğrencilerin dinleme metinlerine yönelik ilgileri nasıldır?

1.3. Araştırmanın Amacı

İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarında yer alan müstakil dinleme metinleri, öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmek üzere programa eklenmiştir. Bu amaç doğrultusunda; dinleme metinleri öğrencilerin ders kitaplarında verilmemiştir. Böylece öğrencinin metinleri tamamen dinleme ile algılaması hedeflenmiştir. Bu konu ile ilgili olarak kazanımlar verilmiş, öğrencilerin bu kazanımları elde etmesi beklenmiştir. Dinleme becerisi gelişen öğrencilerin sadece eğitim alanında değil sosyal alanda da gelişim göstereceği bir gerçektir bu nedenle bu önemli becerinin öğrenciler tarafından kazanılmasına yardımcı olmak için programa eklenen dinleme metninin uygulayıcısı

olan öğretmenler araştırmamızın temelini oluşturmaktadır. Bu araştırmanın amacı ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında bulunan müstakil dinleme metinlerinin işlenişinde önemli rol oynayan öğretmenlerin uygulamalarını tespit etmek ve yararlı bulunan uygulamaların yaygınlık kazanması için önerilerde bulunmaktır. Bu amaç çerçevesinde dinleme becerisini kazanması beklenen öğrencilerin müstakil dinleme metinlerine olan ilgileri ve bu becerinin kazandırılmasında rol oynayan öğretmen kılavuz kitapları da incelenerek uygulamalar hakkında bilgi verilmiş ve araştırma sağlam temellere oturtulmaya çalışılmıştır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Hayatımızın dönemsel değil sürekli ihtiyaçlarından olan iletişiminin kurulması için gerekli olan beceriler içerisinde dinleme önemli bir yer tutmaktadır. Dinleme becerisi gelişen birey iletişim anında karşısındakini daha rahat anlayabilmektedir. Sağlıklı iletişim kurulması insanın sosyal anlamda sorunlarla daha az karşılaşmasını sağlamaktadır. Sadece sosyal hayatta değil eğitim alanında da etkili olan dinleme ile öğrenciler başarılarını artırabilmektedir. Her alanda başarıyı artıracak olan dinleme becerisi okullarda geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında dinleme metinlerine yer verilmektedir. Bu metinlerin amacına ulaşabilmesi için öğretmenlerin uygulamalarının yeterli olması gerekmektedir. Tezimiz bu uygulamalar üzerinde durması bakımından önemlidir. Becerinin kazandırılmasında etkin olan öğretmen uygulamalarının incelenmesi tezimizin önemini ortaya koymaktadır.

1.5. Varsayım

1. Öğretmen görüşme formundaki sorulara öğretmenlerin içtenlikle cevap verdiği,
2. Öğretmenlerin çalışma evrenini kapsadığı,
3. Gözlemler esnasında öğretmen ve öğrencilerin doğal davrandığı,
4. Gözlem anında veri kaybı yaşanmadığı,
5. Doküman inceleme formundaki soruların araştırılacak konunun tüm yönlerini ele aldığı varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

Araştırma;

1. 2011-2012 eğitim öğretim yılında Kayseri merkez ve merkez ilçelerdeki ilköğretim ikinci kademedeki okutulan Türkçe ders kitaplarıyla,
2. Merkez ve merkez ilçelerden görüşme formu uygulanan 25 öğretmenle,
3. Çalışma grubunun içerisinde seçilerek gözlem yapılan 3 öğretmenle,
4. Çalışma grubunun içerisinde seçilerek gözlem yapılan 7 farklı sınıfla,
5. Öğretmen görüşme formundaki sorularla,
6. Doküman inceleme boyutlarındaki maddelerle,
7. Öğrenci gözlem boyutlarındaki maddelerle,
8. Öğretmen gözlem boyutlarındaki maddelerle sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Dil: Düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan ögeler ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir (Aksan, 2000: 55).

Dinleme: İletişim sürecinin amacı olan “konuşan kişinin vermek istediği mesajı pürüzsüz olarak anlayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunabilmeyi” (Demirel, 2004: 70) sağlayan dil etkinliğidir.

Dinleme Metni: Dinleme becerisinin kazandırılması için ilköğretim ikinci kademedeki Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz kitaplarında bulunan metinlerdir.

II. BÖLÜM

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Dil

Dinleme kavramından bahsetmeden önce üzerinde durulması gereken öncelikli kavramın dil olduğu bir gerçektir. Muhakkak ki dil kavramı dinlemenin öncülüdür. Bu açıdan öncelikle dil, ardından da dinleme kavramı anlaşılmalıdır. İnsanoğlunun doğumundan ölümüne kadar etkin şekilde kullandığı bu değerli ve vazgeçilmez unsur üzerine birçok tanım yapılmış ve önemi üzerinde durulmuştur.

Ergin'e (1997: 3) göre dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan doğal bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli anlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir. Banguoğlu (1998: 10) ise dili, insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaret sistemi olarak tanımlamıştır. Aksan (2000: 55) da "Dil, düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir." derken, Ünalın (2004: 155-156), "Dil, kültürün göstergesidir. Kişi her şeyden önce ait olduğu toplumun diliyle tanışır. Her toplumun duyuş, düşünüş ve davranış özellikleri vardır. Bunun ifade yolu ise ancak dille mümkündür." demektedir.

Dil becerileri olarak adlandırılan konuşma, yazma, okuma ve dinleme arasında dinleme becerisinin yeri diğerlerinden farklıdır. İletişim açısından bakıldığında dil becerileri içerisinde en çok kullanılan beceri dinleme becerisidir. Sağlıklı bir iletişim süreci içinde

gerekli olan dinleme becerisi hem eğitim hem de sosyal hayatta başarıyı artıracak bir unsurdur. Bu nedenle bu beceri üzerinde önemle durulmalıdır

2.2. Dinlemenin Tanımı ve Önemi

Dil, sade bir iletişim aracı olmanın ötesinde eğitim için de öncü olarak varlık göstermekte ve hayatımızın temelinde yer almayı her zaman başarmaktadır. Dilin varlığı ve önemi göz ardı edilemeyecek kadar mühimdir. Dil becerileri olarak adlandırılan konuşma, okuma, yazma ve dinleme becerileri de iletişimin boyutlandırılması açısından önem teşkil etmektedir. Becerilerden biri olan dinleme, doğum anından itibaren hayatımızda olması nedeniyle diğer becerilerden farklı boyutta üzerinde durulması gereken bu beceri üzerine birçok tanım yapılmaktadır.

Seslerin ve varsa konuşma görüntülerinin farkında olmayla ve onlara dikkati vermeyle başlayan, belli işitsel işaretlerin tanınması ve hatırlanmasıyla süren ve anlamlandırılmasıyla son bulan psikolojik bir süreçtir (Ergin ve Birol, 2000: 115). Temel dil becerilerinden biri olan dinleme, konuşan kişinin vermek istediği mesajı, pürüzsüz olarak algılayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunabilme etkinliğidir (Demirel, 2004: 70). Dinleme anlksal bir tutum sonucu olarak bireyin işitsel uyarıyı algılamasıdır (Özbay, 2005: 91). İşittiğimizi anlamak ve saklamak ya da işittiğimizi anlamak amacıyla dikkat harcamak (Sever, 2000: 9). İşitmekten ayrı ruhsal bir olaydır, işittiğini anlamak amacıyla dikkat harcamak ve bir sonuç çıkarmak için konuşmayı izleme biçimidir (Göğüş, 1978: 228). Bireyin sesleri, sözleri, konuşmaları işitme ve görme organlarıyla algılaması; zihinsel işlemlere tabi tutarak anlaması etkinliğidir (Güleryüz, 2003: 29). Dinleyicinin önce söylenenlerle sonra söylenenler arasında bağlantı kurma ve iletişim içindeki işlevini anlama yeteneğidir (Temur, 2001: 61). Duyduklarımızın kısa süreli belleğimizden geçerek anlamlandırılması ve birçok işlemin bir arada etkileşimsel olarak gerçekleştiği bir edim, anlama ve yorumlama sürecidir (Keçik ve Uzun, 2004: 111). Konuşmacı olarak kaynağın iletilerini, alıcı olarak dinleyicinin duyması, algılaması, zihinsel işlemlere tabi tutarak anlamasıdır (Güleryüz, 2003: 29). Bildirileri etkin bir yolda alma ve yorumlama süreci, görsel ve işitsel simgelere tepkidir (Taşer, 2000: 207). Mesaja yoğunlaşmak için

işitilenlerden pek çoğunu zihinsel bir süzgeçten geçirme, işitmeden çok daha öte bir iştir (Jalongo, 1995: 13).

Dinleme bilinçli bir süreci gerektirmektedir. Bu süreç kişinin bireysel istekliliğın ön planda olduğu, kişinin dinlemeye hazır olmasıyla ilintilidir. Bu açıdan bakıldığında işitme ile dinleme arasındaki belirgin farkın bilinçlilik olduğunun söylenmesi uygun olabilmektedir. Dinleme eylemi bireyin hazır bulunuşluğuyla ilgili olduğundan, söylenen her söz dinleniliyor anlayışında olmamak gerekir. Karşımızdaki insanlar işitmeyi gerçekleştirse bile bunun dinleme olduğundan söz edilemeyebilir. Demirel (2004: 70), işitmek ile dinlemek birbirinden çok farklıdır. İşitme, isteğimiz dışı gerçekleşirken; dinleme, belli bir amaç doğrultusunda yapılmaktadır, demektedir. Dilaçar ise (1968: 29) dinlemenin gerçekleşmesini, konuşanın zihninden dinleyenin zihnine doğru şu şekilde anlatmaktadır: “Konuşan, zihninde uyanan bir fikri aktarmak istediği zaman o fikrin belli bir dile göre ‘sesleme hayali’ de uyanır. Bu ses hayali, ses aygıtına aktarılarak ‘söyleme ve telaffuz’ olayı meydana gelir. Bu ses işareti, duyanın kulağına vararak orada ‘işitme hayali’ uyandırır. Zihinle işitilen bu hayal, kullanılan dil koduna göre, zihinde aynı fikri uyandırır ve böylece fikir, bir beyinden bir başkasına aktarılmış olur.”

Dinleme becerisi, insanın ilk olarak gerçekleştirdiği temel dil becerisidir. Doğduğu anda bilinçsiz bir şekilde başlattığı işitme zamanla bilinçli bir süreçle dinleme hâline gelmektedir. Çocuk hayatının ilk birkaç yılı sadece dinleyerek ve dilin temel yapısını içselleştirerek büyümektedir. Sever de (2000: 10) bireyin okul öncesine ait bütün bilgi, duygu ve düşünce evrenini dinleme yoluyla oluşturduğunu belirtmiştir

Dinleme işittiğimizi anlamak ve saklamak ya da işittiğimizi anlamak amacıyla dikkat harcamak biçimde tanımlanabilir. Dinleme, iletişimin ve öğrenmenin en temel yoludur. İletişim sürecinde, öğrenmenin gerçekleşebilmesi için, “kaynak” tarafından iletilenlerin, “alıcı” tarafından paylaşılması gerekir (Sever, 2000: 10). İşitmenin doğal bir sürecin sonucu olduğun, dinlemenin ise öğrenilmesi ve kazanılması gereken bir beceri olarak karşımıza çıktığı (Yalçın, 2002: 123) bilinen bir gerçektir.

İnsan doğduğu andan itibaren hatta doğmadan -herhangi bir sağlık problemi yoksa- bilinçsiz bile olsa temel dil becerilerinden biri olan dinleme becerisini kullanmaktadır. “Dil öğrenme süreci dinleme yoluyla anne karnında başlamaktadır. Bebek, doğum öncesinden itibaren konuşmaları ve sesleri dinlemektedir” (Güneş, 2007: 73). Dünyaya yeni gelen bir birey önce dinleme, ardından konuşma daha sonra okuma ve yazma becerilerini kazanmaktadır. Diğer becerilerin temeli olan dinleme ile ilgili olarak Sever (2000: 9), “Henüz okumasını bilmeyen bir çocuk çevresinde olup bitenleri dinlemekle yetinmektedir. Birey, okul öncesine ait bütün bilgi, duygu ve düşünce evrenini dinleme yolu ile oluşturur.” demektedir. Duygu ve düşünce evrenini oluşturan birey, sosyal hayatta varlık göstermeye, çevresinde olup bitenleri dinleyerek ve tepki vererek başlar.

Sosyal bir varlık olarak gelişen dünya, ilerleyen teknoloji içerisinde dinleme diğer becerilerden daha çok kullanılır hâle gelmiştir. Gelişen dünya ile beraber dinlenen materyal artmış, insanın dinleme becerisini kullanma oranı da teknoloji ile paralel olarak fazlalaşmıştır.

Dil becerilerinden biri olan dinleme; diğer becerilerden daha çok hayatımızda yer almaktadır. “Öğrendiklerimizin %83’ünü görme, %11’ini işitme, %3,5’ini koklama, %1,5’ini dokunma, %1’ini tatma yoluyla elde ettiğimiz belirtilmektedir. Günlük yaşantımızda görme yoluyla edindiklerimizi bir kenara bırakırsak, öğrenim sürecimizde öğrendiklerimizin önemli bir kısmı dinleme yoluyla kazanılmıştır. Okullarımızda öğretmenlerin pek çoğu düz anlatım (takrir) yöntemini kullanmaktadır. Bu durumda öğrencilerin dinlemeye ayırdıkları zaman daha da artmakta, öğrendiklerinin neredeyse %83’ünü dinleme yoluyla elde etmektedirler” (Özbay, 2005: 92-93).

Dinlemenin bireyin doğuştan itibaren kullandığı ilk dil becerisi olmasına, öğrenme sürecinde bilgilerin çoğunu dinleme ile elde etmesine rağmen alanyazında bu mühim konuyla ilgili araştırmalar yeterli değildir. Bu beceri kaderine terk edilerek insanların kendi kendilerine geliştirmesi beklenen bir beceri olmuştur. “Son zamanlara kadar dinlediğini anlama hem teorik hem de pratik anlamda çok az dikkat çekmiştir. Diğer üç dil yeteneği (okuma, yazma ve konuşma) doğrudan dikkat çekerken, öğretmenler, öğrencilerin dinleme becerilerini yardım almaksızın kendilerinin geliştirmesini beklemektedirler” (Osada, 2004: 54). Oysa öğrenme sürecinin en önemli adımını

oluşturan dinleme eğitimi, kontrolsüz olarak öğrenciye bırakılmamalıdır. Yalçın (2002: 45), Dinleme, anlamamanın en önemli unsurlarından biri olarak hayatımız boyunca kullandığımız bir beceridir. Bu yeteneğin geliştirilmesi çok önemlidir. Bunun ölçülmesi ve sınıfta öğrencinin gelişmesinin kontrolü çok zordur. Bu bakımdan Öğrencinin artık öğretmeni anlamaya başladığı bir seviyeden itibaren sistemli bir dinleme eğitimi vermek gerekmektedir, demektedir.

Ergin ve Birol (2000: 120–121) da dinleme edimine gereken önemin verilmediğini belirterek şöyle devam etmektedirler: “Dinleme, bütün okul etkinliklerini kapsadığı için bu eğitim yalnız ana dili öğretmeninin görevi de sayılmaz; ama bu beceriyi kazanma yollarının öğretilmesi ve uygulatılması daha çok ana dili öğretmenine düşen bir görevdir. Örgün eğitimde dikkatler daha çok okuma ve yazmaya verilirken konuşmaya daha az verilmekte dinlemeye ise hiç yer verilmemektedir. Ancak, dinleme de öteki beceriler gibi alıştırmaya ve uygulama çalışmalarısıyla geliştirilebilir.”

2.3. İlköğretim İkinci Kademe Programlarında Dinleme Becerisi

Türkçe öğretiminde amaç, Millî Eğitimin genel amaç ve ilkelerine uygun biçimde dört temel dil becerisini geliştirmeye yönelik Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzunda belirtilen amaçlara ulaşmaktır. Türkçe bilgi aktarılan bir ders değil, beceri kazandırılması gereken bir derstir. Dört temel beceri üzerine kurulmuştur. Bu dört temel beceri birbirinden bağımsız olarak düşünülemez. Sever (2000: 11) bu konuda; “İlköğretim birinci sınıftan başlayarak öğrencilere dinleme beceri ve alışkanlığı kazandırma sürecinin temel ilkesi, bu becerinin edinilmesine yönelik çalışmaların diğer dilsel becerilerin (konuşma, okuma, yazma) kazandırılması etkinlikleriyle bütünleştirilmesi olmalıdır.” demektedir. Ayrıca Demirel de (2004: 70) “Dil öğretiminde dört dil becerisini ayrı ayrı ele almak olası görülmemektedir. Her becerinin birlikte ele alındığı tümleşik dil becerilerini geliştirmenin dil öğretim sürecinin temelidir.” demektedir.

Türkçe dersi bir bilgi dersi değil; bir beceri ve alışkanlık dersi olduğundan beceri kazandırmanın temelinde gösterme ve yaptırma bulunmaktadır. Beceri kazandırmada ve becerilerin alışkanlığa dönüştürülmesinde tekrarın önemli bir yeri bulunmaktadır (Yangın, 2002: 15).

Bu durum 1981 Türkçe Öğretim Programında “Türkçe derslerinde, öteki derslerde olduğu gibi kesin olarak ezbercilikten kaçınmak gerekmektedir. Türkçe öğretiminde başarı sağlanabilmesi için birtakım kuralların, tanımların öğretilmesi ve ezberletilmesi hiçbir anlam taşımamaktadır. Bir öğrencinin, noktanın ve büyük harfin nerelerde kullanılacağını, sıfatın ve zarfın tanımını, fıkranın, makalenin özelliklerini ezbere bilmesinin bir yararı olmadığı gibi böyle bir yolun izlenmesi, belleği yıpratmaktan, zamanı boşa harcamaktan, dersi öğrenci için sevimsiz kılmaktan başka bir şeye yaramamaktadır.”

Bugüne kadar “İlköğretim Türkçe Dersi (6.7.8. Sınıflar) Öğretim Programı” dışında yürürlüğe giren yedi program bulunmaktadır.

Tablo 1: 2006 İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı Dışında Uygulanan Programlar

Program	Dinleme ile İlgili Madde/Maddeler
1924 Lise Birinci Devre Müfredat Programı	---
1929 Ortamektep Türkçe Programı	<ul style="list-style-type: none"> Talebede dinlediği ve okuduğu parçalar üzerinde düşünme ve bedii kıymeti takdir etme kabiliyetini inkişaf ettirmek, talebeye iyi eserleri okuma zevkini vermek ve okumaya değer kitaplarla kendilerinin daimi temasını temin etmek
1931–1932 Ders Senesi Tadilatı Türkçe Programı	<ul style="list-style-type: none"> Talebede dinlediği ve okuduğu parçalar üzerinde düşünme ve bedii kıymeti takdir etme kabiliyetini inkişaf ettirmek, talebeye iyi eserleri okuma zevkini vermek ve okumaya değer kitaplarla kendilerinin daimi temasını temin etmek.
1938 Ortaokul Türkçe Programı	<ul style="list-style-type: none"> Talebede dinlediği ve okuduğu parçalar üzerinde düşünme ve estetik değerini takdir etme kabiliyetini inkişaf ettirmek.
1949 Ortaokul Türkçe Programı	<ul style="list-style-type: none"> Onlara gördüklerini, duyduklarını, bildiklerini, incelediklerini, öğrendiklerini, düşünüp tasarladıklarını söz ve yazıyla doğru olarak anlatma kudretini kazandırmak.

1962 Ortaokul Türkçe Programı	<ul style="list-style-type: none"> • Onlara gördüklerini, duyduklarını, bildiklerini, incelediklerini, öğrendiklerini, düşünüp tasarladıklarını söz ve yazıyla doğru olarak anlatma kudretini kazandırmak.
1981 İlköğretim Okulları Türkçe Eğitim Programı	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilere, görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını tam ve doğru olarak anlama gücü kazandırmak; Onlara görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını, incelediklerini ve düşündüklerini, tasarladıklarını söz ya da yazı ile doğru ve amaca uygun olarak anlatma beceri ve alışkanlığını kazandırmak; Onlara dinleme, okuma alışkanlık ve zevkini kazandırmak; estetik duygularının gelişmesine yardımcı olmak. • ... yazılı bir metinde önce yazıyı, yazıdaki düğüm noktalarını çözmek gerekir. Bunun içindir ki okullarımızda okumaya, yazılı bir metni anlatmaya büyük önem verilmektedir. Bu, yerinde bir tutum olmakla birlikte günümüzde görsel ve işitsel araçların hızla gelişerek günlük hayatımızda çok etkin bir hız kazanmış olması, dinleyerek, dinlemesini bilerek anlamayı da ön plana getirmiş bulunmaktadır. Toplumsal ve demokratik yaşayışın gelişmesi, radyoda, televizyonda, açık havada ya da bir salonda izlenen bir konuşmayı anlamanın önemini büyük ölçüde artırmıştır. Bu yüzdendir ki yazılı metinlerin okunup anlaşılmasının yanında dinlenen bir konuşmanın veya konferansın anlaşılmasına da önem vermek gerekir. Yani yalnız okunan metni değil konuşulan ve dinlenileni anlama da Türkçe dersinin etkinlikleri arasındadır.

Yukarıda verilen önceki programlara değindikten sonra hâlen yürürlükte olan İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı;

Genel Amaçlar,

Öğrenme Alanlarından Biri Olan Dinleme/İzleme Alanı,

Dinlenecek/İzlenecek Materyallerin İçeriğinde Bulunması Gereken Özellikler,

Dinleme/İzleme Öğrenme Alanındaki Amaç, Kazanım, Etkinlik Örneği,

Açıklama Sayıları,

Programda Dinleme ile İlgili Olarak Verilen Diğer Maddeler bakımından incelendiğinde;

“Genel Amaçlar” bölümünden dinleme ile ilgili olan maddeler şöyledir:

4. Anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirmeleri,
5. Seviyesine uygun eserleri okuma; bilim, kültür ve sanat etkinliklerini seçme, dinleme, izleme alışkanlığı ve zevki kazanmaları,
6. Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri,
7. Yapıcı, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme yollarını öğrenmeleri, bunları bir alışkanlık hâline getirmeleri,
8. Bilgiye ulaşmada kitle iletişim araçlarından yararlanmaları, bu araçlardan gelen mesajlara karşı eleştirel bakış açısı kazanmaları ve seçici olmaları” amaçlanmaktadır (MEB, 2006: 5–6).

Türkçe dersinin öğrenme alanlarından biri olan dinleme/izleme alanı (MEB, 2006: 4) şu şekilde verilmiştir:

Dinleme/izleme, iletişim kurmanın ve öğrenmenin temel yollarından biri olup verilen iletiyi doğru bir şekilde anlama, yorumlama ve değerlendirme becerisidir. Görsel ve işitsel araçların hayatın her alanında giderek yaygınlaşması ve bu araçların eğitimde kullanılması etkili bir dinleme/izleme eğitimi gereklidir. Bu becerinin geliştirilmesiyle, öğrencilerden dinlediklerini/izlediklerini sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişkilendirme, eleştirme ve bunlarla ilgili çıkarımlarda bulunma gibi üst becerileri gerçekleştirmesi beklenmektedir.

Programda dinleme/izleme öğrenme alanı; öğrencilerin iyi bir dinleyici/izleyici olabilmesine yönelik olarak hazırlanmış düzeye uygun kazanımlar ile bu kazanımları hayata geçirmeye yönelik etkinliklerden oluşmaktadır. Programın bu bölümü “dinleme/izleme kurallarını uygulama, anlama ve çözümlenme, değerlendirme, söz varlığını zenginleştirme, etkili dinleme/izleme alışkanlığı kazanma” amaçlarından oluşmaktadır. Öğrencilerin düzeylerine yönelik olarak hazırlanan kazanımların, uygun etkinliklerle desteklenerek uygulanması, öğrencilerin etkili iletişim kurmalarını ve toplum hayatına aktif birer dinleyici/izleyici olarak katılmalarını sağlayacaktır. Aşamalı bir süreç izleyen bu sıralamanın takip edilmesi, dinleme/izleme etkinliklerinin amacına ulaşmasını, öğrencinin toplum hayatına aktif bir dinleyici/izleyici olarak katılmasını sağlayacak, öğrencilerin iletişim kurma yeteneklerini geliştirecektir.

Dinleme/izleme sürecinin amacına ulaşabilmesi için yapılan tüm dinleme/izleme etkinliklerinin değerlendirilmesi gereklidir. Bu amaçla programda, öğrencilerin kullanacağı değerlendirme ölçütleri ile yapılan etkinlikleri değerlendirmeye yönelik formlar yer almaktadır. Bu formların kullanılması dinleme/izleme sürecini verimli kılacak ve öğretmene nesnel bir değerlendirme imkânı sağlayacaktır.

Program içerisinde yer alan dinlenecek/izlenecek materyallerin içeriğinde bulunması gereken özellikler belirtilmiştir (MEB, 2006: 57). Bunlar;

1. Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olmalıdır
2. Millî, kültürel ve ahlâkî değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlar yer almamalıdır.
3. Siyasî kutuplaşmalara ve ayrımcılığa yol açacak bölücü, yıkıcı ve ideolojik ifadeler yer almamalıdır.
4. Öğrencilerin sosyal, zihinsel, psikolojik gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek cinsellik, karamsarlık, şiddet vb. öğeler yer almamalıdır.
5. İnsan hak ve özgürlüklerine, insanî değerlere aykırı öğeler yer almamalıdır.
6. Dersin amaçları ile kazanımlarını gerçekleştirecek nitelikte olmalıdır.
7. Öğrencilerin ilgi alanlarına ve seviyesine uygun olmalıdır.
8. İşlenecek süreye uygun uzunlukta olmalıdır.
9. Türkçenin anlatım zenginliklerini ve güzelliklerini yansıtmalıdır.
10. Dinleme metinlerinde, metnin özünü ve anlam bütünlüğünü bozmamak kaydıyla kısaltma ya da düzenlemeye gidilebilir. Düzenleme sırasında metne cümle ya da paragraf düzeyinde ekleme yapılamaz.
11. Aynı temada birden fazla dinleme/izleme materyaline yer verilecekse bunları türleri farklı olmalıdır.
12. Öğrencilerin dil zevkini ve bilincini geliştirecek, hayal dünyalarını zenginleştirecek nitelikte olmalıdır.
13. Öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunacak ve onlara estetik bir duyarlılık kazandıracak nitelikte olmalıdır.

2006 Türkçe dersi (6,7 ve 8. Sınıf) öğretim programındaki Dinleme/İzleme Öğrenme alanındaki amaç, kazanım, etkinlik örneği ve açıklama sayıları araştırılmış ve aşağıdaki veriler elde edilmiştir.

Tablo 2: 2006 Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programındaki Dinleme/İzleme Öğrenme Alanındaki Amaç, Kazanım, Etkinlik Örneği ve Açıklama Sayıları

Amaçlar	Kazanım Sayısı	Etkinlik Örneği Sayısı	Açıklama Sayısı
1. Dinleme/izleme kurallarını uygulama	4	4	2
2. Dinleneni/izleneni anlama ve çözümleme	25	11	7
3. Dinlediklerini/izlediklerini değerlendirme	3	1	2
4. Söz varlığını zenginleştirme	6	5	4
5. Etkili dinleme/izleme alışkanlığı kazanma	4	2	2

Programda yukarıda görüldüğü üzere 5 amaç ve 42 kazanım bulunmaktadır. 2006 Türkçe Öğretim programında dinleme izleme ile ilgili olarak 23 tane etkinlik örneği verilmektedir. Yöntem ve teknikler bölümünde dinleme/izleme türleri “Amaç ve Uygulama” başlıkları altında ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

Ayrıca programda dinleme ile ilgili olarak verilen diğer maddeler şöyledir;

Her temada farklı türlerden en az üç okuma, bir dinleme/izleme metnine/materyaline yer verilir. Dinleme metinleri öğretmen kılavuz kitabında yer almalıdır (MEB, 2006: 60).

Dinleme/izleme metni, okuma metinlerinde ele alınan alt temalardan biriyle bağlantılı olabilir (MEB, 2006: 60).

Dinleme metinlerinde dinleme becerisinin oranı %30 olarak belirtilmiştir (MEB, 2006: 247).

Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu’nda her tema kapsamında en az üç okuma metni ile bir dinleme/izleme materyaline yer verilmesi öngörülmüştür (MEB, 2006: 245).

2.4. Dinleme Türleri

Dinleme insanoğlunun doğduğu andan itibaren kullanmaya başladığı ilk becerilerdendir. Yeni doğan bir bebek okul hayatına başlayana kadar dört temel dil becerilerinden konuşma ve dinlemeyi kullanmaktadır. Bu iki beceri içinden de en çok dinleme hayatında yer almaktadır. “Ana dilinin temellerinin büyük ölçüde olduğu okul çağına kadar anlama becerisi olarak sadece dinleme vardır. Bu bakımdan dinleme becerisi diğer dil becerilerinin temelini oluşturur” (Özbay, 2005: 9).

Okul hayatına başlayan birey dinlemeyi bilinçli hale getirmektedir. Etkili ve verimli bir dinleme sürecine girmektedir. Okul içerisinde duydukları salt bir işitmenin ötesinde olmalıdır, bu nedenle öğrencilerin dinlemeyi verimli olarak yapması gerekmektedir. Etkili ve verimli bir dinlemenin gerçekleşmesi için dinleme sürecindeki unsurların farkında olmak ve bu unsurlar arasındaki bağı koparmamak gerekir.

Kingen'e (2000) göre, dinleme sürecindeki unsurlar şunlardır (Akt. Doğan, 2007: 5):

1. Algılama: Sesli uyarınları ve sözsüz iletişim sinyallerini fark etme
2. Dikkati Yoğunlaştırma: Dinlenen şeye odaklanma.
3. Anlamlandırma: Duyulan sesli uyarınları anlama ve yorumlama.
4. Hatırlama (Cevaplama): Tepki verebilmek için sesli uyarınları bellekte saklama.

Dinleme insanın bilinçsizce yaptığı bir beceridir. Okuma yazma ya da konuşma için insan belli bir hazırlık içerisinde girer. Ancak dinleme faaliyetinde kişinin herhangi bir sağlık problemi yoksa dinleme her an gerçekleşebilir. Elbette ki yapılan her işleme eylemi dinleme olarak nitelendirilmektedir.

Murat Özbay (2005: 75) ve Temur (2001: 62) iki çeşit dinleme şekline bahsetmektedirler:

1. Etkileşimli Dinleme: Bu çeşit dinlemede, dinleyen ile konuşan arasında bilgi alış veriş vardır. Yani tepkinin, anında konuşmacıya gösterilebileceği bir ortam söz konusudur. Dinleyen, aldığı mesajlara karşılık verebilir. Telefon konuşmaları, grup ve sınıf içi dinlemeleri buna örnek verilebilir.
2. Etkileşimsiz Dinleme: Bu dinleme çeşidinde dinleyenin, aldığı mesajlara tepkide bulunması söz konusu değildir. Burada dinleyici karşısındaki ile herhangi bir şekilde iletişime giremez. Radyo dinleme, televizyon izleme gibi.

Literatür incelendiğinde dinleme türleriyle ilgili sınıflamaların birbirinden farklı olduğu görülür. Buradan da anlaşıldığı üzere dinleme becerisi, üzerinde tartışılan, henüz çerçevesi tam olarak çizilmemiş olan bir dil becerisidir. Bu durum da bu becerinin eğitim alanında geliştirilmesi çalışmalarını zora sokmaktadır. Dinleme türleri ile ilgili yapılan sınıflamalar şu şekilde özetlenebilir:

Millî Eğitim Bakanlığı Türkçe Eğitim Programı (2006: 62-63);

1. Katılımlı Dinleme: Dinleme sürecinde zihinde oluşan soruların konuşmacıya iletilerek dinlenenlerin daha iyi kavranmasıdır. Dinlenenlerin ve soruların konuşmacıya yansıtılarak karşısındakine dinlediğini hissettirme, konuşmacının rahatlamasını ve iletişimin amacına ulaşmasını da sağlar.

2. Katılımsız Dinleme/İzleme: Dinleme/izleme sürecinde öğrencilerin dinledikleri üzerinde düşünmelerini sağlayarak zihinsel faaliyetlerini etkin kılmaktır.
3. Not Alarak Dinleme/İzleme: Dinlenenlerin/izlenenlerin daha kolay anlaşılmasını ve hatırlanmasını sağlamaktır.
4. Kendini Konuşanın Yerine Koyarak Dinleme/İzleme (Empati Kurma): Dinleyicinin kendisini konuşmacının yerine koyarak onun neler hissettiğini, sözlerinin hangi deneyimleri yansıttığını, kendini ve dünyayı nasıl algıladığını anlamaktır.
5. Yaratıcı Dinleme/İzleme: Öğrencilerin dinlediklerini/izlediklerini yorumlaması ve bunlardan yeni fikirler üretmesidir.
6. Seçici Dinleme/ İzleme: Dinlenenlerin/izlenenlerin içinden ilgi ve ihtiyaca yönelik olanların seçilerek dinlenmesi/izlenmesidir.
7. Eleştirel Dinleme /İzleme: Öğrencilere dinledikleri/izledikleri hakkında soru sorma alışkanlığı kazandırarak konu hakkında düşünmelerini; konuyu olumlu ve olumsuz yanlarıyla, tarafsız bir bakış açısıyla değerlendirmelerini sağlayarak kendi doğrularını buldurmaktadır.

Yalçın (2002: 131-135);

1. Seçerek Dinleme: İnsan beyni dışarıdan gelen seslerin hepsini değil, bir kısmını dinlemektedir. Seçerek dinleme, beynimizin bu çalışma biçimine paralel olarak yapılan dinlemedir. Bir insanın ne aradığını bilmesi ve ona göre dinlemesidir.
2. Katılımlı Dinleme: Karşımızdaki insana, onu dinlediğimizi hissettirmeye dayanan bir dinleme türüdür. Dinleyenin, konuşmacıya dinlediklerini yansıtması ve böylece konuşmacıya dinlediğini göstermesiyle oluşan psikolojik bir rahatlama sağlama durumudur.
3. Eleştirel Dinleme: Eleştirel dinleme, dinlediğimiz şeyin doğru olup olmadığını belirlemektir. Eleştirel dinlemede dinleyici, dinlediği her şey için bazı sorular sorma alışkanlığı kazanmalıdır. Konuşmacının anlattıklarının hızla analizini yaparak; sunduğu bilginin kendi kişisel yorumu mu olduğu, gözlemlere mi dayandığı veya belirli bir kaynaktan mı alındığının ortaya konulması gerekmektedir.

Aytaş (2012);

1. Pasif Dinleme: Seslerin bilinçli olarak, ama verilmek istenen mesajın ne olduğunu anlamaya çalışmadan algılanılmasıdır. Örneğin, ders çalışırken müzik dinlemek veya çok gürültülü bir ortamda sadece bir konuya dikkat edilmesi gibi.
2. Seçerek Dinleme: Bu dinleme türünde dinlenen şeyde neyin aradığını göz önünde bulundurarak dinleme yapılır. Kimileri çok uzun bir konuşmada ilginç sayılabilecek bir veya birkaç konuyu öğrenmek isteyebilir. Bu durumda sadece o bahislerin geçtiği bölümler seçilir ve o bölümler dikkatle dinlenir.
3. Katılımlı Dinleme: Konuşmacıyı onu dinlediğinizi, onun söylediklerine değer verdiğinizi gösteren bir dinleme şeklidir. Bu tepkiyi kimi zaman sözlerinizde, kimi zaman da jest ve mimiklerimizle gösterebiliriz.
4. Duygusal Dinleme: Dinleyicinin söylenenleri, konuşmacının duygu ve düşüncelerine katılarak ve kendisini onun yerine koyarak dinlemesidir. Duygusal dinlemede, konuşmacının etkinliği daha ön plana çıkmaktadır. İyi bir komutan iyi bir liderin yaptığı konuşmalarda duygusal dinlemeyi sağlayacak unsurların çok olması konuşmayı daha etkili kılacaktır.
5. Eleştirel Dinleme: Bir ferdin dört yaşından on altı yaşına kadar kazanması gereken bir dinleme şekli de, eleştirel dinlemedir. Eleştirel dinlemede, insana söylenenlerle, kendi dünyasındaki gerçeklerin karşılaştırılması ve bunları değişik açılardan yorumlayıp değerlendirme fırsatı verir. Bu tür dinlemeye ulaşmak için ise, alt yapısının çok sağlam ve yukarıda bahsedilen bütün dinleme becerilerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Göğüş (1978: 228-229);

1. Dikkatli Dinleme: Dinlemeye büyük bir neden bulunup, konuya derin bir ilgi duyarak dinleme.
2. Doğru Dinleme: Dinlenen konuyu kesinlikle anlama; bölümlerini, ayrıntılarını durulukla anlama.
3. Eleştirici Dinleme: Dinlediğini doğru- yanlış, eksik-tam olarak değerlendirmek için dinleme.
4. Seçmeli Dinleme: Dinlediğinden yalnızca amacına uygun olana dikkat edip diğer sözlere önem vermeme.

5. Duygusal Dinleme: Konuşana duyulan sevgi ya da nefret yüzünden, işittiklerini yargısız benimseme ya da yadsıma.
6. Anlamadan Dinleme: Sözcük dağarcığının yetersizliği, konunun yüksekliği, dinleme alışkanlığının eksikliği vb. nedenlerle dinlediğini anlamama.
7. Yarı Dinleme: Kendini, dinlediklerinin uyandırdığı çağrışımlara bırakarak, yarı dalgın dinleme.

Tidyman ve Butterfield (1959: 59) (Akt. Doğan, 2007: 35-36);

1. Basit Dinleme: Telefon konuşmaları, arkadaşlarla konuşma vb. durumlardaki dinleme.
2. Ayırt Edici Dinleme: Trafikteki sesleri, hayvan seslerini ayırt etmek; bir şeyi vurgularken öğretmenin sesinde meydana gelen değişimleri fark etmek için dinleme.
3. Rahatlama İçin Dinleme: Şiir, hikâye, çeşitli ses kayıtları dinleme.
4. Bilgi İçin Dinleme: Anonslar, düşünceleri listelemek için dinleme.
5. Fikirleri Düzenleme İçin Dinleme: Farklı kaynaklardan bilgileri düzenleme; bulgular üzerinde tartışma ve bunları özetlemek için dinleme.
6. Eleştirel Dinleme: Bir tartışmada, toplantıda konuşmacının amacını analiz etmek; önyargıları, duyguları, propaganda vb. fark etmek için dinleme.
7. Yaratıcı Dinleme: Hoşlanılan müzik, drama vb. dinleme ve düşüncelerini, hislerini kendi kelimeleriyle ifade etmek için dinleme.

Özbay (2005: 75-81);

1. Gönüllü veya Gönülsüz Dinleme: İsteyerek dinleme ile istemeyerek dinleme arasında çok büyük fark vardır. Bir baskı veya korku varsa dinleme gerçekleşmeyecek, sadece işitme vuku bulacaktır. Dış görünüşü ile dinliyormuş gibi görünen kişinin kafasında ve iç dünyasında bambaşka konular dolaşmaktadır. “Görünüşte dinleme” olarak da adlandırılan bu dinlemenin hiçbir eğiticiliği yoktur.
2. Motivasyona Dayalı Dinleme: Bazı dinleyiciler her türlü psikolojik ve fiziksel engel karşısında konuyu sonuna kadar dinlemek için çaba sarf ederler. Böyle bir tutum iyi bir dinleyici olmanın vazgeçilmez şartlarından. Öğrencinin

dinlemeye istekli olması ve ilgisinin artmasıyla motivasyona dayalı dinleme gerçekleşir.

3. Sempati veya Antipatiyle Dinleme: Konuşmacıya duyulan sevgi ya da nefret yüzünden, dinleyicinin işittiklerini yargılamadan benimseme veya reddetmeyle sonuçlanan dinleme türüdür.
4. Seçmeli Dinleme: Konuşanın söylediklerinden sadece kendi ilgilendikleri bölümleri duyarak diğer söylenenleri dinlememektir.
5. Yüzeysel Dinleme: Kelime haznesinin yetersizliği, dinleme beceri ve alışkanlığının kazanılmamış olması, konunun özelliğe bağlı olarak, konuşanın kullandığı kelimelerin asıl anlamlarını kavrayamayıp dinlediğini anlamayarak dinliyor gibi davranmadır.
6. Etkin Dinleme: Dinlenen konuyu kesinlikle anlamakla neticelenen dinleme türüdür. Ancak dinlemek her zaman anlamayla sonuçlanmayabilir. Yanlış anlama ve anlaşılmalara ortaya çıkabilir. Bunu önlemek amacıyla geribildirim kullanılarak gerçekleştirilen dinlemeye etkin dinleme adı verilmektedir.
7. Katılımlı Dinleme: Bu tür dinlemede, konuşmacıya onu dinlediğimizi, söylediklerine değer verdiğimizi hissettirmeye çalışma söz konusudur.
8. Eleştirel Dinleme: Eleştirel dinleme, dinlenenlerin doğru ve mantığa uygun olup olmadıklarını, kontrol etmektir.
9. Pasif Dinleme: Pasif dinleme, yaygın olarak kullanılan bir dinleme türüdür. Gönderilen mesajlara herhangi bir tepki vermeyi gerektirmemektedir. Seslerin bilinçli olarak ama verilmek istenen mesajın ne olduğunu anlamaya çalışmadan algılanmasıdır. Ders çalışırken müzik dinlenmesi gibi.

Wolvin ve Coakley (1979, 1985; Akt. Tompkins, 1998: 262) ile Kingen (2000: 265) (Akt. Doğan 2007: 36);

1. Ayırt Edici Dinleme: Sesleri ve görsel uyaranları birbirinden ayırt etmek için yapılan dinleme (Konuşma seslerini, müzik tonlarını, çevreden gelen olağan sesleri, birden çok anlamı olan kelimeleri, sözlü iletişime eşlik eden sözsüz iletişim unsurlarını vb. ayırt etmek için dinleme.)
2. Estetik Dinleme: Eğlence ve zevk almak için dinleme (Bu tür dinlemede mesajın duygu ve heyecan uyandırması istenir. Bir hikâyenin, şarkının dinlenmesi estetik dinlemeye örnek olarak verilebilir.)

3. Etkili Dinleme: Bir mesajı, eleştirel yargıda bulunmadan dinleme (Sebepler sonuç ilişkilerini anlamak, gerçek bilgi ile dinleyicinin çıkarım yoluyla edindiği bilgiyi ayırt etmek, önceden bilinen ve yeni edinilen bilgi arasındaki bağlantıları ortaya koymak, ana fikri ve yardımcı fikirleri tespit etmek için dinleme.)
4. Eleştirel Dinleme: Sadece anlamak için değil, puan vermek, değerlendirmek veya yargılamak için dinlemek (Hatalı veya mantıksız tartışmaları tespit etmek, ifade edilen sözlerin altında yatan anlamları ortaya çıkarmak için dinleme.)
5. Empatik Dinleme: Eleştirmeden, empati kurarak dinleme (Yargılardan kaçınarak, tavsiye vermeden, karsıdakinin duygularını anlamaya çalışarak dinleme.) Kingen (2000), okul ortamlarındaki uygulamaların daha çok etkili, eleştirel ve estetik dinleme üzerine yoğunlaştığını belirtmektedir.

Hennings, (2000) Dinlemeyi öğrenmede; aktif dinleme, stratejik dinleme, diyalog ve sunuya dayalı dinleme ve amaçlı dinleme önemlidir. Amaçlı dinleme de kendi içerisinde bilgi edinme amaçlı, yorumlayıcı, eleştirel ve estetik dinleme olarak sınıflandırılabilir, demektir (Akt. Akyol, 2012: 4).

2.5. Dinlemeyi Etkileyen Faktörler

Dinleme de konuşma gibi psikolojik ve sosyal faktörlerden çok etkilenen bir iletişim unsurudur. Alınan mesajların niteliğine, mesaj kaynağının (verici) görsel davranışlarına, iletişim aracının (ses) nasıl kullanıldığına, dinleyenin hangi maksatla dinlediğine ve daha pek çok faktöre göre dinlemenin niteliği de değişir. Dinleme faaliyeti, konuşanın ses tonu, beden dilini kullanma becerisi, konunun ortaya konuluşu ve muhteva özellikleri, dinleyenin sosyal, psikolojik, zihinsel durumuna ve konuyla ilgili geçmiş yaşantılarına göre anlam kazanır (Çifçi, 2001: 169-170).

Eğitim sürecinde her insanın zamanla edindiği dinleme kültürü ve alışkanlıkları vardır. Öğrenme ortamlarında her birey birbirinden farklı bilişsel, duyuşsal ve devinişsel dinleme tutum ve alışkanlıkları geliştirir. İnsanlar arasındaki dinleme kültürü farklılığını aldıkları eğitimle birlikte birçok etken belirler. Konu, zaman, öğrenme ortamının çeşitliliği, dinleyicinin amacı, verici, alıcı ve kanal gibi unsurlar dinlemenin niteliğine etki eder. Bu durumlar dinleyicinin bazen etkin, bazen edilgen; bazen gönüllü, ilgili, bazen de gönülsüz ve ilgisiz tavır sergilemesine neden olur (Karadüz, 2010: 44).

Dinleme yoluyla iyi bir öğrenme süreci yasayabilmek için mutlaka aktif, interaktif ve maksatlı dinlemenin geliştirilmesi gereklidir. Öğrenci, sınıf içerisinde dinleme yoluyla elde edeceği bir bilgiyi, sınıf dışında daha çok çaba sarf ederek kazanacaktır (Demirel, 1934: 34).

Sokolove, Sadker ve Sadker (1986) dinlemeyi etkileyen ve sözel olmayan dört ayrı husus belirlemişlerdir (Akt. Akyol, 2012: 3);

1. Göz kontağı: Mümkün olduğunca konuşmacıyla göz kontağı oluşturmak gerekir. Ancak göz kontağının konuşmacıyı rahatsız edecek şekilde olmaması gerekir
2. Yüz ifadeleri: Yüz ifadeleri konuşmanın gerçekten dinlenip dinlenmediğı konusunda mesajlar verebilir.
3. Oturma şekli: Rahat oturan dinleyici daha iyi dinler. Dinleyicinin rahat oluşu konuşmacıya da rahatlık sağlar.
4. Konuşma kaynağına olan uzaklık: Dinleme mesafesinin ayarlanması da önemli bir durumdur. Konuşmacıya çok yakın veya çok uzak olunmamalıdır.

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma evreni, çalışma grubu, veri toplama araçları ve toplanan verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli, konunun bütüncül olarak analiz edilmesine imkân veren nitel bir durum çalışmasıdır. “Nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır. Yani bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımlar araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır” (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 77).

3.2. Çalışma Evreni ve Çalışma Grubu

3.2.1. Çalışma Evreni

Karasar’a göre (2011: 110) iki türlü evren vardır. Birincisi genel evren, ikincisi ise çalışma evrenidir. Genel evren, soyut bir kavramdır; tanımlanması kolay fakat ulaşılması güç ve hatta çoğu zaman olanaksız bir bütündür. Çalışma evreni, ulaşılabilen evrendir. Bu yönü ile somuttur. Araştırmacının ya doğrudan ya da ondan seçilmiş bir örnek küme üzerinde çalışarak hakkında görüş bildirebileceği evren çalışma evrenidir.

Araştırmanın evrenini Kayseri merkez ve merkez ilçelerde bulunan ilköğretim okullarının Türkçe dersi öğretmenleri, öğrencileri ile Kayseri merkez ve merkez ilçelerde okutulan Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır.

3.2.2. Çalışma Grubu

Amaçlı olarak seçilen öğretmenler ve bu öğretmenlerin derslerine girdikleri ikinci kademe öğrencileri araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Seçilen 25 öğretmene görüşme formu uygulanmış, bu öğretmenlerden gönüllülük esasıyla toplam 3 öğretmen, 7 farklı sınıf ve bu sınıflardaki ortalama 165 öğrenci gözlenmiş, 6. sınıf Evren, 7. sınıf Koza ve 8. sınıf Tav yayınları Türkçe ders kitapları incelenmiştir.

3.2.3. Öğretmenlerle İlgili Kişisel Bilgiler

Bu bölümde, öğretmen görüşme forumundaki kişisel bilgiler bölümünde yer alan “Cinsiyet, Yaş, Derse Girdiği Sınıflar, Ortalama Sınıf Mevcutları, Mesleki Yıl, Mezun Olduğu Program / Eğitim Kurumu” yönlerinden çalışma grubundaki öğretmenlere ait bulgu ve yorumlara sırasıyla yer verilmektedir.

Tablo 3: Türkçe Öğretmenlerinin Cinsiyet Dağılımına İlişkin Bilgiler

Cinsiyet	f	%
Kadın	15	60
Erkek	10	40
Toplam	25	100

Araştırmaya 15 kadın, 10 erkek öğretmen katılmıştır. Kadın öğretmenler araştırmaya katılanların %60'ını, erkek öğretmenler %40'ını oluşturmaktadır. Veriler sonucunda kadın ve erkek öğretmenlerin oranlarının bir birine yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Türkçe Öğretmenlerinin Yaşlarına İlişkin Bilgiler

Yaş	f	%
24 ve altı	4	16
25-29	6	24
30-34	6	24
35-39	6	24
40 ve üstü	3	12
Toplam	25	100

Araştırmaya katılan İlköğretim ikinci kademe Türkçe Öğretmenlerinin yaşına, ilişkin bulgular Tablo 4'te görüldüğü üzere 24 ve 24'ün altında yaşı olan 4, 25-29 yaşında olan 6, 30-34 yaşında olan 6, 35-39 yaşında olan 6, 40 ve 40'ın üstünde yaşı olan 3 öğretmen bulunmaktadır. Tabloda da görüldüğü üzere 25-29, 30-34, 35-39 yaşında olan 6'şar öğretmen bulunmaktadır. Bu öğretmenler Çalışma evreninin %24'lük kısımlarını oluşturmaktadır.

Tablo 5: Türkçe Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemlerine İlişkin Bilgiler

Kıdem	f	%
1-4	7	28
5-9	5	20
10-14	8	32
15-19	3	12
20 ve üstü	2	8
Toplam	25	100

İlköğretim İkinci kademe Türkçe Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemlerine ilişkin bulgular incelendiğinde 1-4 yıllık kıdemi olanlar 7, 5-9 yıllık kıdemi olanlar 5, 10-14 yıllık kıdemi olanlar 8, 15-19 yıllık kıdemi olanlar 3 kişi, 20 ve üzerinde kıdemi olanlar 2 öğretmen bulunmaktadır. Çalışma evreninin %80'lik kısmını 1-14 yıllık öğretmenler oluşturmaktadır.

Tablo 6: Türkçe Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Okul Türüne İlişkin Bilgiler

Mezun Olunan Okul Türü	f	%
Eğitim Fakültesi	17	68
Eğitim Enstitüsü	1	4
Fen Edebiyat Fakültesi	7	28
Toplam	25	100

Öğretmenlerin mezun olduğu eğitim kurumuna ilişkin bulgular tablo 6'da yüzde ve frekans olarak yer almaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 68'si Eğitim Fakültesi, %7'si Fen-Edebiyat Fakültesi, %4'ü Eğitim Enstitüsünden mezundur. Araştırmaya katılanların büyük bir kısmının eğitim fakültesi mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Türkçe Öğretmenlerinin Derse Girdiği Sınıflara İlişkin Bilgiler

Sınıf Seviyesi	f	%
6	3	12
7	2	8
8	1	4
6 ve 7	4	16
7 ve 8	3	12
6 ve 8	2	8
6,7 ve 8	10	40
Toplam	25	100

Türkçe Öğretmenlerinin Derse Girdiği Sınıflara ilişkin bulgular tablo 7'de verilmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %12,2'si 6. sınıfların, %8'i 7. sınıfların, %4'ü 8. sınıfların, %16'sı 6 ve 7. sınıfların, %12'si 7 ve 8. sınıfların, %8'i 6 ve 8.sınıfların, %40 6, 7 ve 8. sınıfların dersine girmektedir. Araştırmaya katılan 25 Türkçe öğretmenin 10 tanesinin her sınıf kademesinde derse girdiği görülmektedir.

Tablo 8: Türkçe Öğretmenlerinin Derse Girdiği Sınıfların Ortalama Mevcutlarına İlişkin Bilgiler

Ortalama Sınıf Mevcudu	f	%
14 ve altı	1	4
15-19	2	8
20-24	4	16
25-29	1	4
30-34	5	20
35-39	8	32
40 ve üzeri	4	16
Toplam	25	100

Tablo 8’de öğretmenlerin derse girdikleri sınıflardaki ortalama öğrenci sayısına ilişkin bulgular verilmektedir. Buradan öğretmenlerin %32’si gibi büyük bir çoğunluğunun derse girdikleri sınıflardaki öğrenci sayısının 35-39 arası olduğu görülmektedir. Tablo incelendiğinde görülen bir diğer büyük oran ise 30 ve üzeri sınıf mevcutlarının çalışma grubunun %68’ini oluşturmasıdır. Bu oran eğitim sistemindeki kalabalık sınıf profilini göz önüne sermektedir. 20’nin altındaki sınıf mevcutları ise %12 olarak kalmaktadır. Bulgular incelendiğinde sınıflardaki öğrenci sayılarının 30-34, 35-39 bölmelerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmamızda nitel araştırmalarda en çok kullanılan görüşme yöntemi ile veriler toplanmıştır. Kayseri ili ve merkez ilçelerden seçilen ikinci kademe Türkçe dersi öğretmenlerine yarı yapılandırılmış görüşme formları uygulanmış ve öğretmen uygulamalarının etkililiği saptanmıştır. Görüşme formunda “Dinleme Becerisine Yönelik Düşünceleri, Müstakil Dinleme Metinlerine Yönelik Düşünceleri, Müstakil Dinleme Metinlerinin İşlenişine Yönelik Düşünceleri, Dinleme Becerisini Değerlendirmeye Yönelik Düşünceleri” anlaşılmaya çalışılmış ve bunlara yönelik sorular hazırlanmıştır. Sorulara verilen cevaplar bu gruplar altında değerlendirilmiştir.

Kayseri ili ve merkez ilçelerde çalışan ve görüşme yapılan öğretmenler arasından gönüllülük esasına dayanılarak seçilen 3 öğretmen ve bu sınıflarda okuyan ortalama 165 öğrenci gözlem formları ile gözlenmiş ve tespitlerde bulunulmuştur.

Kayseri merkez ve merkez ilçelerinde 2011-2012 yılında okutulan “Evren, Koza ve Tav” Yayınları incelenmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmada durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları, gözlem ve doküman analizi yöntemleriyle toplanmıştır. Elde edilen veriler "içerik analizi" tekniği uygulanarak değerlendirilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım, Şimşek, 2008: 227).

Verilerin toplanmasında nitel yaklaşımla hareket edilmiştir. Nitel araştırmanın en çok eleştirilen geçerlilik ve güvenilirlik konusu ile ilgili olarak veri çeşitlemesine gidilerek araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği artırılmaya çalışılmıştır. “Veri çeşitlemesi, araştırma verilerinin toplanmasında birden fazla veri toplama yönteminin kullanılması ve birbirlerini destekleyici ve teyit edici biçimde sunulması olarak tanımlanabilir” (Yıldırım, Şimşek, 2008: 288).

Çalışmanın güvenilirliğini sağlamak için, ön deneme grubu olarak 3 öğretmene görüşme soruları uygulanmış, öğretmenlerden alınan dönütlerle sorular yeniden yapılandırılmış, anlaşılmayan ya da yanlış anlaşıldığı düşünülen ifadeler değiştirilmiştir.

Öğrenciler gözlem formu boyutlarına göre gözlemlenmiş, veri kaybına neden olmaması için gözlemlenen ortamın yardımcı bir araştırmacı tarafından video ile kaydedilmesi sağlanmış ve kaydedilen veriler tekrar tekrar incelenmiştir. Analiz sonuçları alanında uzman bir başka araştırmacı tarafından incelenmiştir.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Yapılan araştırmaların tümünün sonuç olarak ulaşmak istediği nokta bulgular ve bulguların değerlendirilmesidir. Yapılana araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği elde edilen bulgulara bağlıdır. Bu nedenle bulguların yorumlanması ve hedef kitleye yarar sağlaması önemlidir. Araştırmamızda bulgu ve yorumlar kısmı sırasıyla şu başlıklardan oluşmaktadır:

- Görüşme Formuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar
 - Dinleme Becerisine Yönelik Düşünceler
 - Müstakil Dinleme Metinlerine Yönelik Düşünceler
 - Müstakil Dinleme Metinlerinin İşlenişine Yönelik Düşünceler
 - Dinleme Becerisini Değerlendirmeye Yönelik Düşünceler
- Gözlem Formuna İlişkin Bulgu ve Yorumlar
 - Öğrencilerin Türkçe Ders Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metnine ve Etkinliklere Katılma Durumlarına Yönelik Gözlem Boyutları
 - Öğretmenin Türkçe Ders Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metniyle İlgili Uygulamalarına Yönelik Gözlem Boyutları
- Dokümanlara İlişkin Bulgu ve Yorumlar

4.1. Görüşme Sorularıyla Elde Edilen Verilerin Nitel Yaklaşımla İçerik Analizi

A1, A2, A3... Araştırmacı öğretmenin soruları

Ö1, 2, 3, 4 ... Görüşüne başvurulmuş kaynak kişiler (Türkçe Öğretmenleri)

[1], [2], [3]... Kayda değer cevaplar (Kelime, cümle ya da paragrafın numarası)

4.1.1. Dinleme Becerisine Yönelik Düşünceler

Tablo 9: Öğretmenlerin Dinleme Becerisi ve Bu Becerin Geliştirilebilirliğine Yönelik Düşünceleri

<i>A1: Dinleme becerisi nedir, dinleme becerisinin geliştirilebilir bir beceri olduğunu düşünüyor musunuz?</i>	<i>Kodlayarak Temalandırma</i>
Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö16, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24: Dikkatini dinlediği metne yoğunlaştırarak dinlediğini anlayabilmek ve üzerinde yorum yapabilmektir. Dinleme becerisinin geliştirilebilir bir beceri olduğunu düşünüyorum [1].	Dikkat Faktörü
Ö2: Dinleme becerisi kişinin işittiklerine anlam vermesidir. Dinleme becerisini geliştirmek için tekniklerin var olup olmadığını bilmiyorum [2].	Yöntem ve Teknik
Ö10, Ö25: Duyulana dikkatini vererek anlamlandırmaktır. Dinleme becerisinin biraz geliştirilebileceğini düşünüyorum [3].	Metni Anlamlandırma
Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17: Dinleme becerisi geliştirilebilir [4].	Becerilerin Geliştirilebilirliği

Verileri Kod ve Temalara Göre Tanımlama ve Yorumlama

Öğretmenlerin dinleme becerisine yönelik olarak düşüncelerinin öğrenilmesinin amaçlandığı bu soruya alınan cevaplardan hareketle; araştırmaya katılan öğretmenlerin %88'i dinleme becerisinin geliştirilebilir bir beceri olduğunu belirtmiştir ve “*Dikkatini dinlediği metne yoğunlaştırarak dinlediğini anlayabilmek ve üzerinde yorum yapabilmektir. Dinleme becerisinin geliştirilebilir bir beceri olduğunu düşünüyorum.*” [1], “*Dinleme becerisi geliştirilebilir.*” [4] şeklinde cevap vermiştir.

Dinleme becerisinin geliştirilebilirliği ile ilgili şüpheleri olan ancak dinleme ile ilgili tanım yapan öğretmenlerimiz “*Dinleme becerisi kişinin işittiklerine anlam vermesidir. Dinleme becerisini geliştirmek için tekniklerin var olup olmadığını bilmiyorum.*” [2] ve “*Duyulana dikkatini vererek anlamlandırmaktır. Dinleme becerisinin biraz geliştirilebileceğini düşünüyorum.*” [3] demiştir.

Dinleme becerisi diğer tüm dil becerileri gibi geliştirilebilir bir beceridir. Bu beceriyle ilgili öğretmenlerin bilgi sahibi olmaları dinleme becerisinin önemini fark ederek bu beceriyi geliştirmeye çalışmaları gerekmektedir.

4.1.2. Müstakil Dinleme Metinlerine Yönelik Düşünceler

Tablo 10: Öğretmenlerin Kılavuz Kitaplarda Bulunan Müstakil Dinleme Metinlerinin İşlevlerine Yönelik Düşünceleri

<i>A2: Türkçe dersi öğrenme etkinlikleri içerisinde, öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan müstakil dinleme metinlerini, dinleme becerisini geliştirmesi açısından değerlendirebilir misiniz?</i>	<i>Kodlayarak Temalandırma</i>
Ö1, Ö5, Ö10, Ö17, Ö20, Ö23, Ö24: Dinleme metinlerinin etkililiği türüne göre farklılık göstermektedir. Metinler hikâye veya masal gibi öğrencinin ilgisi çekecek türler olmalı. Makale türündeki metinler öğrenci tarafından dinlenmemekte ve anlaşılammaktadır [1].	Tür Faktörü
Ö2, Ö4: Dinleme metinlerinin dinleme becerisini geliştirmesi açısından etkili olduğunu düşünmüyorum [2].	Becerilerin Geliştirilebilirliği
Ö3, Ö7: 6 ve 8. sınıflardaki dinleme metinleri güzeldi ama 7. sınıflardaki metinler gelişmiş ve özensizdi [3].	Metinlerin Niteliği
Ö8, Ö11: 6. sınıflardaki dinleme metinleri başarılı ancak 7. ve özellikle 8. sınıflardaki metinler konu bakımından sıkıcı ve öğrenci seviyesinin üzerinde [4].	Sınıf Seviyesine Uygunluk

Ö12, Ö19, Ö22: Dinleme metinlerinin dinleme etkinliği için uygun dilde ve akıcılıkta olduğunu düşünüyorum [5].	Dilsel Özellikler
Ö6, Ö9, Ö15, Ö18, Ö25: Dinleme becerisine katkı sağlayacak metinler olduğunu düşünmüyorum. Mevcut dinleme metinlerinin birçoğu gereğinden uzun ve sınıf seviyesinin üzerinde [6].	Metin Niteliği
Ö13, Ö14, Ö16, Ö21: Dinleme becerisinin gelişmesine yönelik bir adımdır. Öğrenci etkinlikleri yapabilmek için kendini dinlemeye zorluyor [7].	Öğrenci Katılımı

Verileri Kod ve Temalara Göre Tanımlama ve Yorumlama

Öğretmenlerin müstakil dinleme metinlerine yönelik düşüncelerini öğrenmeyi amaçlayan bu soruya verilen farklı cevaplardan çıkan ortak yargı öğretmenler tarafından bu metinlerin yeterli görülmediğidir. Öğrenci seviyesi, metnin türü, dilsel özellikler, dinleme becerisine katkısı açısından yeterli bulmamakta ve “*Dinleme metinlerinin etkililiği türüne göre farklılık göstermektedir. Metinler hikâye veya masal gibi öğrencinin ilgisi çekecek türler olmalı. Makale türündeki metinler öğrenci tarafından dinlenmemekte ve anlaşılammaktadır.*” [1], “*Dinleme metinlerinin dinleme becerisini geliştirmesi açısından etkili olduğunu düşünmüyorum.*”[2], “*Dinleme metinlerinin dinleme etkinliği için uygun dilde ve akıcılıkta olduğunu düşünüyorum.*”[5], “*Dinleme becerisine katkı sağlayacak metinler olduğunu düşünmüyorum. Mevcut dinleme metinlerinin birçoğu gereğinden uzun ve sınıf seviyesinin üzerinde.*”[6] demektedir.

Araştırmaya katılanların bir kısmı sınıf seviyesi bazında yeterlilikten bahsetmiştir. 6. sınıf metinlerini beğenilmiş ancak 7. sınıf metinleri eleştirilmiştir. Ayrıca katılımcıların bir kısmı 8. sınıf metinlerini yeterli bulmuşken bir kısmı aynı sınıf seviyesine ait metinleri beğenmemiştir. “*6 ve 8. sınıflardaki dinleme metinleri güzeldi ama 7. sınıflardaki metinler geliş güzel ve özensizdi.[3]*”, “*6. sınıflardaki dinleme metinleri başarılı ancak 7. ve özellikle 8. sınıflardaki metinler konu bakımından sıkıcı ve öğrenci seviyesinin üzerinde.*” [4]

Öğretmenlerin çoğu müstakil dinleme metinleri ile ilgili karamsar davransa da %13'lük kısmı bu metinlerin Türkçe ders kitaplarında bulunmasından memnun olduğunu belirtmiştir. “*Dinleme becerisinin gelişmesine yönelik bir adımdır. Öğrenci etkinlikleri yapabilmek için kendini dinlemeye zorluyor.*” [7]

Öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmek amacıyla müfredatta yer alan müstakil dinleme metinleri, öğrencilerin rastgele bir dinleme sürecinde değil de bilinçli bir süreç içerisinde dinleme becerisini geliştirmelerini amaçlamaktadır. Öğretmenlerin bu metinlerinin müfredatta bulunuş amacını fark etmeleri ve metinleri öğrencilerin dinleme becerilerinin geliştirmeye yönelik kullanmaları gerekmektedir.

Tablo 11: Öğretmenlerin Müstakil Dinleme Metinlerinin Kazanımları Edindirmesine Yönelik Düşünceleri

<i>A3: İşlediğiniz müstakil dinleme metinlerini ilgili kazanımları edindirmesi açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?</i>	<i>Kodlayarak Temalandırma</i>
Ö1, Ö2, Ö3, Ö8, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö21: Dinleme metinleri kazanımları edindirmesi bakımından yeterli değil [1].	Metin Niteliği
Ö7, Ö12, Ö15, Ö22, Ö24: Verilen kazanımların istenilen düzeyde olması için fiziki şartların, araç gereçlerin, sınıf mevcutlarının vb. uygun olması gerekir. Bu şartlar sağlanırsa kitapta yer alan kazanımların gerçekleştirilmesi mümkündür[2].	Olanak Faktörü
Ö4, Ö5, Ö23, Ö25: Verilen dinleme metinlerinin hikâye veya masal türünde ise kazanımlara ulaşmak mümkün oluyor. Diğer türler de ise kazanımlara yeterli düzeyde ulaşamıyor [3].	Tür Faktörü
Ö6, Ö9, Ö11: Uzun olan dinleme metinlerinde öğrenciler metni dinlemekten sıkıldıkları için metni dinlemeyi bırakıyorlar bu yüzden istenilen kazanımları edindiremiyorum [4].	Öğrenci Seviyesine Uygunluk
Ö10, Ö13, Ö14, Ö19: Öğrencilerden aldığım geri dönütlerden yola çıkarak faydalı olduğunu düşünüyorum [5].	Geri Dönütler

Verileri Kod ve Temalara Göre Tanımlama ve Yorumlama

Öğretmenlerin müstakil dinleme metinlerine yönelik düşüncelerini öğrenmek amacıyla metinlerde verilen ilgili kazanımları öğrencilerin edinmesi bakımından sorulan bu soruya alınana cevaplardan hareketle dinleme metinlerinin metin niteliği, tür ve sınıf seviyesine uygun olmayışı nedeniyle kazanımları elde ettirmediği düşünülmektedir. *“Verilen dinleme metinlerinin hikâye veya masal türünde ise kazanımlara ulaşmak mümkün oluyor. Diğer türler de ise kazanımlara yeterli düzeyde ulaşılamıyor.”*[3], *“Uzun olan dinleme metinlerinde öğrenciler metni dinlemekten sıkıldıkları için metni dinlemeyi bırakıyorlar bu yüzden istenilen kazanımları edindiremiyorum.”*[4]

Araştırmaya katılan birçok öğretmen ilgili kazanımların öğrenci tarafından edinilmediğini söylemektedir. *“Dinleme metinleri kazanımları edindirmesi bakımından yeterli değil.”*[1]

Araştırmaya katılan öğretmenlerin ufak bir kısmı *“Öğrencilerden aldığım geri dönütlerden yola çıkarak faydalı olduğunu düşünüyorum.”*[5] diyerek ilgili kazanımların gerçekleştiğini söyleyerek aldığı geri dönütleri de buna ispat olarak göstermektedir. Bir kısmı da olanaklarının yeterliliği halinde kazanımların edinilebileceğini belirtmektedir. *“Verilen kazanımların istenilen düzeyde olması için fiziki şartların, araç gereçlerin, sınıf mevcutlarının vb. uygun olması gerekir. Bu şartlar sağlanırsa kitapta yer alan kazanımların gerçekleştirilmesi mümkündür.”*[2]

Öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerine yönelik olarak öğrencilerin edinmesi beklenen kazanımlar sınıf ve okul ortamı sağlıklı bir şekilde sağlanırsa, öğrencilerin dinleme becerisi geliştirilirse, derse olan ilgileri artırılırsa daha faydalı olacaktır. Öğretmenler eksik görülen bu noktaları fark etmeli ve eksiklikleri gidermeye çalışmalıdır. Böylece müstakil dinleme metinleri, öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmeye yardımcı olacak, öğrenciler bu becerilerini geliştirerek sadece Türkçe dersinde değil, tüm hayatlarında başarılı olacaklardır.

Tablo 12: Öğretmenlerin Müstakil Dinleme Metinlerinin Öğrencilerin İlgisi ve İhtiyaçlarına, Sınıf Seviyelerine Uygunluğuna Yönelik Düşünceleri

<i>A4: Müstakil dinleme metinlerinin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına, buldukları sınıf seviyesine uygunluğunu nasıl değerlendiriyorsunuz?</i>	<i>Kodlayarak Temalandırma</i>
Ö1, Ö4, Ö6, Ö11, Ö15, Ö16, Ö17: Dinleme metinlerinin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına, buldukları sınıf seviyelerine uygun olduğunu düşünmüyorum [1].	İlgi ve İhtiyaçlar
Ö2, Ö12, Ö13, Ö14, Ö19: Metinlerin doğru ve güzel seçildiğini, sınıf seviyelerine uygun olduğunu düşünüyorum [2].	Metin Niteliği
Ö3, Ö10, Ö25: Bazı metinler çok uzun, tür olarak öğrencinin dikkatini çekmiyor [3].	Tür Faktörü
Ö5, Ö9: Dinleme metinleri 6 ve 8. sınıflarda seviyenin üzerinde, 7. sınıflarda ise seviyeye uygun olarak görüyorum [4].	Sınıf Seviyesine Uygunluk
Ö8: Dinleme metinlerinin 6. sınıflarda seviyenin üzerinde, 7 ve 8. sınıflarda ise seviyenin altında olduğunu düşünüyorum [5].	Sınıf Seviyesine Uygunluk
Ö7, Ö20, Ö23, Ö24: Dinleme metinlerinin bazıları seviyeye uygun olduğunu düşünüyorum [6].	Öğrenci Seviyesine Uygunluk
Ö18: Dinleme metinlerinin öğrencilerin birikimlerinin eksikliği nedeniyle seviyeye uygun olmadığını düşünüyorum [7].	Öğrenci Birikimi

Verileri Kod ve Temalara Göre Tanımlama ve Yorumlama

Öğretmenlerin müstakil dinleme metinlerine yönelik düşüncelerini öğrenmeyi amaçlayan bu son soruda sınıf seviyesine uygunluk üzerinde durulmuştur.

Sınıf seviyesine uygunluk bakımından verilen cevapların çoğu metinlerin sınıf seviyesine uygun olmadığı yönündedir. *“Dinleme metinlerinin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına, buldukları sınıf seviyelerine uygun olduğunu düşünmüyorum.”*[1], *“Dinleme metinlerinin öğrencilerin birikimlerinin eksikliği nedeniyle seviyeye uygun olmadığını düşünüyorum.”* [7], *“Bazı metinler çok uzun, tür olarak öğrencinin dikkatini çekmiyor.”*[3]

Sınıf seviyesine uygun olduğunu düşünen katılımcılar da vardır. *“Metinlerin doğru ve güzel seçildiğini, sınıf seviyelerine uygun olduğunu düşünüyorum.”*[2], *“Dinleme metinlerinin bazıları seviyeye uygun olduğunu düşünüyorum.”*[6]

Bununla birlikte uygunluğu sınıf seviyesi bazında belirtenler olmaktadır. *“Dinleme metinleri 6 ve 8. sınıflarda seviyenin üzerinde, 7. sınıflarda ise seviyeye uygun olarak görüyorum.”*[4], *“Dinleme metinlerinin 6. sınıflarda seviyenin üzerinde, 7 ve 8. sınıflarda ise seviyenin altında olduğunu düşünüyorum.”* [5]

Elde edilen veriler göz önüne alındığında sınıf seviyesine uygunluk; öğretmenin algısı, sınıf kademesi, öğrenci birikimi gibi birçok etkenle ilişkilidir. Aynı metin farklı mekân, zaman ve şartta “uygun” ya da “uygun değil” şeklinde nitelendirilebilmektedir. Müstakil dinleme metinlerinin sınıf seviyesine uygunluğu açısından değiştirilebilecek faktörler düzeltilmeye çalışılmalıdır.

Yapılabilecek bütün iyileştirmelerle öğrencilerin dinleme metinlerinden daha çok faydalanmaları amaçlanılmalıdır. Dinleme metinleri öğrencilerin dinleme becerisini geliştirebilmesi için önem teşkil etmektedir. Bu nedenle müstakil dinleme metinlerinin öğrenciler tarafından algılanılmasına yardımcı olacak uygulamalara gidilmesi ve eğer gerekiyorsa metinlerin değiştirilmesi gerekmektedir.

4.1.3. Müstakil Dinleme Metinlerinin İşlenişine Yönelik Düşünceler

Tablo 13: Öğretmenlerin Öğretmen Kılavuz Kitabında Yer Alan Müstakil Dinleme Metinlerinin İşlenişine Yönelik Olarak Düşünceleri

<i>A5: Öğretmen kılavuz kitabında yer alan müstakil dinleme metinlerinin işlenişine yönelik olarak;</i>	
<i>a) Dinleme öncesinde ne tür hazırlıklar yapıyorsunuz?</i>	<i>Kodlayarak Temalandırma</i>
Ö1, Ö6, Ö15, Ö19: Metinle ilgili tahmin soruları yöneltiyorum. Tahminlerde bulunmalarını sağlıyorum [1].	Tahmin
Ö2: Kılavuz kitaptaki soruları öğrencilere soruyorum [2].	Sorular
Ö3, Ö7,Ö8, Ö9, Ö18, Ö22: Konuyla ilgili resimler gösteriyorum, bazen de gene konuyla ilgili olacak şekilde masal, hikâye, anı, fıkra anlatıyorum [3].	Farklı Türde Yazılar
Ö4, Ö5, Ö11: Dinleme öncesi herhangi bir hazırlık yapmıyorum. Dinleme metnini dinletiyorum [4].	Derse Hazırlık
Ö9, Ö16, Ö23, Ö24: Öncelikle başlığı söylüyorum, temayla ilişkilendirerek ne anlatıyor olabileceğini tahmin etmelerini istiyorum [5].	Başlıkla İlişkilendirme
Ö10, Ö25: Sınıfta sessizliği sağlıyorum. Öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklere bakmalarını istiyorum. Böylece konu ile ilgili bir fikirleri oluyor [6].	Öğrenci Çalışma Kitabı
Ö13, Ö14, Ö20, Ö21: Öğretmen kılavuz kitabındaki hazırlık bölümünü uyguluyorum [7].	Hazırlık Uygulamaları
<i>b) Dinleme metinlerini işleyiş biçiminiz nedir? (siz mi okuyorsunuz, öğrenciye mi okutuyorsunuz, CD'den mi dinletiyorsunuz ya da uyguladığınız farklı bir yöntem)</i>	<i>Kodlayarak Temalandırma</i>

Ö1, Ö6, Ö7, Ö11, Ö14, Ö18: Bazen CD'den dinletiyorum, bazen kendim okuyorum [1].	İşleyiş Uygulamaları
Ö2, Ö4, Ö8, Ö12, Ö13, Ö17, Ö19: Ben okuyorum [2].	İşleyiş Uygulamaları
Ö3, Ö15, Ö16, Ö24: CD'den dinletiyorum [3].	İşleyiş Uygulamaları
Ö5, Ö10: Ben okuyorum, bazen de öğrenciye okutuyorum [4].	İşleyiş Uygulamaları
Ö9: Okulumuzda uygun donanım olmadığı için ben okuyorum. Bazen de öğrenciye okutuyorum [5].	Olanak Faktörü
Ö20: Kendi bilgisayarımı kullanarak CD'den dinletiyorum ama ses sorunu ya da öğrencilerde dikkat problemi gözlemlersem ben okuyorum [6].	Öğrenci Faktörü
Ö21, Ö23, Ö25: Son birkaç senedir dinleme CD'leri ulaşmıyor. Okulumuzun teknik donanımı yayınevinin sitesine bağlanmamıza da imkân vermiyor bu yüzden ben okuyorum[7].	Olanak Faktörü
Ö22: Yayınevinin sitesine bağlanarak dinletiyorum [8].	İşleyiş Uygulamaları
<i>c) Kılavuz kitabında öğrencilerin çeşitli dinleme biçimlerini kullanmalarını sağlamak amaçlanıyor (eleştirel dinleme, not alarak dinleme, katılımlı dinleme vs.) Dinleme metinlerini işlerken öğrencilerinize bu dinleme biçimlerini açıklayıp, kullanmalarını sağlıyor musunuz?</i>	Kodlayarak Temalandırma
Ö1, Ö5: Dinleme biçimlerini genellikle kullanıyorum ama nasıl uygulanması gerektiğini bazen açıklıyorum [1].	Dinleme Biçimleri
Ö2, Ö6, Ö11, Ö21, Ö24: Evet, metin okunmadan önce kılavuz kitabın öngördüğü dinleme biçimi ile ilgili öğrencileri haberdar eder ve bu dinleme şeklini anlatırım. Metin dinlenirken öğrencilerin dinleme biçimini uygulayıp uygulamadıklarını gözlemlerim [2].	Öğrenci Bilgilendirmesi

Ö3, Ö4, Ö8, Ö10, Ö12, Ö13, Ö15, Ö16: Evet, dinleme biçimlerini kullanırım [3].	Dinleme Biçimleri
Ö7, Ö18: Eleştirel dinleme ve not alarak dinleme biçimlerini daha çok kullanırım [4].	Uygulanan Dinleme Biçimleri
Ö19, Ö23: Not alarak dinleme biçimini kullanıyorum. Öğrenciler etkinlikleri yaparken notlarından faydalanıyorlar [5].	Öğrenci Katılımı
Ö9: Katılımlı dinleme biçimini daha çok tercih ediyorum [6].	Dinleme Biçimleri
Ö13, Ö17: Dinleme biçimlerini açıklamıyorum. Genelde herhangi bir dinleme biçimini uygulamıyorum [7].	Dinleme Biçimleri
Ö20: Metni bir kez dinlettikten sonra etkinlik kitaplarını açtırıyorum. İkinci dinlemede ihtiyaç duydukları dinleme biçimini kullanmalarını istiyorum. İsteyen dinlerken soru sorarak katılımlı dinleme yapıyor, isteyen sadece not alıyor gibi [8].	Önerilen Dinleme Biçimleri
Ö22, Ö25: Dinleme metinlerinde daha çok katılımlı dinleme, not alarak dinleme ve eleştirel dinleme biçimlerini kullanıyorum [9].	Dinleme Biçimleri
<i>d) Metinleri işlerken yardımcı materyaller kullanıyor musunuz? (resimler, konuyla ilgili farklı CD vs.)</i>	<i>Kodlayarak Temalandırma</i>
Ö1, Ö2, Ö4, Ö16, Ö17, Ö19: Hayır, herhangi bir yardımcı materyal kullanmıyorum [1].	Yardımcı Materyal Kullanımı
Ö3, Ö6, Ö8, Ö9, Ö18, Ö21, Ö22, Ö23, Ö25: Metinleri işlerken ihtiyaca göre resimler, slaytlar, videolar, kitap ve dergilerden konuyla ilgili yazılar kullanmaya çalışırım [2].	Görsel ve Yazılı Materyaller
Ö5, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15: Kullanmaya çalışırım. Her zaman olmasa da bazen kullanırım [3].	Yardımcı Materyal Kullanımı

Ö7, Ö20, Ö24: Metinleri işlerken konuyla ilgili şarkı türküler dinletirim [4].	Sözel Materyaller
<i>e) Öğretmen kılavuz kitabında yer alan müstakil dinleme metinlerinin işlenişine yönelik olarak yukarıda sorulan sorulara verdiğiniz cevaplardan hareketle dinleme metinlerini kılavuz kitabında verilen yönergelerle göre mi işliyorsunuz?</i>	Kodlayarak Temalandırma
Ö1, Ö18: Kısmen yönergelerle göre işliyorum. Ama birebir yönergeleri takip etmiyorum [1].	Ders İşleyiş Uygulamaları
Ö9, Ö24: Dinleme metinlerinin işlenmesinde kazanıma ulaşmak için bazen kılavuz kitaba kısmen bağlı kaldığım, bazen hiç uygulamadığım, bazen de tamamen ona bağlı kaldığım olur [2].	Yönergeler
Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö25: Dinleme metinlerini kılavuz kitaba göre işlemeye özen gösteriyorum. Ama duruma göre ekleme ya da çıkarmalarda bulunuyorum [3].	Öğretmen Kılavuz Kitabı

Verileri Kod ve Temalara Göre Tanımlama ve Yorumlama

Dinleme metinlerinin işlenişine yönelik olarak sorulan ilk soru beş basamaktan oluşmaktadır.

Öğretmenlere yöneltilen ilk soru dinleme öncesinde yapılan hazırlıkları öğrenmek amacıyla sorulmaktadır. Öğretmenlerin çoğu öğrencilerin metni tahmin etmelerini sağlamaktadır. *“Metinle ilgili tahmin soruları yöneltiyorum. Tahminlerde bulunmalarını sağlıyorum.”* [1], *“Öncelikle başlığı söylüyorum, temayla ilişkilendirerek ne anlatıyor olabileceğini tahmin etmelerini istiyorum.”* [5]. Bir grup öğretmende etkinlik kitaplarını kullanarak konuya öğrenciyi hazırlamaktadır. *“Sınıfta sessizliği sağlıyorum. Öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklere bakmalarını istiyorum. Böylece konu ile ilgili bir fikirleri oluyor.”* [6] Kılavuz kitaba yönelerek dinleme öncesi hazırlık yapan öğretmenler de bulunmaktadır. *“Kılavuz kitaptaki soruları öğrencilere soruyorum.”* [2], *“Öğretmen kılavuz kitabındaki hazırlık bölümünü uyguluyorum.”* [7]

Öğretmenlerin %24'ü de *“Konuyla ilgili resimler gösteriyorum, bazen de gene konuyla ilgili olacak şekilde masal, hikâye, anı, fıkra anlatıyorum.”* [3] demektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %12'si herhangi bir hazırlık yapmadığını belirtmektedir. *“Dinleme öncesi herhangi bir hazırlık yapmıyorum. Dinleme metnini dinletiyorum.”* [4]

Dinleme metinlerinin işlenişine yönelik olarak sorulan diğer soruda metnin öğretmen tarafından mı yoksa teknolojik aletlerle mi öğrencilere sunulduğu araştırılmaktadır. Alınan cevaplar bazı nedenler sunarak ya da nedensiz olarak dinleme metinleri teknolojik imkânlarla öğrencilere sunulmamaktadır. *“Ben okuyorum.”* [2], *“Ben okuyorum, bazen de öğrenciye okutuyorum.”*[4], *“Okulumuzda uygun donanım olmadı için ben okuyorum. Bazen de öğrenciye okutuyorum.”*[5], *“Son birkaç senedir dinleme CD'leri ulaşmıyor. Okulumuzun teknik donanımı yayınevinin sitesine bağlanmamıza da imkân vermiyor bu yüzden ben okuyorum.”* [7]. Hem teknolojik imkânları kullanan, hem de kendi okumayı tercih eden öğretmenler de bulunmaktadır. *“Bazen CD'den dinletiyorum, bazen kendim okuyorum.”*[1], *“Kendi bilgisayarımı kullanarak CD'den dinletiyorum ama ses sorunu ya da öğrencilerde dikkat problemi gözlemlersem ben okuyorum.”* [6] Teknolojik imkânları kullanarak öğrencilere dinleme metinlerini sunan öğretmenler ise %20'de kalmaktadır. *“CD'den dinletiyorum.”*[3], *“Yayınevinin sitesine bağlanarak dinletiyorum.”* [8]

Dinleme metinlerinin işlenişine yönelik olarak sorulan bu soruda dinleme biçimleri ile ilgili olarak öğrencilerin bilgilendirilme durumları ve dinleme biçimlerinin uygulanıp uygulanmadığı öğrenilmeye çalışılmaktadır. Öğretmenlerin ikisi dinleme biçimlerini kullanmamaktadır. *“Dinleme biçimlerini açıklamıyorum. Genelde herhangi bir dinleme biçimini uygulamıyorum.”*[7] Bunun dışındaki tüm öğretmenler dinleme biçimlerini kullanmaktadır. *“Evet dinleme biçimlerini kullanırım.”* [3] Ancak öğrencilere dinleme biçimi ile ilgili bilgi veren öğretmenler sadece %20'dir. *“Evet, metin okunmadan önce kılavuz kitabın öngördüğü dinleme biçimi ile ilgili öğrencileri haberdar eder ve bu dinleme şeklini anlatırım. Metin dinlenirken öğrencilerin dinleme biçimini uygulayıp uygulamadıklarını gözlemlerim.”*[2], bazen bilgi verenler ise %8'de kalmaktadır. *“Dinleme biçimlerini genellikle kullanıyorum ama nasıl uygulanması gerektiğini bazen açıklıyorum.”* [1] Geri kalan öğretmenler dinleme biçimlerini uygulamakta ancak kılavuz kitaptan ziyade öğrenci ihtiyacı ya da öğretmenin kendi iradesi ile seçtiği

dinleme biçimlerini kullanmaktadır. “Eleştirel dinleme ve not alarak dinleme biçimlerini daha çok kullanırım.” [4], “Not alarak dinleme biçimini kullanıyorum. Öğrenciler etkinlikleri yaparken notlarından faydalanıyorlar.” [5], “Katılımlı dinleme biçimini daha çok tercih ediyorum.” [6], “Metni bir kez dinlettikten sonra etkinlik kitaplarını açtırıyorum. İkinci dinlemede ihtiyaç duydukları dinleme biçimini kullanmalarını istiyorum. İsteyen dinlerken soru sorarak katılımlı dinleme yapıyor, isteyen sadece not alıyor gibi.” [8], “Dinleme metinlerinde daha çok katılımlı dinleme, not alarak dinleme ve eleştirel dinleme biçimlerini kullanıyorum.” [9]

Dinleme metinlerinin işlenişiyile ilgili olarak yardımcı materyal konusunda bilgi almayı amaçlayan bu soruya öğretmenlerin %48’i yardımcı materyal kullandığını söylemektedir. *Metinleri işlerken ihtiyaca göre resimler, slaytlar, videolar, kitap ve dergilerden konuyla ilgili yazılar kullanmaya çalışırım.* [2] *Metinleri işlerken konuyla ilgili şarkı türküleri dinletirim.* [4] %28’i sürekli olmasa da yardımcı materyal kullanmakta olduğunu belirtmektedir. “*Kullanmaya çalışırım. Her zaman olmasa da bazen kullanırım.*” [3] Geri kalan öğretmenler ise herhangi bir materyal kullanmamaktadır. “*Hayır, herhangi bir yardımcı materyal kullanmıyorum.*” [1]

Dersin işlenişine yönelik olarak sorulan son maddede kılavuz kitaptaki yönergelerin öğretmenler tarafından uygulanıp uygulanmadığı öğrenilmeye çalışılmaktadır. Öğretmenlerin tümü kılavuz kitaba birebir olmasa da uymaktadır. “*Kısmen yönergelere göre işliyorum. Ama birebir yönergeleri takip etmiyorum.*” [1], “*Dinleme metinlerinin işlenmesinde kazanıma ulaşmak için bazen kılavuz kitaba kısmen bağlı kaldığım, bazen hiç uygulamadığım, bazen de tamamen ona bağlı kaldığım olur.*” [2], “*Dinleme metinlerini kılavuz kitaba göre işlemeye özen gösteriyorum. Ama duruma göre ekleme ya da çıkarmalarda bulunuyorum.*” [3]

Dinleme metinlerde; hazırlık bölümüne, metnin öğrenciye sunulmuş şekline, metnin hangi tür dinleme biçimi ile dinlenileceğine, yardımcı materyal kullanımına ve kılavuz kitaptaki yönergelerin uygulanmasına dikkat edilmelidir. Dinleme metinlerinin amacına ulaşabilmesi için öğretmenlerin bu hususları göz ardı etmemeleri gerekir.

Tablo 14: Öğretmenlerin Öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki Yönergelerin Yeterliliğine Yönelik Düşünceleri

<i>A6: Müstakil dinleme metinleri ile ilgili olarak öğretmen kılavuz kitabındaki yönergeleri yeterli buluyor musunuz?</i>	<i>Kodlayarak Temalandırma</i>
Ö1, Ö2, Ö3, Ö8, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö21, Ö22, Ö23, Ö25: Evet, yönergeleri yeterli buluyorum [1].	Yönergeler
Ö4, Ö5: Verilen yönergelerin bir kısmı öğrenci seviyesine ve okulun araç gereç yönünden imkânlarına uygun değil [2].	Fiziksel İmkânlar
Ö6, Ö7, Ö11, Ö19, Ö24: Kılavuz kitaptaki yönergeleri genel anlamda yeterli buluyorum [3].	Yönergeler
Ö9, Ö20: Yönergeleri yeterli hatta fazla buluyorum. Bütün yönergeleri uygulamak için süre yeterli değil [4].	Süre Faktörü
Ö16, Ö17: Verilen yönergeleri yeterli bulmuyorum [5].	Yönergeler
Ö18: Verilen yönergelerin bir kısmının uygulaması zor ve uygulanabilirliğini gerçekçi bulmuyorum [6].	Uygulanabilirlik

Verileri Kod ve Temalara Göre Tanımlama ve Yorumlama

Öğretmenlerin müstakil dinleme metinlerinin işlenişine yönelik düşüncelerini öğrenmek amacıyla sorulan bir diğer soruya katılımcıların büyük bir kısmı yönergeleri yeterli bulmaktadır. “Evet, yönergeleri yeterli buluyorum.”[1], “Kılavuz kitaptaki yönergeleri genel anlamda yeterli buluyorum.” [3] Hatta verilen yönergeleri yeterli bulmanın yanı sıra gereğinden fazla bulan öğretmenler de vardır. “Yönergeleri yeterli hatta fazla buluyorum. Bütün yönergeleri uygulamak için süre yeterli değil.”[4]

Araştırmaya katılanlar öğretmenlerin yaklaşık olarak %8’i yönergeleri yetersiz bulmaktadır. “Verilen yönergeleri yeterli bulmuyorum.”[5] Araştırmaya katılan öğretmenlerden biri yönergelerin uygulanabilirliği ile ilgili sorun yaşarken “Verilen yönergelerin bir kısmının uygulaması zor ve uygulanabilirliğini gerçekçi

bulmuyorum.”[6] İki öğretmen de olanak faktörüne dikkat çekmiştir. “Verilen yönergelerin bir kısmı öğrenci seviyesine ve okulun araç gereç yönünden imkânlarına uygun değil.” [2]

Öğretmen kılavuz kitabındaki yönergelerle öğretmenlere yol haritası çizilmeye çalışılmaktadır. Bu yönlendirmelerle öğretmenlerin uygulamaları aksatmamaları, öğrenciye bir plan dahilinde bilgi aktarmaları sağlanmaktadır. Ayrıca öğretmene ders öncesinde metne yönelik uygulamaları gösterdiği için değişiklik yapmasına olanak tanınmaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin kendilerine kılavuzluk eden öğretmen kılavuz kitaptaki yönergeleri dikkate almaları, içlerinde buldukları sınıf, okul, öğrenci gibi şartları da göz önünde bulundurarak ekleme ya da çıkarmalarla kılavuz kitaptaki yönergeleri uygulamaları gerekmektedir. Bu uygulama hem öğretmen hem de öğrenci için ders içi performansı artıracaktır.

Tablo 15: Öğretmenlerin Müstakil Dinleme Metinleriyle Diğer Metinlerin İşlenişi Arasında Öğrenci Katılım Farkına Yönelik Düşünceleri

<i>A7: Müstakil dinleme metinleriyle diğer metinlerin işlenişi arasında öğrenci katılımı açısından farklılık görüyor musunuz?</i>	<i>Kodlayarak Temalandırma</i>
Ö1, Ö8, Ö12, Ö13, Ö19: Öğrenciler dinleme metinlerinde daha dikkatli ve katılım daha fazla oluyor [1].	Dikkat Faktörü
Ö2: Eğer dinleme metni güzel ve kolay anlaşılır bir metinse daha istekli oluyorlar ve katılım daha fazla oluyor [2].	Metin Niteliği
Ö3, Ö4, Ö15, Ö16, Ö18, Ö20: Öğrenciler dinleme metnine yönelik sorulara ve etkinliklere daha az katılıyor [3].	Metne Yönelik Sorular
Ö5, Ö6, Ö9, Ö11, Ö17, Ö21, Ö22, Ö23, Ö25: Dinleme metni ellerinde olmadığı için kaçırdıkları kısımlarla ilgili sorulara cevap veremiyorlar. Ayrıca dinleme esnasında dikkatleri dağıldığı için de sorulara ve etkinliklere katılım az oluyor [4].	Dikkat Faktörü Derse Katılım

Ö7: Dinlenen metinle ilgili sorular aynı gün içerisinde cevaplanmazsa bir başka günkü derse sarkarsa öğrenciler metni tamamen unutuyor. Bu yüzden katılım çok düşük oluyor [5].	Devamlılık Faktörü
Ö10, Ö14: Pek fark yok. Gerçekten dinleyen, derse katılmak isteyen öğrenci bütün metinlerdeki etkinliklere ve sorulara cevap veriyor [6].	Öğrenci Faktörü
Ö24: Dinleme metni bilişim teknolojisi aracılığıyla veriliyorsa öğrencinin ilgisini çekiyor ve daha katılımlı bir sınıf ortamı ortaya çıkıyor [7].	Teknolojik İmkânlar

Verileri Kod ve Temalara Göre Tanımlama ve Yorumlama

Öğretmenlerin müstakil dinleme metinlerinin işlenişine yönelik düşüncelerini öğrenmek amacıyla sorulan son soruda müstakil dinleme metinleriyle diğer metinler arasındaki öğrenci katılımının farkı anlaşılmaya çalışılmaktadır. Öğretmenlerin %60'ı müstakil dinleme metinlerindeki katılımın diğer metinlerden daha az olduğunu belirtmektedir. *“Öğrenciler dinleme metnine yönelik sorulara ve etkinliklere daha az katılıyor.”* [3], *“Dinleme metni ellerinde olmadığı için kaçırdıkları kısımlarla ilgili sorulara cevap veremiyorlar. Ayrıca dinleme esnasında dikkatleri dağıldığı için de sorulara ve etkinliklere katılım az oluyor.”* [4] Bununla birlikte öğretmenlerden biri metin devamlılığına dikkati çekerek, katılıma etkisinden bahsetmektedir. *“Dinlenen metinle ilgili sorular aynı gün içerisinde cevaplanmazsa bir başka günkü derse sarkarsa öğrenciler metni tamamen unutuyor. Bu yüzden katılım çok düşük oluyor.”* [5]

Öğrenci katılımı, hedef konunun öğrenci tarafından edinim seviyesini göstermektedir. Bu nedenle öğretmenler, öğrencilerin derse katılımlarını denetlemeleri ve katılıma göre ders işleyişine yön vermelidir. Elde edilen verilere göre derse katılımı; dikkat, dinleme metinlerinin devamlılığı, öğrenci faktörü ve teknolojik imkânların durumu değiştirmektedir. Bu sonuçlardan hareketle katılımı artırmak için öğretmenler bu olumsuz faktörleri en aza indirmelidir.

4.1.4. Müstakil Dinleme Metinlerinin Değerlendirmesine Yönelik Düşünceler

Tablo 16: Öğretmenlerin Öğretmen Kılavuz Kitaptaki Metni Anlama Sorularından Hareketle Öğrencinin Konuyu Anlama Düzeyine Yönelik Düşünceleri

<i>A8: Müstakil dinleme metinlerini anlamaya yönelik olarak öğretmen kılavuz kitaplarında verilen sorulara aldığınız cevaplardan hareketle, öğrencilerin konuyu kavrama düzeyini yeterli buluyor musunuz?</i>	<i>Kodlayarak Temalandırma</i>
Ö1, Ö5, Ö19, Ö25: Dinleme metninin dili, akıcılığı başarılı, metin kolay anlaşılıyorsa, özellikle de metnin türü hikâye ya da masal ise anlama ve değerlendirmede sorun yaşamıyorum [1].	Tür Faktörü
Ö2, Ö12, Ö13, Ö14: Evet, yeterli buluyorum [2].	Öğrenci Yeterliliği
Ö3, Ö7, Ö8, Ö15, Ö20: Yeterli buluyorum. Eğer katılımda sorun yaşarsam ek çalışmalar yapıyorum. Metni tekrar okuyorum, sorular soruyorum [3].	Metin Tekrarı
Ö6, Ö23: Yeterli bulmuyorum. Metne tekrar dönüyorum, not aldırarak dinletiyorum, dinleme esnasında sorulan soruların cevabını buldurabilmek için özellikle duraksıyorum [4].	Ders İşleyiş Uygulamaları
Ö4, Ö9, Ö11, Ö16, Ö17, Ö18, Ö21: Hayır, yeterli bulmuyorum [5].	Öğrenci Yeterliliği
Ö10, Ö22, Ö24: Her metin için olmasa da genel olarak yeterli görüyorum [6].	Öğrenci Yeterliliği

Verileri Kod ve Temalara Göre Tanımlama ve Yorumlama

Müstakil dinleme metinlerini değerlendirmeye yönelik olarak sorulan soruda öğretmen kılavuz kitaplarında verilen sorulardan hareketle öğrenci katılımı üzerinde durulmaktadır. Araştırmaya katılanların %36'sı öğretmen kılavuz kitaplarındaki anlamaya yönelik olarak sorulan soruları yetersiz bulmaktadır. *Yeterli bulmuyorum. Metne tekrar dönüyorum, not aldırarak dinletiyorum, dinleme esnasında sorulan soruların cevabını buldurabilmek için özellikle duraksıyorum. [4] Hayır yeterli bulmuyorum.[5]* aynı şekilde kılavuz kitaplardaki soruları yeterli görenler de %36'dır. *Evet, yeterli buluyorum. [2], Yeterli buluyorum. Eğer katılımda sorun yaşarsam ek çalışmalar yapıyorum. Metni tekrar okuyorum, sorular soruyorum.[3]* Geri kalan öğretmenlerin bir kısmı, öğrencilerin derse katılımını metnin dili ve metnin türüne bağlamaktadır. *Dinleme metninin dili, akıcılığı başarılı, metin kolay anlaşılıyorsa, özellikle de metnin türü hikâye ya da masal ise anlama ve değerlendirmede sorun yaşamıyorum. [1]*

Öğrenci katılımının yetersizliği dinleme metinlerinin beklenen edinimleri kazandırmadığını göstermektedir. Öğrenciler tarafından dinleme metinleri amacına ulaşabilirse katılım elbette ki daha fazla olacaktır. Dinleme metinleri diğer metinlerden farklı içeriklere sahip olmasa bile, öğrenciye sunuluş biçimi bakımından farklı algılanmalıdır. Öğrencilerin okuyarak, tekrar tekrar ulaşabileceği metinlere yönelik kazanımları bile bazen yeterli seviyede olamamaktadır. Sadece dinleyerek anlamaya, çıkarımda bulunmaya çalıştıkları bu metinlere katılımı artırmak için öğretmenlerin gayret göstermesi gerekmektedir. Ancak bu gayret yalnızca öğretmenle sonuç vermeyecektir. Öğrencilerinde metne yönelik ilgileri, dikkatleri artmalıdır. Dinleme metinlerinin öğrenci tarafından istediği zaman tekrar ulaşılabilir olmaması, metnin türü, öğrenci ilgisi gibi birçok faktör; öğrencilerin sorulara verdiği cevapların yetersizliğine neden olarak gösterilebilir.

Tablo 17: Öğretmenlerin Öğrenci Çalışma Kitabındaki Etkinliklerin İşlevi ve Sayısal Olarak Yeterliliği Bakımından Düşünceleri

<p><i>A9: Öğrenci çalışma kitabında yer alan dinleme metinleriyle ilgili etkinliklerin işlevi [konuyla uyumu, öğrenci seviyesine uygunluk, öğrenci edinimlerini yoklama (ölçme ve değerlendirme) vs.] konusunda ne düşünüyor ve çalışma kitabındaki bu etkinlikleri sayısal olarak yeterli buluyor musunuz?</i></p>	<p><i>Kodlayarak Temalandırma</i></p>
<p>Ö1, Ö9, Ö25: Etkinliklerin sayısı fazla, seviyenin altında ve amacına ulaşmayan etkinlikler var [1].</p>	<p>Etkinliklerin Amacı</p>
<p>Ö2: Metinde geçen cümleyi yazın ya da kelime cümle içerisinde hangi anlamdadır tahmin edin, şeklindeki etkinlikleri yapmakta zorlanıyorum. Çünkü öğrenci metne tekrar dönemiyor. Benim cümleyi yazdırmamın da öğrenciye fayda sağladığını düşünmüyorum [2].</p>	<p>Metinlerinin Ulaşılabilirliği</p>
<p>Ö3, Ö4: Sadece dinleme metni değil diğer metinlerde de öğrenciye fayda sağlamayacak birçok etkinlik var [3].</p>	<p>Öğrenciye Faydalılık</p>
<p>Ö5, Ö6, Ö10: Çalışma kitaplarındaki etkinliklerin sayısı yeterli fakat öğrenciye fayda sağlayacak düzeyde değil [4].</p>	<p>Sayısal Yeterlilik</p>
<p>Ö7, Ö13, Ö14, Ö15, Ö21: Evet, yeterli ve uygun [5].</p>	<p>Sayısal Yeterlilik</p>
<p>Ö8: 6 ve 8. sınıflardaki etkinlikler yeterli ve uygun ama 7. sınıflardaki etkinlikler seviyenin altında [6].</p>	<p>Öğrenci Seviyesine Uygunluk</p>
<p>Ö12, Ö17: Hayır, sayısal olarak yeterli değil, artırılabilir [7].</p>	<p>Sayısal Yeterlilik</p>
<p>Ö16, Ö18: Öğrenci seviyesine uygun değil, sayıca da artırılması gerektiğini düşünüyorum [8].</p>	<p>Öğrenci Seviyesine Uygunluk</p>
<p>Ö20: Kitaplardaki etkinlikler sayısal olarak yeterlidir ancak görsel öğelerle desteklenmesini isterim [9].</p>	<p>Etkinlik Yeterliliği</p>

Ö19, Ö22: Hayır, yeterli bulmuyorum. Sadece dinlediklerini ölçen sorular yerine analiz, sentez ve yorumlamaya imkân verecek, farklı çözümler üretebileceği sorular sorulmalı [10].	Soru Niteliği
Ö24: Öğrenci seviyesine uygun ancak sınav sistemimiz göz önüne alındığında dilbilgisine yönelik etkinlikler ve çoktan seçmeli sorular yetersiz [11].	Sınav Sistemine Uygunluk
Ö23: Öğrencinin dinlemeden yapabileceği etkinlik sayısı oldukça fazla. Dinleme metnindeki etkinliklerin okuma metinlerinden bir farkı olmalı [12].	Etkinlik Çeşitliliği

Verileri Kod ve Temalara Göre Tanımlama ve Yorumlama

Müstakil dinleme metinlerini değerlendirmeye yönelik olarak sorulan bir diğer soruda etkinliklerin işlevi ve sayısal yeterlilikleri sorgulanmaktadır. Bu konu ile ilgili öğretmenler farklı fikirler sunmaktadır. *En çok ortak cevap beş öğretmen tarafından “Evet yeterli ve uygun.”[5] şeklinde kısaca verilmektedir. Öğretmenlerin çoğu, öğrenci seviyesi ve sayısal yeterlilik konusunda birbiriyle ilişkili olarak sorulan bu sorunun birine cevap vermektedir.*

Öğretmenlerden bu soruya farklı fikirler alınmaktadır. Öğrenci seviyesi “*Etkinliklerin sayısı fazla, seviyenin altında ve amacına ulaşmayan etkinlikler var.*”[1] “*6 ve 8. sınıflardaki etkinlikler yeterli ve uygun ama 7. sınıflardaki etkinlikler seviyenin altında.*” [6] “*Öğrenci seviyesine uygun değil, sayıca da artırılması gerektiğini düşünüyorum.*” [8] denilmektedir. Bunun dışında öğretmenlerden gelen cevaplar şu şekildedir: “*Metinde geçen cümleyi yazın ya da kelime cümle içerisinde hangi anlamdadır tahmin edin, şeklindeki etkinlikleri yapmakta zorlanıyorum. Çünkü öğrenci metne tekrar dönemiyor. Benim cümleyi yazdırmamın da öğrenciye fayda sağladığını düşünmüyorum.*”[2] “*Sadece dinleme metni değil diğer metinlerde de öğrenciye fayda sağlamayacak birçok etkinlik var.*”[3] “*Çalışma kitaplarındaki etkinliklerin sayısı yeterli fakat öğrenciye fayda sağlayacak düzeyde değil.*” [4] “*Hayır sayısal olarak yeterli değil, artırılabilir.*”[7] “*Kitaplardaki etkinlikler sayısal olarak yeterlidir ancak*

görsel öğelerle desteklenmesini isterim.”[9] “ Hayır, yeterli bulmuyorum. Sadece dinlediklerini ölçen sorular yerine analiz, sentez ve yorumlamaya imkân verecek, farklı çözümler üretebileceği sorular sorulmalı.” [10] “Öğrenci seviyesine uygun ancak sınav sistemimiz göz önüne alındığında dilbilgisine yönelik etkinlikler ve çoktan seçmeli sorular yetersiz.”[11] “Öğrencinin dinlemeden yapabileceği etkinlik sayısı oldukça fazla. Dinleme metnindeki etkinliklerin okuma metinlerinden bir farkı olmalı.” [12]

Öğretmenler, dinleme metinlerinin öğrenci tarafından kazanılmışlığını en kolay şekilde öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerle denetleyebilmektedir. Bu nedenle bu etkinliklerin çeşitliliği ve yeterliliği, soruların niteliği, öğrenci seviyesine uygunluğu, etkinliklerin sayısal olarak yeterliliği önemli görülmektedir. Öğretmenlerin bu noktaları göz ardı etmemeleri gerekmektedir.

Tablo 18: Öğretmenlerin Müstakil Dinleme Metinlerinin İşleniş Sonucunda Öğrenci Kazanımlarını Belirlemek Amacıyla Kullandığı Ölçme ve Değerlendirme Araç ve Yöntemler

<i>A10: Müstakil dinleme metinlerinin işleniş sonucunda öğrenci kazanımlarını belirlemek amacıyla kullandığınız ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemleri nelerdir?</i>	<i>Kodlayarak Temalandırma</i>
Ö1, Ö14: Kazanım edindirme formlarını dolduruyorum [1].	Kazanım Edindirme Formları
Ö2: Herhangi bir araç ve yöntem kullanmıyorum [2].	Araç ve Yöntem
Ö3, Ö4,Ö5, Ö7, Ö10, Ö11, Ö12, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24: Soru-cevap, anlattırma, konuyla ilgili kompozisyon yazdırma ana ve yardımcı fikri buldurma çalışmaları [3].	Soru- Cevap
Ö6, Ö9, Ö15: Çalışma kâğıtları hazırlıyorum. Kazanımları ölçmek için ölçek hazırlıyorum [4].	Çalışma Kağıtları
Ö8, Ö13, Ö16, Ö21, Ö25: Öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikleri denetliyorum [5].	Öğrenci Çalışma Kitabı

Verileri Kod ve Temalara Göre Tanımlama ve Yorumlama

Müstakil dinleme metinlerini değerlendirmeye yönelik olarak sorulan son soruda müstakil dinleme metinlerinin işlenişi sonucunda öğrencileri ölçme ve değerlendirme amacıyla kullanılan araç ve gereçler üzerinde durulmaktadır. Öğretmenlerin %50'ye yakını aynı ölçme değerlendirme yöntemini kullanmaktadır. “*Soru-cevap, anlattırma, konuyla ilgili kompozisyon yazdırma ana ve yardımcı fikri buldurma çalışmaları.*” [3] Diğer bir ortak cevap ise “*Öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikleri denetliyorum.*” [5] şeklindedir. Bunun dışında “*Kazanım edindirme formlarını dolduruyorum.*” [1], “*Çalışma kağıtları hazırlıyorum. Kazanımları ölçmek için ölçek hazırlıyorum.*” [4], “*Herhangi bir araç ve yöntem kullanmıyorum.*” [2] şeklinde cevaplar da verilmektedir.

Ölçme ve değerlendirme, öğrencilerin beklenen davranışları edinme düzeyini bize gösteren önemli bir noktadır. Bu nedenle ölçme değerlendirme tüm öğretmenler tarafından uygulanmalıdır. Süreç içerisinde edinildiği düşünülen kazanımların denetlenmesini sağlayan ölçme değerlendirme, öğretmene öğrencilerle ilgili bilgi verir.

4.2. Gözlem İle Elde Edilen Verilerin Nitel Yaklaşımla İçerik Analizi

Gözlem “Bir nesnenin, olayın veya bir gerçeğin, niteliklerinin bilinmesi amacıyla, dikkatli ve planlı olarak ele alınıp incelenmesi, müşahede” (TDK, 2012) demektir.

Gözlem yapacak kişinin hem gözlem yapılacak konu ile ilgili bilgisinin olması hem de tarafsız bir gözle görev yapması büyük önem taşımaktadır (Çuhadaroğlu ve Şimşek, 2007: 83). Bu nedenle gözlem anında tarafsızlık ön planda tutulmuş ve veriler olduğu gibi aktarılmaya çalışılmıştır.

Gözlemde bulunan öğretmenler A,B,C ile kodlanarak belirtilmiştir.

A kodlu öğretmen; 7 ve 8. sınıflarda,

B kodlu öğretmen; 6 ve 7. sınıflarda,

C kodlu öğretmen; 6,7 ve 8. sınıflarda gözlenmiştir.

Tablo 19: Öğrencilerin Uygulamadaki Etkililiklerini Betimlemek ve Öğretmenin Ders İşleyiş Uygulamaları (Gözlem Formu I)

GÖZLEM FORMU		
İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerinin işlenişinde, öğrencilerin uygulamadaki etkililiklerini betimlemek ve öğretmenin ders işleyiş uygulamaları.		
Tarih: 05.04.2012 (1 ders saati) 06.04.2012 (2 ders saati) Saat (Başlama-Bitiş): 9.25-10.05 9.25- 10.50	Öğretmen: A Sınıf Seviyesi: 7 Sınıf Mevcudu: 36 Metnin Adı: Sevgili Babam	
Öğrencilerin Türkçe Ders Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metnine ve Etkinliklere Katılma Durumlarına Yönelik Gözlem Boyutları Formu		
Gözlem Boyutları	Gözlem Bulguları	Kodlayarak Temalandırma
1. Öğretmenin hazırlık sürecine yönelik çalışmalarını ilgiyle takip edebiliyorlar mı?	1. Öğrenciler öğretmenin hazırlık sürecinde çok verimli ve istekli değildi.	Derse Hazırlık
a. Öğretmenin ön bilgileri harekete geçirme çalışmaları sırasında neler yapıyorlar?	a. Öğretmenin ön bilgileri harekete geçirmek için sorduğu 3 soruya katılım sırayla %10, %50, %20 şeklindedir.	Derse Hazırlık Ders Katılım
b. Dinleyecekleri metne ilgililer mi, konuyu merak ediyorlar mı yoksa derse karşı duyarsız mı davranıyorlar?	b. Dinleyecekleri metne sınıfın büyük bir bölümü ilgili değil. Konuyu merak eden öğrenciler de var ancak sınıfın %50'si ilgili davranmıyor.	Metne İlgi
c. Metni dinlemeden önce metne yönelik sorular soruyorlar mı?	c. Metni dinlemeden önce metne yönelik herhangi bir soru yöneltmediler.	Dinleme Öncesi Hazırlıklar

<p>d. Metnin başlığından ya da çalışma kitaplarındaki etkinliklerden hareketle metne yönelik tahminlerde bulunuyorlar mı?</p>	<p>d. Metnin başlığından ya da çalışma kitaplarındaki etkinliklerden hareketle metne yönelik tahminlerde bulundular. Ayrıca 2 öğrenci sadece metnin başlığından değil, süreç içerisinde konuşulanlar ve temadan da hareketle tahminde bulundu. Öğrencilerden biri “Sevgili Babam” metninin başlığındaki hitap nedeniyle metnin türünün mektup olabileceğini söyledi. Toplamda 11 öğrenci söz aldı.</p>	<p>Metne Yönelik Tahmin</p>
<p>2. Dinleme metinlerini dikkatli bir şekilde takip edebiliyorlar mı?</p>	<p>2. Sınıfın büyük çoğunluğu dinleme metnini takip etmiyor. Özellikle ikinci dinleme esnasında dikkat dağıldı.</p>	<p>Metni Takip Dikkat</p>
<p>3. Öğretmenin uyguladığı dinleme biçimine uygun davranışlar sergiliyorlar mı? (Not alarak dinleme, tahmin ederek dinleme, katılımsız dinleme vb.)</p>	<p>3. Katılımsız dinleme yapılacak bir dinleme metniydi. Öğrencilerin fiziksel olarak dinlediklerini belli edecek bir dinleme metni olmadığı için bu boyut net bir şekilde gözlenemedi.</p>	<p>Dinleme Biçimi</p>
<p>4. Kullanılan (ana) materyal ya da yardımcı materyallere ilgisi ne düzeyde?</p>	<p>4. Dinleme metni CD ile dinletildi. Öğrencilerin CD’den dinledikleri için başlangıçta dikkat düzeyleri yüksekti ancak daha sonraları sıkıldıklarını belli eden fiziksel ve sözel davranışlarda bulundular.</p>	<p>Yardımcı Materyal</p>

5. Metni dinledikten sonra anlama, çıkarımda bulunma, ilgi kurma/ilişkilendirme vb. durumlara yönelik söz ve davranışlarla sürece etkin katılıyorlar mı?	5. Sınıfın %50-60'ı öğrenci çalışma kitabında yer alan sorulara cevap verme konusunda istekliydi.	Metne İlgisi
a. Dinlediklerini özetleyebiliyor mu?	a. %10'u özetleyebildi.	Metni Özetleme
b. Anlamadığı yerleri soruyor mu?	b. %40'a yakın öğrenci anlamadığı yerleri sordu.	Derse Katılım
c. Metnin yazarına yönelik araştırmalarda bulunuyorlar mı?	c. Öğretmen tarafından dinleme metninin ilk dersinde araştırma konusu olarak verildi.	Metnin Yazarı
d. Daha önce işlenmiş metinlerle ilişkiler kurabiliyor mu?	d. Herhangi bir metin ya da temayla ilişki kurmadılar.	Metni İlişkilendirme
6. Dinlediklerinden hareketle öğretmenin verdiği yönergeler doğrultusunda çalışmalar gerçekleştiriyorlar mı?	6. Toplamda derse katılan öğrenciler sınıfın %60'ını oluşturmaktadır.	Derse Katılım
a. Çalışma kitabındaki etkinlikleri cevaplayabiliyorlar mı?	a. Derse katılan öğrencilerin tümü etkinliklere cevap vermeye istekli ancak etkinliklerin tümüne cevap veremediler. Yaklaşık olarak etkinlik 1 ve 2'de katılım %30, etkinlik 3'te %40, etkinlik 4 ve 5'te olarak %50 şeklindedir.	Derse İstek Derse Katılım

b. Metne yönelik olarak öğretmen kılavuz kitabında bulunan sorulara cevap verebiliyorlar mı?	b. Öğrenci çalışma kitabındaki tüm sorular sorulmadı. 1. soruya %10, 2. soruya %20, 6. soruya %10 katılım sağlandı.	Derse Katılım
c. Sorulan sorulara cevap verebiliyor mu?	c. Öğretmenin ders içerisinde sorduğu sorulara ortalama %50'den az katılım oldu.	Derse Katılım
Öğretmenin Türkçe Ders Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metniyle İlgili Uygulamalarına Yönelik Gözlem Boyutları Formu		
Gözlem Boyutları	Gözlem Bulguları	Kodlayarak Temalandırma
1. Dinleme Öncesi Uygulamaları		
a. Öğrencilerin ilgisini çekebiliyor mu?	a. Derse hazırlık kısmında metinle ilgili olarak sorduğu sorularla sınıfın ilgisini çekti.	Derse Hazırlık
b. Yazarla ilgili bilgiler veriyor mu?	b. Yazarla ilgili kılavuz kitapta verilen bilgileri öğrencilerle paylaştı. Bir sonraki derse yazarı araştırmalarını istedi; ancak diğer ders ve derslerde araştırıp araştırmadıklarını denetlemedi.	Metnin Yazarı
c. Öğrencilere dinleme metinlerine geçmeden önce ön bilgilerini harekete geçirecek sorular soruyor mu, dinleyecekleri konuyu günlük yaşamla ilişkilendirmelerini sağlıyor mu?	c. Metni Dinlemeden önce kitapta yer alan “Kim, nerede, ne zaman, nasıl?” şeklindeki sorulara cevap arayarak metni dinlemeleri gerektiğini belirtti.	Dinleme Öncesi Hazırlık

<p>d. Öğrencilere uygulanacak olan dinleme yöntem ve tekniğiyle ilgili bilgiler veriyor mu? (eleştirel dinleme, not tutarak dinleme, katılımsız dinleme vb.)</p>	<p>d. Öğrencilere “Sizce en etkili öğrenme nerede gerçekleşir? Ailede mi, okulda mı?” sorusunu yöneltti. Ayrıca bu sorunun cevabı ile ilgili ipuçlarını birazdan dinleyecekleri metinde bulacaklarını belirtti.</p>	<p>Ön Bilgiler</p>
<p>e. Öğrencilere metnin içeriğini tahmin etmeye yönelik etkinlikler yaptırıyor mu?</p>	<p>e. Evet dinleme biçimini ve dinleme biçiminin nasıl yapılacağı ile ilgili sınıfa bilgiler verdi. Ancak not alarak dinleme metodunu sık kullandığını belirterek öğrencilerin notlar da alabileceğini söyledi.</p>	<p>Dinleme Biçimi</p>
<p>f. Öğrencilere dinleme metinlerine geçmeden önce ön bilgilerini harekete geçirecek sorular soruyor mu, dinleyecekleri konuyu günlük yaşamla ilişkilendirmelerini sağlıyor mu?</p>	<p>f. Metnin başlığından ve derse hazırlık bölümünde konuşulanlardan hareketle metni tahmin ettirdi. Sınıfın %60’ı tahminde bulundu. 2 öğrenci metnin başlığı ve anlatılanlardan hareketle tahminde bulundu, diğer 9 öğrenci sadece başlıktan hareketle cevap verdi.</p>	<p>Metni Tahmin</p>
<p>2. Dinleme Sırasındaki Uygulamaları</p>		

<p>a. Metni CD den mi dinletiyor kendi mi okuyor ya da başka bir yöntem mi kullanıyor? (Metni kendi okuyorsa ses tonu ve mimikleri nasıl?)</p>	<p>a. Yayınevinin internet sayfasına bağlanarak bilgisayar aracılığıyla dinletti. Sınıfta ses sistemi kuruluydu. Öğrencilere bu konu ile ilgili olarak; “Metni benim okumamı mı istersiniz yoksa CD’den dinlemek mi?” şeklinde bir soru yöneltti. Sınıf ikiye ayrıldı. 1. grup CD’yi, ikinci grup öğretmeni seçti. CD diyenler fon müziğinin ilgi çekici olduğunu söyledi. Öğretmeni seçenler de okuma esnasında vurgu ve tonlamannın daha güzel olduğunu, daha iyi algıladıklarını öğretmen okurken de ardından müzik çalınabileceğini söyledi.</p>	<p>Dinleme Şekli</p>
<p>b. Dinleme metinlerini bölümlere ayırarak mı yoksa bir bütün halinde mi öğrencilere sunuyor?</p>	<p>b. Metnin tümünü ara vermeden dinletti.</p>	<p>Dinleme Şekli</p>
<p>c. Dinleme metinlerini öğrencilerin kaç kere dinlemelerini sağlıyor?</p>	<p>c. Normalde 2 kere dinlettiğini belirtti. Ancak bu metinde dinleme aralığının açılması nedeniyle 3 kere dinletti.</p>	<p>Dinleme Sayısı</p>
<p>d. Dinleme faaliyeti esnasında öğrencilerin dikkatinin dağılmaması amacıyla neler yapıyor?</p>	<p>d. Herhangi bir şey yapmıyor. Aksine öğrencilerin sorularına cevap veriyor, kendi sorular soruyor, öğrencinin dikkatini dağıtıyor.</p>	<p>Dikkat</p>

3. Dinleme Sonrası Uygulamaları		
a. Dinleme metinleriyle ilgili öğrencilerin anlayamadığı noktalar olduğunda metne dönüyor mu? Metindeki paragrafı ya da cümleleri öğrencilerin tekrar dinlemesini sağlıyor mu?	a. Evet, herhangi bir soru olduğunda metne dönüyor.	Metne Geri Dönme
b. Öğrencinin dinlediklerinden hareketle kendi hayatından örnekler vermesine imkân sağlıyor mu?	b. Evet. Birçok kez kendi hayatından örnekler verebileceği sorular sordu, özellikle derse hazırlık kısmında öğrencilere örnek verebilme imkânı tanıdı.	Günlük Hayatla İlişkilendirme
c. Dinlemeden sonra öğrenciye ilginç gelen bölümleri açıklıyor mu?	c. Evet. Öğrencilerin birkaçı metnin kahramanının annesinin lisanı ile ilgili tereddütte düştü. Öğretmen bunu açıklayarak anlattı.	Metinle İlgili Açıklamalar
d. Konuyu, ana düşüncüyü, yardımcı düşünceleri buldurma yönelik uygulamalar yapıyor mu?	d. Metnin ana fikrini buldurmaya yönelik çalışmalarda bulundu ancak yardımcı fikirle ilgili herhangi bir açıklamada bulunmadı.	Ana Fikir
4. Dinleme metinlerini sınıf seviyelerine uygun işliyor mu?	4. İşlenen dinleme metninin sınıf seviyesine uygun olmadığını belirtti. Öğretmen olabildiğince günlük hayattan örneklerle sınıf seviyesine indirmeye çalıştı.	Sınıf Seviyesine Uygunluk

5. Derste farklı materyaller kullanıyor mu?	5. Bilgisayar dışında herhangi bir yardımcı materyal kullanmadı.	Materyal
6. Kılavuz kitaptaki yönergelere ekleme çıkarma yapıyor mu, yönergelere uyuyor mu?	6. Kılavuz kitapta bulunan yönergelere herhangi bir ekleme yapmadı ancak; etkinliklerin sırasını değiştirdi, kitaptaki soruların tümünü sormadı, hazırlık bölümünün bir kısmını atladı.	Öğretmen Kılavuz Kitabı
7. Öğrencilerin Konuyu Edinebilme Seviyelerini Denetliyor mu?		
a. Çalışma kitaplarındaki etkinlikleri işliyor mu?	a. Etkinliklerin neredeyse tamamını işledi. Birkaç etkinliğin anlaşılmasına üzerine soruları kendi çözdü.	Öğrenci Çalışma Kitabı
b. Öğretmen kılavuz kitabındaki metni kavrama sorularını öğrencilere yöneltiyor mu?	b. Öğretmen kılavuz kitabındaki 7 sorudan 3'ünü sordu.	Metni Anlama Soruları
c. Dinleme sonrası, değerlendirme çalışması olarak duruma göre öz/grup/akran değerlendirmeleriyle sürecin değerlendirmesini yapıyor mu?	c. Çalışma kitabı ve kılavuz kitaptaki sorular dışında herhangi bir değerlendirmede bulunmadı.	Değerlendirme Çalışmaları

<p>8. Kılavuz kitaplarda bulunan kazanımlarla ilgili olarak çevre özellikleri, öğrenci seviyesi, konunun içeriği ve okulun imkânları çerçevesinde değişiklik yapıyor mu?</p>	<p>8. Herhangi bir değişiklikte bulunmadı.</p>	<p>Kazanımları Değiştirme</p>
<p>9. Ara disiplinlerle ilişkilendirmelerde bulunuyor mu?</p>	<p>9. Metinde bulunan “Girişimcilik 9: İçinde bulunduğu durumu her yönüyle değerlendirir ve fikirlerini belirtir.” ara disiplini ile ilişkilendirdi. Ayrıca çalışma kitabında bu ara disiplinle ilgili etkinlik de bulunmaktadır.</p>	<p>Ara Disiplinler</p>
<p>a. Fiziksel Ortam: İki duvar panoyla dolu, diğer duvarlardan biri öğretmen masasının olduğu taraf. Öğretmen masasının solunda bir dolap, dolabın biraz sağında yazı tahtası, yazı tahtasının devamında da bir dolap daha var. İkinci dolabın yanında sınıfın sağ duvarında giriş kapısı var. Geriye kalan son duvar tarafında ise boydan boya pencere mevcut. Sınıf bu nedenle aydınlık. Tavana monte edilmiş bir tepegöz var. Tepegözün yanında yön levhası da tavana yapıştırılmış şekilde duruyor. Sınıfın kendine ait bir diz üstü bilgisayar ve okul içerisinde kablosuz ağ ile internet bağlantısı mevcut.</p>		<p>Fiziksel Özellikler Teknolojik İmkânlar</p>

<p>b. Sosyal Ortam: Sınıf pencere, duvar ve orta sıra olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Birden çok ders gözleendiğinden sınıf oturma planının sürekli öğretmen bilgisi dışında değiştiği gözlemlenmişti. 13 kız, 13 erkek öğrencinin bulunduğu sınıfta, duvar tarafında genel olarak erkek öğrencilerin olduğu ve bu öğrenciler ile pencere ve orta sıranın arka tarafında oturan kız öğrencilerin derse katılmadığı gözlemlendi. Sınıf içerisindeki gürültü dikkat çekici kadar yoğun ve süreklidir. Bu gürültü arasında öğretmenin konuşan öğrencileri görmezden geldiği fark edildi. Herhangi bir sözlü uyaranda bulunmama gayret gösterdi ve öğrencilerin hiçbirine uyarıda bulunmadı.</p>	<p>Sınıf Oturma Düzeni</p> <p>Sınıf Kontrolü</p>
<p>c. Psikolojik Ortam: Ders esnasında öğrenciler özgürce akıllarına geldiği gibi cümlelerini sınıfta paylaştılar. Öğretmenin rahat bir ders ortamı ile ders işlediği gözlemlendi. Sınıf içerisinde derse katılmak isteyen öğrencilerin tümü derse katıldı.</p>	<p>Sözlü Uyarın Özgür Ders Ortamı</p>
<p>d. Bilişsel Ortam: Sınıftaki öğrenciler derse ilgili olmasalar bile öğretmenin sorduğu sorulara verdikleri cevaplardan anlaşılabilir, belli bir eğitim seviyesinde olduklarıdır. Sınıf kurallarına uymayan birçok öğrencinin bulunmasının yanı sıra 3 öğrencide öğrenme güçlüğü olduğu fark edilmiştir.</p>	<p>Öğrenci Seviyesi</p> <p>Öğrenme Güçlüğü</p>

Verileri Kod ve Temalara Göre Tanımlama ve Yorumlama

Gözlem yapılan sınıftaki fiziksel ortamın olumu olduğu görülmüştür. Okulun ve sınıfın imkânlar yeterlidir. Öğretmenin öğrencilere ifade özgürlüğü sağladığı demokratik bir eğitim anlayışını benimsediği açıkça fark edilmiştir. Ancak öğrenciler arasında bu özgürlüğü derse katılımdan farklı şekilde kullanmak isteyen öğrencilerin varlığı, oturma düzeninde oluşan grupların birbiriyle iletişimi derse katılımı etkilemektedir. Öğrencilerin belli bir eğitim seviyesinde oldukları fark edilmiş bu nedenle de derse katılımın derse ilgiye oranla yüksek olduğu fark edilmiştir. Öğretmenin ders esnasında derse katılımı artırmak ya da sersizliği sağlamak için herhangi bir girişiminin bulunmaması dikkat çekmiştir. Ders içinde sessizliği bozan öğrenciler görmezden

gelinmiş, sessizlik sağlanmak istenmişse de sınıf içerisindeki gürültü azalmak yerine artmıştır.

Öğretmen öğrencileri metne hazırladı, metinle ilgili olarak sorduğu sorularla sınıfın ilgisini çekti, yazarla ilgili kılavuz kitapta verilen bilgileri öğrencilerle paylaştı uygulanacak dinleme biçimi ile ilgili bilgiler verdi, metnin başlığından ve derse hazırlık bölümünde konuşulanlardan hareketle metni tahmin ettirdi. Öğrencilerin kendi hayatından örnekler verebileceği sorular sordu. Etkinliklerin neredeyse tamamını işledi. Yayınevinin internet sayfasına bağlanarak bilgisayar aracılığıyla metni dinletti. Çalışma kitabı ve kılavuz kitaptaki sorular dışında herhangi bir değerlendirmede bulunmadı Metnin tümünü ara vermeden dinletti, metnin ana fikrini buldurmaya yönelik çalışmalarda bulundu ancak yardımcı fikirle ilgili herhangi bir açıklamada bulunmadı.

Öğrencilerine sorduğu “Metni benim okumamı mı istersiniz, yoksa CD’den dinlemek mi?” şeklinde bir soruyla öğrencilerin isteklerini ortaya koymalarına imkân sağladı. Sınıf bu konuda ikiye ayrıldı. Ancak sınıfta ağırlıkla hissedilen durum öğretmenin okuması yönündeydi. Sınıf içerisinde işlenen dinleme metninin sınıf seviyesine uygun olmadığını belirtti ve öğrencilerin öğretmenle hemfikir olduğu gözlemlendi.

Öğretmen derse hazırlık sürecinde öğrencileri derse çekebilmeyi başarmıştır. Ancak metnin uzunluğu ve dinleme sayısının fazlalığı nedeniyle sınıf metne ilgisini kaybetmiştir. Bu ilgisizlik neticesinde öğretmen kılavuz kitaplarındaki sorulara ve çalışma kitabındaki etkinliklere katılım oranı düşmüştür. Ayrıca öğretmenin dinleme metnine bir saatlik Türkçe dersinde başlaması nedeniyle, öğrenciler metinle ilgili herhangi bir etkinlik yapmadan ders saati bitmiş. Bu nedenle başka bir güne kalan etkinlikler öğrenciler tarafından algılanamamış, dinleme sayısı artırılmak zorunda kalmıştır.

Tablo 20: Öğrencilerin Uygulamadaki Etkililiklerini Betimlemek ve Öğretmenin Ders İşleyiş Uygulamaları (Gözlem Formu II)

GÖZLEM FORMU		
İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerinin işlenişinde, öğrencilerin uygulamadaki etkililiklerini betimlemek ve öğretmenin ders işleyiş uygulamaları.		
Tarih: 11.04.2012 (2 ders saati) 12.04.2012 (1 ders saati) Saat (Başlangıç - Bitiş): 8.30-10.05 9.25- 10.05	Öğretmen: A Sınıf Seviyesi: 8 Sınıf Mevcudu: 25 Metnin Adı: Eğitimci Atatürk	
Öğrencilerin Türkçe Ders Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metnine ve Etkinliklere Katılma Durumlarına Yönelik Gözlem Boyutları Formu		
Gözlem Boyutları	Gözlem Bulguları	Kodlayarak Temalandırma
1. Öğretmenin hazırlık sürecine yönelik çalışmalarını ilgiyle takip edebiliyorlar mı?	1. Sınıfın hazırlık sürecine ilgisi düşüktü.	Derse hazırlık
a. Öğretmenin ön bilgileri harekete geçirme çalışmaları sırasında neler yapıyorlar?	a. Öğretmenin ön bilgileri harekete geçirmek için 1 soru sordu. Sınıfta herhangi bir katılım olmadı.	Derse hazırlık
b. Dinleyecekleri metne ilgililer mi, konuyu merak ediyorlar mı yoksa derse karşı duyarsız mı davranıyorlar?	b. Dinleyecekleri metne sınıfın %90'ı ilgili değil. Konuyla ilgilenen iki öğrenci vardı.	Metne ilgi
c. Metni dinlemeden önce metne yönelik sorular soruyorlar mı?	c. Metni dinlemeden önce metne yönelik herhangi bir soru yöneltmediler.	Dinleme öncesi hazırlıklar
d. Metnin başlığından ya da çalışma kitaplarındaki etkinliklerden hareketle metne yönelik tahminlerde bulunuyorlar mı?	d. Metne Yönelik herhangi bir tahminde bulunulmadı	Tahmin

<p>2. Dinleme metinlerini dikkatli bir şekilde takip edebiliyorlar mı?</p>	<p>2. Sınıfın %50'si fark edilecek şekilde metni takip etmiyor. Arkadaşlarıyla, kağıtla, kitapla oynuyor.</p>	<p>Dikkat</p>
<p>3. Öğretmenin uyguladığı dinleme biçimine uygun davranışlar sergiliyorlar mı? (Not alarak dinleme, tahmin ederek dinleme, katılımsız dinleme vb.)</p>	<p>3. Not alarak dinleme yapılması gerekiyordu. Sınıfta hiçbir öğrenci dinleme esnasında not almadı. Öğretmen istedikleri dinleme türünü kullanabileceklerini söyledi. Öğrencilerin %10'u çalışma kitabını incelerken %90'ı sadece dinledi.</p>	<p>Dinleme biçimi</p>
<p>4. Kullanılan (ana) materyal ya da yardımcı materyallere ilgisi ne düzeyde?</p>	<p>4. Herhangi bir yardımcı materyal kullanılmadı.</p>	<p>Ana ve yardımcı materyal</p>
<p>5. Metni dinledikten sonra anlama, çıkarımda bulunma, ilgi kurma/ilişkilendirme vb. durumlara yönelik söz ve davranışlarla sürece etkin katılıyorlar mı?</p>	<p>5. Sınıfın %20 si konuyla ilgiliydi.</p>	<p>Derse katılım</p>
<p>a. Dinlediklerini özetleyebiliyor mu?</p>	<p>a. Sınıfta hiç kimse metni özetleyemedi. 1 öğrenci konuyu anladığını belirten cümleler kurabildi.</p>	<p>Özet</p>
<p>b. Anlamadığı yerleri soruyor mu?</p>	<p>b. Sınıfta 2 öğrenci anlamadığı yeri sordu. Sorular metne yönelik değildi. Kelime anlamı soruldu.</p>	<p>Metne ilgi</p>

c. Metnin yazarına yönelik araştırmalarda bulunuyorlar mı?	c. Metnin yazarı ile ilgili bir konuşma sınıf içerisinde geçmedi.	Metnin yazarı
d. Daha önce işlenmiş metinlerle ilişkiler kurabiliyor mu?	d. Daha önce işlenmiş herhangi bir metin ya da temayla ilişki kurmadılar.	Diğer ders ve konularla ilişki
6. Dinlediklerinden hareketle öğretmenin verdiği yönergeler doğrultusunda çalışmalar gerçekleştiriyorlar mı?	6. Derse ilgi ve katılım çok düşük düzeydeydi.	Derse katılım
a. Çalışma kitabındaki etkinlikleri cevaplayabiliyorlar mı?	a. Bütün etkinliklere katılım farklı düzeydeydi. 1. etkinlikte topluca cevaplar verilirken. 3. etkinliğe katılım 1 ğrenci tarafından oldu. Cevabı ğretmenin yardımıyla cevapladı. Aynı etkinlikteki diğer sorular ise kimse cevap vermek istemediğinden ğretmen cevapladı.	Derse karşı istek
b. Metne yönelik olarak ğretmen kılavuz kitabında bulunan sorulara cevap verebiliyorlar mı?	b. Öğretmen kılavuz kitabından tek bir soru soruldu hiç cevap alınamadı.	Derse katılım
c. Sorulan sorulara cevap verebiliyor mu?	c. Öğretmenin ders içerisinde sorduğu sorulara tolu olarak uğultu şeklinde cevaplar gelse de doğru cevap sayısı %50'yi geçmedi.	Derse katılım

Öğretmenin Türkçe Ders Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metniyle İlgili Uygulamalarına Yönelik Gözlem Boyutları Formu		
Gözlem Boyutları	Gözlem Bulguları	Kodlayarak Temalandırma
1. Dinleme Öncesi Uygulamaları		
a. Öğrencilerin ilgisini çekebiliyor mu?	a. Öğretmen derse hazırlık kısmını kısa bir şekilde tamamladı.	Derse hazırlık
b. Yazarla ilgili bilgiler veriyor mu?	b. Yazarla ilgili herhangi bir bilgi vermedi.	Metnin yazarı
c. Dinleme öncesi anahtar kelime ve kavramları belirliyor, öğrencilerin kelimeler hakkındaki bilgilerini, deneyimlerini ve düşüncelerini saptıyor mu?	c. Metnin türü ile ilgili olarak bilgiler verdi. Konferans türündeki metin öğrenciler tarafından ilgisizliğe neden oldu. Bu ilgisizlik metnin işlendiği tüm derslerde de devam etti.	Dinleme öncesi hazırlık
d. Öğrencilere dinleme metinlerine geçmeden önce ön bilgilerini harekete geçirecek sorular soruyor mu, dinleyecekleri konuyu günlük yaşamla ilişkilendirmelerini sağlıyor mu?	d. Metinle ilgili ayrıntılı bir hazırlık çalışmasında bulunmadı. Herhangi bir soru sormadı.	Ön bilgiler
e. Öğrencilere uygulanacak olan dinleme yöntem ve tekniğiyle ilgili bilgiler veriyor mu? (eleştirel dinleme, not tutarak dinleme, katılımsız dinleme vb.)	e. Metni dinlerken uygulayacakları dinleme yönteminden bahsetmedi. Öğrencilerde genel bir ilgisizlik hali mevcuttu. Öğretmen de onların isteksizliğini fark ettiği için nasıl dinlemek istiyorsanız öyle dinleyin. İster not alın, ister çalışma kitabınızdan takip edin, dedi.	Dinleme biçimi

f. Öğrencilere metnin içeriğini tahmin etmeye yönelik etkinlikler yaptırıyor mu?	f. Hayır.	Metni tahmin
2. Dinleme Sırasındaki Uygulamaları		
a. Metni CD den mi dinletiyor kendi mi okuyor ya da başka bir yöntem mi kullanıyor? (Metni kendi okuyorsa ses tonu ve mimikleri nasıl?)	a. Önce kendi okudu, ikinci okumayı 2 öğrenciye okutturdu. Ayrıca metni dinlerken CD’den mi yoksa öğretmenden mi dinlemek istediklerini sordu. 3 öğrenci CD, 7 öğrenci CD ve öğretmen, geriye kalan öğrenciler de öğretmen cevabını verdi.	Dinleme şekli
b. Dinleme metinlerini bölümlere ayırarak mı yoksa bir bütün halinde mi öğrencilere sunuyor?	b. Metnin tümünü ara vermeden dinletti.	Dinleme şekli
c. Dinleme metinlerini öğrencilerin kaç kere dinlemelerini sağlıyor?	c. İki kere dinlemelerini sağladı.	Dinleme sayısı
d. Dinleme faaliyeti esnasında öğrencilerin dikkatinin dağılmaması amacıyla neler yapıyor?	d. Okuma esnasında vurgu ve tonlamalarla dikkati dağılan sınıfın dikkatini toplamaya çalıştı.	Dikkat
3. Dinleme Sonrası Uygulamaları		
a. Dinleme metinleriyle ilgili öğrencilerin anlayamadığı noktalar olduğunda metne dönüyor mu? Metindeki paragrafı ya da cümleleri öğrencilerin tekrar dinlemesini sağlıyor mu?	a. Evet, herhangi bir soru olduğunda metne dönüyor.	Metne geri dönme

<p>b. Öğrencinin dinlediklerinden hareketle kendi hayatından örnekler vermesine imkân sağlıyor mu?</p>	<p>b. İmkân sağladı ancak öğrencilerden herhangi bir istek gelmedi.</p>	<p>Günlük hayatla ilişkilendirme</p>
<p>c. Dinlemeden sonra öğrenciye ilginç gelen bölümleri açıklıyor mu?</p>	<p>c. Evet. Öğrencilerin sorduğu ve merak ettiği sorulara cevap veriyor.</p>	<p>Soru-cevap</p>
<p>d. Konuyu, ana düşünceyi, yardımcı düşünceleri buldurma yönelik uygulamalar yapıyor mu?</p>	<p>d. “Metinden ne anladınız?” şeklinde sorularla ana fikri buldurma çalışması yaptırdı. Yardımcı fikre yönelik soru sormadı.</p>	<p>Ana fikir</p>
<p>4. Dinleme metinlerini sınıf seviyelerine uygun işliyor mu?</p>	<p>4. İşlenen dinleme metninin sınıf seviyesine uygun olmadığını, türünün öğrenciler tarafından ağır olarak nitelendirildiğini belirtti. Sınıfa bu metnin masal ya da hikâye olması halinde daha zevkle dinleyip dinlemeyeceklerini sordu. %100 evet cevabını aldı. Ayrıca metnin uzun olduğunu, türü ve uzunluğu nedeniyle dinlemenin daha zor olduğuna dikkat çekti.</p>	<p>Sınıf seviyesine uygunluk</p>
<p>5. Derste farklı materyaller kullanıyor mu?</p>	<p>5. Hiçbir yardımcı materyal kullanmadı.</p>	<p>Materyal</p>

<p>6. Kılavuz kitaptaki yönergelere ekleme çıkarma yapıyor mu, yönergelere uyuyor mu?</p>	<p>6. Kılavuz kitapta bulunan yönergelere herhangi bir ekleme yapmadı ancak; etkinliklerin tümünü işledi, kitaptaki sorulardan 1 tanesini sordu, hazırlık bölümünün büyük bir kısmını atladi.</p>	<p>Öğretmen Kılavuz Kitabı</p>
<p>7. Öğrencilerin Konuyu Edinebilme Seviyelerini Denetliyor mu?</p>		
<p>a. Öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikleri işliyor mu?</p>	<p>a. Etkinliklerin tamamını işledi. Öğrencilerin katılmadığı etkinlikler oldu, bu etkinlikleri kendi çözdü.</p>	<p>Öğrenci Çalışma kitabı</p>
<p>b. Öğretmen kılavuz kitabındaki metni kavrama sorularını öğrencilere yöneltiyor mu?</p>	<p>b. Öğretmen kılavuz kitabındaki 5 sorudan 1'ini sordu.</p>	<p>Metni kavrama soruları</p>
<p>c. Dinleme sonrası, değerlendirme çalışması olarak duruma göre öz/grup/akran değerlendirmeleriyle sürecin değerlendirmesini yapıyor mu?</p>	<p>c. Çalışma kitabı ve kılavuz kitaptaki sorular dışında herhangi bir değerlendirmede bulunmadı.</p>	<p>Değerlendirme</p>
<p>8. Kılavuz kitaplarda bulunan kazanımlarla ilgili olarak çevre özellikleri, öğrenci seviyesi, konunun içeriği ve okulun imkânları çerçevesinde değişiklik yapıyor mu?</p>	<p>8. Kazanımlarda herhangi bir değişiklikte bulunmadı.</p>	<p>Kazanımlar</p>
<p>9. Ara disiplinlerle ilişkilendirmelerde bulunuyor mu?</p>	<p>9. Metin yıllık planda herhangi bir ara disiplinle ilişkilendirilmemektedir. Öğretmen de ilişkilendirmedi.</p>	<p>Ara disiplinler</p>

<p>a. Fiziksel Ortam: Boyası yer yer dökülmüş mavi renkte duvarlar ve panolarda yarısı yırtılmış birçok etkinlik kâğıdının varlığı gözlenmiştir. Sınıf büyük geniş dikdörtgen bir yapıdadır. Öğretmen masasının solunda bir dolap, dolabın biraz sağında yazı tahtası bulunuyor. Sınıfın sağ duvarında giriş kapısı var. Geriye kalan son duvar tarafında ise boydan boya pencere mevcut. Sınıf bu nedenle aydınlıktı. Tavana monte edilmiş bir tepegöz bulunmakta ve okul içerisinde kablosuz ağ ile internet bağlantısı mevcut.</p>	<p>Fiziksel ortam</p> <p>Teknolojik imkânlar</p>
<p>b. Sosyal Ortam: Sınıf pencere, duvar ve orta sıra olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Sınıf aynı ders içerisinde bile birden çok oturma planı değiştirdi. Öğretmenin bilgisi dışında ortada gezen öğrenciler ve yer değiştiren öğrenci sayısı oldukça fazlaydı. Özellikle ders başındaki ilk 5-10 dakika sınıfın büyük çoğunluğu ayakta gezmektedir. Sınıfta 11 erkek, 14 kız öğrenci bulunmaktadır. Sınıf içindeki oturma planında kız ve erkek öğrencilerin homojen olarak dağıldığı gözlenmiştir. Sınıftaki öğrencilerin neredeyse tümü derse katılma noktasında ilgisiz ve isteksizdi. Öğretmen de bu ilgisizlikle doğru orantılı olacak şekilde ders işledi. Sınıf kontrolünü sağlama çalışmaları dersin büyük bir kısmını aldığı gözlemlendi. Sınıf içerisindeki gürültü, ayakta gezen öğrencilerin varlığı derse dinlemeye çalışan öğrencileri de etkilemekte ve dersin verimini düşürmektedir. Bütün bu gürültü ve dağınıklığa rağmen öğretmenin öğrencilerine karşı saygılı davrandığı ve onları kırmamaya özen göstererek sözlü uyarılarda bulunduğu gözlenmiştir.</p>	<p>Oturma planı</p> <p>Derse ilgi</p> <p>Sınıf kontrolü</p>
<p>c. Psikolojik Ortam: Öğretmenin rahat bir ders ortamı ile ders işlediği gözlemlendi. Sınıf içerisinde derse katılmak isteyen öğrencilerin tümü derse katıldı. Derse katılmak istemeyen öğrencilerin ise derse ilgileri artırılmaya çalışıldı.</p>	<p>Sözlü uyarı</p> <p>Özgür ders ortamı</p>
<p>d. Bilişsel Ortam: sınıfın büyük kısmının derse ilgili olmadıkları ve iyi bir eğitim temellerinin olmadığı fark edilmiştir. Öğrencilerin sınıf kurallarına uymadıkları, öğretmenin sorduğu sorulara cevap veremedikleri ve ders işleyiş sürecinde derse ilgili olmadıkları ve sınıf mevcudunun %50'sinin Türkçeyi doğru kullanmadığı gözlenmiştir.</p>	<p>Öğrenci seviyesi</p> <p>Türkçeyi kullanma</p>

Verileri Kod ve Temalara Göre Tanımlama ve Yorumlama

A Öğretmenin gözlemlendiği bir başka sınıftaki fiziksel imkânlar aynı olsa da sınıf içi düzen ve öğrenci disiplini birbirinden oldukça farklıdır. Öğrenciler arasındaki iletişim problemi gözlem boyunca dikkat çekici niteliktedir. Sınıfta derse istek ve katılım çok düşük seviyelerdedir. Öğretmenin dersi işleyişindeki canlılık ve öğretme şevkinin de aynı olmadığı görülmüştür. Öğrencilerdeki isteksizlik dersi metnin ana çerçevesinden çıkarmıştır. Öğretmen öğrenci seviyesi, ilgi ve isteklerini göz önünde bulundurarak günlük hayattan örnekler, sohbet ve tartışma havası kurmuştur. Bu şekilde derse katılımı artırmıştır. Çalışma kitabındaki etkinlikler ve öğretmen kılavuz kitabındaki soruların çoğu cevapsız kalmıştır. Ancak öğretmen bunları seviyeye uygun hale getirerek tekrar yöneltmiş, yönlendirmelerde bulunmuş, düzeltmeler ve desteklerle olabildiğince katılımı artırmaya çalışmıştır.

Öğretmen metinle ilgili ayrıntılı bir hazırlık çalışmasında bulunmadı, yazarla ilgili herhangi bir bilgi vermedi. Metnin türünü söyledi dinleme biçimi ile ilgili bilgiler vermedi. Öğrencilerde genel bir ilgisizlik hali mevcuttu. Öğretmen de onların isteksizliğini fark ettiği için dinleme biçimini öğrencilerin tercihine bıraktı. Öğrencilerin duygu ve düşüncelerini aktarabilmesi için imkânlar sağladı ancak öğrencilerden herhangi bir istek gelmedi.

İşlenen dinleme metninin sınıf seviyesine uygun olmadığını, belirtti. Sınıfa metnin türü ile ilgili tercihlerinin ne olmasını istediklerini sordu, öğrencilerin tümü anlaşılması daha kolay, dinlemesi daha eğlenceli olan masal ya da hikâyeye olmasını istedi. Öğretmen ayrıca metnin uzun olduğunu, türü ve uzunluğu nedeniyle dinlemenin daha zor olduğuna dikkat çekti. Öğrencilerin dinleme esnasındaki hareketleri ve dinleme sonrası derse katılımlarından yola çıkılacak olursa öğretmenin tespitlerinin yerinde olduğu söylenebilir.

Öğretmen sınıfın tümünde bulunan derse karşı isteksizliğin de etkisi ile öğretmen kılavuz kitaptaki yönergelerin birçoğunu uygulamadı, uyguladığı yönergelerde de öğrenciler katılım göstermedi. Kılavuz kitapta yer alan metni anlama sorularından sadece bir tanesini sordu, hazırlık bölümünün neredeyse tümünü atladı, metnin

yazarından hiç söz etmedi. Ancak tüm dikkat dağınıklığına rağmen öğrenci çalışma kitabında yer alan etkinliklerin tümünü işledi, birçoğunda öğrenci katılımı olmadı, öğretmen soruları kendi cevaplayarak öğrencilerin cevapları yazmalarını sağlayarak dersten kopmamaları sağladığı fark edildi.

Diğer sınıfında sorduğu gibi metni öğretmenden mi, CD'den mi dinlemek istediklerine yönelik bir soru sordu. Sınıfın yarısından fazlası öğretmenin okumasını tercih etti. Bu tercih neticesinde metni okudu. Okuma esnasında vurgu ve tonlamalarla dikkati dağılan sınıfın dikkatini toplamaya çalıştığı gözlemlendi.

Tablo 21: Öğrencilerin Uygulamadaki Etkililiklerini Betimlemek ve Öğretmenin Ders İşleyiş Uygulamaları (Gözlem Formu III)

GÖZLEM FORMU		
İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerinin işlenişinde, öğrencilerin uygulamadaki etkililiklerini betimlemek ve öğretmenin ders işleyiş uygulamaları.		
Tarih: 18. 04. 2012 (2 ders saati) 19.04. 2012 (1 ders saati) Saat (Başlangıç Bitiş): 8.30- 10.05 8.30 - 9.10	Öğretmen: B Sınıf Seviyesi: 6 Sınıf Mevcudu: 33 Metnin Adı:Hava Soğuk, Güneş Çok Uzakta	
Öğrencilerin Türkçe Ders Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metnine ve Etkinliklere Katılma Durumlarına Yönelik Gözlem Boyutları Formu		
Gözlem Boyutları	Gözlem Bulguları	Kodlayarak Temalandırma
1. Öğretmenin hazırlık sürecine yönelik çalışmalarını ilgiyle takip edebiliyorlar mı?	1. Sınıfın %50'si hazırlık sürecini ilgiyle takip ediyor.	Derse Hazırlık
a. Öğretmenin ön bilgileri harekete geçirme çalışmaları sırasında neler yapıyorlar?	a. Ön bilgileri harekete geçirme çalışmasına sınıfın %25'i katıldı.	Derse Hazırlık

<p>b. Dinleyecekleri metne ilgililer mi, konuyu merak ediyorlar mı yoksa derse karşı duyarsız mı davranıyorlar?</p>	<p>b. Dinleyecekleri metne karşı fark edilir bir ilgileri mevcut değil. Ama sınıf sessizlik içerisinde öğretmeni dinliyor.</p>	<p>Metne İlgi</p>
<p>c. Metni dinlemeden önce metne yönelik sorular soruyorlar mı?</p>	<p>c. Metne yönelik herhangi bir soru sormadılar.</p>	<p>Dinleme Öncesi Hazırlıklar</p>
<p>d. Metnin başlığından ya da çalışma kitaplarındaki etkinliklerden hareketle metne yönelik tahminlerde bulunuyorlar mı?</p>	<p>d. Öğretmen metnin başlığından hareketle tahminde bulunmalarını istedi. tahmin etmek için 6 öğrenci parmak kaldırdı. Öğretmen derse katılmak isteyen tüm öğrencilere söz hakkı verdi.</p>	<p>Tahmin Derse Katılım</p>
<p>2. Dinleme metinlerini dikkatli bir şekilde takip edebiliyorlar mı?</p>	<p>2. Sınıfın %90'ı dinleme metnini takip ediyor.</p>	<p>Dikkat</p>
<p>3. Öğretmenin uyguladığı dinleme biçimine uygun davranışlar sergiliyorlar mı? (Not alarak dinleme, tahmin ederek dinleme, katılımsız dinleme vb.)</p>	<p>3. Seçerek dinleme/ izleme yöntemi önerilen bir metindi. Öğretmen tam anlamıyla bu yönteme uygun dinleme gerçekleştirmedi ancak genel olarak yöntemin amacına uygun olacak şekilde dinleme esnasında bazı paragraflarda durarak öğrencilere sorular sordu. Bölümleri açıkladı, öğrencilere açıklattı.</p>	<p>Dinleme Biçimi</p>
<p>4. Kullanılan (ana) materyal ya da yardımcı materyallere ilgisi ne düzeyde?</p>	<p>4. Herhangi bir yardımcı materyal kullanılmadı.</p>	<p>Ana ve Yardımcı Materyal</p>

5. Metni dinledikten sonra anlama, çıkarımda bulunma, ilgi kurma/ilişkilendirme vb. durumlara yönelik söz ve davranışlarla sürece etkin katılıyorlar mı?	5. Sınıfın %70'i derse katılmaya istekli ancak ders aktif katılabilen öğrenci %25.	Derse Katılım
a. Dinlediklerini özetleyebiliyor mu?	a. Sınıfın %25'i metni özetleyebildi.	Özet
b. Anlamadığı yerleri soruyor mu?	b. Sınıfta hiçbir öğrenci anlayamadığı yeri sormadı. Öğretmen metni öğrencilere dinletirken açıklamalarda bulunuyordu. Anlaşılmayan bir yer kalmaması için paragraf paragraf açıklayarak dinleme metnini dinlemelerini sağladı.	Metne İlgi
c. Metnin yazarına yönelik araştırmalarda bulunuyorlar mı?	c. Metnin yazarı ile ilgili bir konuşma sınıf içerisinde geçmedi.	Metnin Yazarı
d. Daha önce işlenmiş metinlerle ilişkiler kurabiliyor mu?	d. Daha önce işlenmiş herhangi bir metin ya da temayla ilişki kurulmadı.	Diğer Ders ve Konularla İlişki
e. Dinlediklerinden hareketle öğretmenin verdiği yönergeler doğrultusunda çalışmalar gerçekleştiriyorlar mı?	e. Öğretmenin verdiği yönergelerle derse ilgi %50'nin altına inmedi ancak katılım %30'larda kaldı.	Derse Katılım

f. Çalışma kitabındaki etkinlikleri cevaplayabiliyorlar mı?	f. Çalışma kitabındaki etkinliklere göre katılım değişti. Genel olarak 6-7 öğrenci arasında dönen bir katılım vardı.	Derse Karşı İstek
g. Metne yönelik olarak öğretmen kılavuz kitabında bulunan sorulara cevap verebiliyorlar mı?	g. Çalışma kitabında; öğretmen kılavuz kitabındaki soruların yazılacağı ve cevaplanacağı bir etkinlik vardı. 6 sorunun tamamını içeren etkinlikte, öğretmen ilk 3 soruyu yazdırdı diğer 3 soruyu sınıfla oluşturdu.	Derse Katılım
6. Sorulan sorulara cevap verebiliyor mu?	6. Öğretmenin ders içerisinde sorduğu sorulara sınıfın %40'ına yakını cevap verebildi.	Derse Katılım
Öğretmenin Türkçe Ders Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metniyle İlgili Uygulamalarına Yönelik Gözlem Boyutları Formu		
Gözlem Boyutları	Gözlem Bulguları	Kodlayarak Temalandırma
1. Dinleme Öncesi Uygulamaları		
a. Öğrencilerin ilgisini çekebiliyor mu?	a. Öğretmen derse kısa bir hazırlıkla başladı.	Derse Hazırlık
b. Yazarla ilgili bilgiler veriyor mu?	b. Yazarla ilgili herhangi bir bilgi vermedi.	Metnin Yazarı
c. Dinleme öncesi anahtar kelime ve kavramları belirliyor, öğrencilerin kelimeler hakkındaki bilgilerini, deneyimlerini ve düşüncelerini saptıyor mu?	c. Herhangi bir kavram ya da anahtar kelime belirlemedi.	Dinleme Öncesi Hazırlık

<p>d. Öğrencilere dinleme metinlerine geçmeden önce ön bilgilerini harekete geçirecek sorular soruyor mu, dinleyecekleri konuyu günlük yaşama ilişkilendirmelerini sağlıyor mu?</p>	<p>d. Hayır.</p>	<p>Ön Bilgiler</p>
<p>e. Öğrencilere uygulanacak olan dinleme yöntem ve tekniğiyle ilgili bilgiler veriyor mu? (eleştirel dinleme, not tutarak dinleme, katılımsız dinleme vb.)</p>	<p>e. Dinleme yöntemi ve metnin türüyle ilgili hiçbir bilgi vermedi.</p>	<p>Dinleme Biçimi</p>
<p>f. Öğrencilere metnin içeriğini tahmin etmeye yönelik etkinlikler yaptırıyor mu?</p>	<p>f. Dinleme metnine geçmeden önce başlıktan hareketle metne yönelik tahminlerde bulunmalarını istedi.</p>	<p>Metni Tahmin</p>
<p>2. Dinleme Sırasındaki Uygulamaları</p>		
<p>a. Metni CD den mi dinletiyor kendi mi okuyor ya da başka bir yöntem mi kullanıyor? (Metni kendi okuyorsa ses tonu ve mimikleri nasıl?)</p>	<p>a. Önce kendi okudu, ikinci okumayı 2 öğrenciye okutturdu.</p>	<p>Dinleme Şekli</p>
<p>b. Dinleme metinlerini bölümlere ayırarak mı yoksa bir bütün halinde mi öğrencilere sunuyor?</p>	<p>b. Metni paragraf paragraf açıklayarak öğrencilere sundu. Bazı bölümleri birden çok okudu, okuttu.</p>	<p>Dinleme Şekli</p>

<p>c. Dinleme metinlerini öğrencilerin kaç kere dinlemelerini sağlıyor?</p>	<p>c. Metni iki kere dinlemelerini sağladı. Bu konuyla ilgili olarak dersin başında “ Metni anlamak için kaç kere dinlemeniz gerekiyor?” diye sordu. Sınıftan 1 öğrenci 3 kere, 6 öğrenci 2 kere, 4 öğrenci 1 kere cevabını verdi. Ardından öğretmen: “ Metne yoğunlaşarak dinlerseniz 1 dinleme yeterlidir.” dedi.</p>	<p>Dinleme Sayısı</p>
<p>d. Dinleme faaliyeti esnasında öğrencilerin dikkatinin dağılmaması amacıyla neler yapıyor?</p>	<p>d. Sürekli durarak okudu. Sınıfa sorular sordu. Öğrencilerin derse katılımını sağlamaya çalıştı bu şekilde sınıf dikkatini metne yoğunlaştırdı.</p>	<p>Dikkat</p>
<p>3. Dinleme Sonrası Uygulamaları</p>		
<p>a. Dinleme metinleriyle ilgili öğrencilerin anlayamadığı noktalar olduğunda metne dönüyor mu? Metindeki paragrafı ya da cümleleri öğrencilerin tekrar dinlemesini sağlıyor mu?</p>	<p>a. Evet, herhangi bir soru olduğunda metne dönüyor.</p>	<p>Metne Geri Dönme</p>
<p>b. Öğrencinin dinlediklerinden hareketle kendi hayatından örnekler vermesine imkân sağlıyor mu?</p>	<p>b. Özellikle dinleme esnasında öğrencilere söz hakkı vererek kendi hayatlarından örnekler vermelerini istiyor.</p>	<p>Günlük Hayatla İlişkilendirme</p>
<p>c. Dinlemeden sonra öğrenciye ilginç gelen bölümleri açıklıyor mu?</p>	<p>c. Evet. Öğrencilerin sorduğu ve merak ettiği sorulara cevap veriyor.</p>	<p>Metne Yönelik Açıklama</p>

d. Konuyu, ana düşünceyi, yardımcı düşünceleri buldurma yönelik uygulamalar yapıyor mu?	d. “Metinden ne anladınız?” şeklinde sorularla ana fikri buldurma çalışması yaptırdı. Yardımcı fikre yönelik soru sormadı.	Ana Fikir
4. Dinleme metinlerini sınıf seviyelerine uygun işliyor mu?	4. Dinlenen metnin sınıf seviyesinin çok üzerinde olduğunu ders içerisinde belirtti. Bu nedenle her cümleyi açıklama gereği duyduğunu söyledi.	Sınıf Seviyesine Uygunluk
5. Derste farklı materyaller kullanıyor mu?	5. Hiçbir yardımcı materyal kullanmadı.	Materyal
6. Kılavuz kitaptaki yönergeler ekleme çıkarma yapıyor mu, yönergelere uyuyor mu?	6. Kılavuz kitapta bulunan yönergeler herhangi bir ekleme yapmadı, öğretmen kılavuz kitabındaki soruların 3’ünü sınıfa yöneltti, hazırlık bölümünün neredeyse tümünü atladı. Ancak öğrenci çalışma kitabındaki tüm etkinlikleri yaptı.	Öğretmen Kılavuz Kitabı
7. Öğrencilerin Konuyu Edinebilme Seviyelerini Denetliyor mu?		
a. Öğrenci Çalışma kitaplarındaki etkinlikleri işliyor mu?	a. Etkinliklerin tamamını işledi. Etkinliklere öğrenci katılımını artırmak için ipuçları verdi.	Öğrenci Çalışma Kitabı
b. Öğretmen kılavuz kitabındaki metni kavrama sorularını öğrencilere yöneltiyor mu?	b. Öğretmen kılavuz kitabındaki 6 sorudan 3’ünü sordu.	Metni Kavrama Soruları

<p>c. Dinleme sonrası, değerlendirme çalışması olarak duruma göre öz/grup/akran değerlendirmeleriyle sürecin değerlendirmesini yapıyor mu?</p>	<p>c. Çalışma kitabı ve kılavuz kitaptaki sorular dışında herhangi bir değerlendirmede bulunmadı.</p>	<p>Değerlendirme</p>
<p>8. Kılavuz kitaplarda bulunan kazanımlarla ilgili olarak çevre özellikleri, öğrenci seviyesi, konunun içeriği ve okulun imkânları çerçevesinde değişiklik yapıyor mu?</p>	<p>8. Herhangi bir değişiklikte bulunmadı.</p>	<p>Kazanımlar</p>
<p>9. Ara disiplinlerle ilişkilendirmelerde bulunuyor mu?</p>	<p>9. Metin yıllık planda herhangi bir ara disiplinle ilişkilendirilmemektedir. Öğretmen de ilişkilendirmedi.</p>	<p>Ara Disiplinler</p>
<p>a. Fiziksel Ortam: Sınıf arka arkaya dizilmiş 6'şar sıradan oluşmaktadır. Duvar tarafında en önde bulunan sıra sütuna denk geldiği için sırt kısmı duvara değecek şekilde diğer sıralardan farklı dizilmiştir. Sınıf içerisindeki duvarlardan bir pencereyle diğeri sınıf dolabı ve tahta ile kapatılmış durumda. Bunun dışında kalan duvarlar ise artarda eklenmiş sınıf panolarıyla dolu. Panolarda ilköğretim birinci kademe öğrencilerine ait etkinlikler bulunurken, 6. sınıf öğrencilerinin yaptıkları etkinlikler tek panoya sıkıştırılmış haldedir.</p>		<p>Fiziksel Ortam</p>

<p>b. Sosyal Ortam: Sınıfta 22 erkek, 14 kız öğrenci bulunmaktadır. Kız ve erkek öğrenciler sınıfa homojen bir şekilde dağılmıştır. Hepsi oturma planına uygun olarak yerlerindedir. Sınıf içerisinde arka sıralardaki erkek öğrenciler zaman zaman aralarında fısıldamalar olsa da dersi sekteye uğratacak kadar rahatsızlık vermemektedirler. Öğretmen en ön sırada oturan erkek öğrencinin ders esnasındaki gereksiz konuşmalarına ve hareketleri neticesinde öğrenciyi sözel olarak uyardı. Bu uyarılara rağmen davranışa devam eden öğrenciye ses tonunu yükselterek ikazlarda bulunmaya devam etti.</p>	<p>Sınıf İçi Dağılım</p> <p>Sözel Uyarı</p>
<p>c. Psikolojik Ortam: Öğretmenin sınıfta demokratik bir uygulaması mevcuttur. Öğrenciler ders ile ilgili fikirlerini açıklıkla dile getirmekte. Öğretmen onların fikirlerini saygıyla dinlemektedir. Bu iletişim esnasında sınıf kontrolü bozulmamaktadır. Öğrencilerin bu rahatlık ve disiplin içerisinde dersle ilgilenmeleri beklenen bir gelişmedir.</p>	<p>Demokratik Ortam</p>
<p>d. Bilişsel Ortam: Öğrencilerin seviyesi 6. sınıf seviyesinin biraz altındaydı. Ancak derse olan ilgileri ve öğrenmeye çalışmaları bu seviye düşüklüğü dikkat çekmemektedir. Öğrencilerin birçoğu Türkçeyi yanlış kullanmakta, kelimelerin ikinci anlamları ile ilgili sorun yaşamaktadır.</p>	<p>Sınıf seviyesi</p>

Verileri Kod ve Temalara Göre Tanımlama ve Yorumlama

B Öğretmenin gözlendiği ders saatlerinde okul olanakları dikkat çekmiştir. Okul içerisinde mevcut olan internet ağı her sınıfta çekmemekte, öğretmende dinleme CD'si bulunmamakta bu nedenle dinleme öğretmen ve öğrencilerin okumasıyla gerçekleştirilmektedir.

Küçük ve kalabalık bir sınıf ortamında dinleme metni işlenmiştir. Öğretmen metnin sınıf seviyesinin üzerinde olduğunu düşünmektedir. Metni okuyan öğretmen bu seviye problemini aşmak için her paragrafı açıklamıştır. Bu şekilde öğrencilerin kafasında herhangi bir soru işareti kalmamıştır. Ancak açıklamalardaki derinlik öğrencinin kendi kendine düşünmesine imkân vermeyecek kadar çoktur. Bu nedenle öğrenci öğretmene tarafından kendine hazır olarak verilen cümlelerle etkinlikleri ve soruları cevaplamıştır.

Sınıf içerisinde derse uygun atmosfer sağlanmakta, arkadaş grupları ders esnasında fark edilmemektedir. Öğrenciler ders saati içerisinde derse ilgili ve katılmaya istekli davranmaktadır.

Öğretmen derse hazırlık kısmını kısa tuttu, yazarla ilgili herhangi bir bilgi vermedi, dinleme yöntemi ve metnin türüyle ilgili hiçbir bilgi vermedi. Ancak öğrenci çalışma kitabındaki tüm etkinlikleri yaptırdı, öğrenci katılımını artırmak için ipuçları verdi. Öğrenci çalışma kitabı ve kılavuz kitaptaki soruları dışında başka bir değerlendirmede de bulunmadı.

Derse hazırlık olarak; başlıktan hareketle metne yönelik tahminlerde bulunmalarını istedi. Öğrencilerin dinleme metinlerini dinlemek istedikleri sayıyı öğrenmek için soru sordu. Sınıfta cevap veren öğrenciler dışında arkadaşlarına destek olmalarından anlaşıldığı üzere; öğrenciler metni en az iki kere dinlemek istemektedirler.

Ders esnasında öğrencilere demokratik bir sınıf ortamı sağlandı, öğrenciler sınıf kurallarını göz ardı etmeden istediklerini istedikleri gibi söylediler. Öğretmenin öğrencilere sık sık kendi hayatlarından örnek vermeye yöneltmesiyle sınıfın metni içselleştirdiği fark edildi. Öğretmen dinlenen metnin sınıf seviyesinin çok üzerinde olduğunu belirtti, bu nedenle metni gereğinden fazla açıklama yaparak öğrencilere sunduğu gözlemlendi.

Tablo 22: Öğrencilerin Uygulamadaki Etkililiklerini Betimlemek ve Öğretmenin Ders İşleyiş Uygulamaları (Gözlem Formu IV)

GÖZLEM FORMU		
İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerinin işlenişinde, öğrencilerin uygulamadaki etkililiklerini betimlemek ve öğretmenin ders işleyiş uygulamaları.		
Tarih: 16. 04. 2012 (2 ders) 17. 04. 2012 (1 ders) Saat (Başlangıç Bitiş): 8.30-10.35 9.25-10.05	Öğretmen: B Sınıf Seviyesi: 7 Sınıf Mevcudu: 32 Metnin Adı: Erken Kalkmak, Geç Kalkmak	
Öğrencilerin Türkçe Ders Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metnine ve Etkinliklere Katılma Durumlarına Yönelik Gözlem Boyutları Formu		
Gözlem Boyutları	Gözlem Bulguları	Kodlayarak Temalandırma
1. Öğretmenin hazırlık sürecine yönelik çalışmalarını ilgiyle takip edebiliyorlar mı?	1. Hazırlık sürecinde tahtaya metne yönelik sorular yazıldı sınıfın tümü soruları defterine yazdı.	Derse Hazırlık
a. Öğretmenin ön bilgileri harekete geçirme çalışmaları sırasında neler yapıyorlar?	a. Ön bilgileri harekete geçirme çalışması yapılmadı.	Derse Hazırlık
b. Dinleyecekleri metne ilgililer mi, konuyu merak ediyorlar mı yoksa derse karşı duyarsız mı davranıyorlar?	b. Sınıf sessizlik içerisinde tahtadaki soruları defterine yazdı.	Metne İlgi
c. Metni dinlemeden önce metne yönelik sorular soruyorlar mı?	c. Metne yönelik herhangi bir soru sormadılar.	Dinleme Öncesi Hazırlıklar

d. Metnin başlığından ya da çalışma kitaplarındaki etkinliklerden hareketle metne yönelik tahminlerde bulunuyorlar mı?	d. Metni dinlemeden önce herhangi bir tahminde bulunma çalışması yapılmadı.	Metne Yönelik Tahmin
2. Dinleme metinlerini dikkatli bir şekilde takip edebiliyorlar mı?	2. Sınıfın %60'ı metni takip etmeye çalışıyordu. Geri kalan kısmı kağıt kalemle ya da arkadaşlarıyla ilgilenmektedir	Dikkat
3. Öğretmenin uyguladığı dinleme biçimine uygun davranışlar sergiliyorlar mı? (Not alarak dinleme, tahmin ederek dinleme, katılımsız dinleme vb.)	3. Metin eleştirel dinleme metniyle dinlenilecek bir metindi. Tahtaya sorular yazıldı. Öğrenciler sorulara cevap arayarak dinlemeye çalışmaktadır.	Dinleme Biçimi
4. Kullanılan (ana) materyal ya da yardımcı materyallere ilgisi ne düzeyde?	4. Herhangi bir materyal kullanılmamaktadır.	Ana ve Yardımcı Materyal
5. Metni dinledikten sonra anlama, çıkarımda bulunma, ilgi kurma/ilişkilendirme vb. durumlara yönelik söz ve davranışlarla sürece etkin katılıyorlar mı?	6. Sınıfın %60'ı derse katılmaktadır.	Derse Katılım
a. Dinlediklerini özetleyebiliyor mu?	a. Sınıfın %10'u metni özetleyebildi.	Metni Özet

b. Anlamadığı yerleri soruyor mu?	b. Sınıfta hiçbir öğrenci anlayamadığı yeri sormadı. Öğretmen anlaşılmayan yer kalmaması için cümle cümle metni açıklayarak okudu.	Metne İlgili
c. Metnin yazarına yönelik araştırmalarda bulunuyorlar mı?	c. Metnin yazarına yönelik bir araştırmada bulunulmadı.	Metnin Yazarı
d. Daha önce işlenmiş metinlerle ilişkiler kurabiliyor mu?	d. Daha önce işlenmiş herhangi bir metin ya da temayla ilişki kurulmadı.	Diğer Ders ve Konularla İlişki
e. Dinlediklerinden hareketle öğretmenin verdiği yönergeler doğrultusunda çalışmalar gerçekleştiriyorlar mı?	e. Öğretmenin verdiği yönergelerle derse ilgi %70, metne yönelik sorulara katılım %20'dir.	Yönergeler
f. Çalışma kitabındaki etkinlikleri cevaplayabiliyorlar mı?	f. Ders esnasında öğrenciler derse katılmaya istekli gibi görünüyordu ama etkinlikleri cevaplamada katılım düştü.	Derse Katılım
g. Metne yönelik olarak öğretmen kılavuz kitabında bulunan sorulara cevap verebiliyorlar mı?	g. Öğrencilerin %30'u sorulara cevap verebildi. Öğretmen öğrenciler cevap verebilsin diye metne yönelik hatırlatmalarda bulunmasaydı katılım daha da düşük olacaktı.	Derse Katılım Sorular
h. Sorulan sorulara cevap verebiliyor mu?	h. Metne yönelik olarak sorulan her soruda sınıf sessizlik içinde bekliyor, öğretmenin hatırlatmalarıyla katılım başlıyor.	Derse Katılım

Öğretmenin Türkçe Ders Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metniyle İlgili Uygulamalarına Yönelik Gözlem Boyutları Formu		
Gözlem Boyutları	Gözlem Bulguları	Kodlayarak Temalandırma
1. Dinleme Öncesi Uygulamaları		
a. Öğrencilerin ilgisini çekebiliyor mu?	a. Öğrencinin ilgisini çekmek için herhangi özel bir davranışta bulunmadı.	Derse Hazırlık
b. Yazarla ilgili bilgiler veriyor mu?	b. Yazara yönelik herhangi bir bilgi vermedi.	Metnin Yazarı
c. Dinleme öncesi anahtar kelime ve kavramları belirliyor, öğrencilerin kelimeler hakkındaki bilgilerini, deneyimlerini ve düşüncelerini saptıyor mu?	c. Dinleme öncesi herhangi bir kavram ya da kelime belirtmedi.	Dinleme Öncesi Hazırlık
d. Öğrencilere dinleme metinlerine geçmeden önce ön bilgilerini harekete geçirecek sorular soruyor mu, dinleyecekleri konuyu günlük yaşamla ilişkilendirmelerini sağlıyor mu?	d. Metne başlamadan önce günlük yaşamla ilişkilendirmede bulunmadı, ancak metin sonrasında öğrencilere günlük yaşamlarından örnekler vermesine imkân sağladı.	Ön Bilgiler
e. Öğrencilere uygulanacak olan dinleme yöntem ve tekniğiyle ilgili bilgiler veriyor mu? (eleştirel dinleme, not tutarak dinleme, katılımsız dinleme vb.)	e. Öğretmen kılavuz önerilen dinleme biçimini kullandı, öğrencilere uygulamanın nasıl olduğundan bahsetti.	Dinleme Biçimi
f. Öğrencilere metnin içeriğini tahmin etmeye yönelik etkinlikler yaptırıyor mu?	f. Metni tahmin ettirmeye yönelik etkinliklerde bulunmadı.	Metni Tahmin

2. Dinleme Sırasındaki Uygulamaları		
a. Metni CD den mi dinletiyor kendi mi okuyor ya da başka bir yöntem mi kullanıyor? (Metni kendi okuyorsa ses tonu ve mimikleri nasıl?)	a. Metni kendi okuyor. Sesi arka sıralarda oturan öğrencilerin duymakta zorlanacağı şekilde az geliyor. Vurgu ve tonlamalara dikkat etmiyor. Öğrencinin metni duymak ve anlamak için çaba harcaması gerekiyor.	Dinleme Şekli
b. Dinleme metinlerini bölümlere ayırarak mı yoksa bir bütün halinde mi öğrencilere sunuyor?	b. Metinleri gereğinden fazla bölerek, açıklayarak okuyor.	Metni Okuma
c. Dinleme metinlerini öğrencilerin kaç kere dinlemelerini sağlıyor?	c. 2 kere okuyor. İlk okumayı kendi, diğer okumayı öğrenciye yaptırdı.	Dinleme Sayısı
d. Dinleme faaliyeti esnasında öğrencilerin dikkatinin dağılmaması amacıyla neler yapıyor?	d. Metinle ilgili sorular sorarak öğrencinin dikkatinin derste olmasını sağlıyor.	Dikkat
3. Dinleme Sonrası Uygulamaları		
a. Dinleme metinleriyle ilgili öğrencilerin anlayamadığı noktalar olduğunda metne dönüyor mu? Metindeki paragrafı ya da cümleleri öğrencilerin tekrar dinlemesini sağlıyor mu?	a. Öğrencilerin tüm sorularına metne dönerek cevap verdi. Metindeki paragrafı ya da cümleyi tekrar öğrencilere okudu.	Metne Geri Dönme

b. Öğrencinin dinlediklerinden hareketle kendi hayatından örnekler vermesine imkân sağlıyor mu?	b. Evet, öğrencilerin günlük hayatlarından örnekler vermesine dikkat ediyor. Öğrencilerin sürekli kendi hayatından olaylar anlatmasını istiyor.	Günlük Hayatla İlişkilendirme
c. Dinlemeden sonra öğrenciye ilginç gelen bölümleri açıklıyor mu?	c. Öğrenciler tarafından sorulan her soruya cevap verdi.	Soru-Cevap
d. Konuyu, ana düşünceyi, yardımcı düşünceleri buldurma yönelik uygulamalar yapıyor mu?	d. Metnin ana düşüncesini buldurdu; ancak yardımcı düşünceden söz etmedi.	Ana Fikir
4. Dinleme metinlerini sınıf seviyelerine uygun işliyor mu?	4. Metnin sınıf seviyesinin üzerinde olduğunu söyledi. Sınıf seviyesine indirebilmek için metinde geçen cümleleri açıkladı. Bilinmeyen kelimelerin anlamlarını söyledi.	Sınıf Seviyesine Uygunluk
5. Derste farklı materyaller kullanıyor mu?	5. Hiçbir yardımcı materyal kullanmadı.	Materyal
6. Kılavuz kitaptaki yönergelere ekleme çıkarma yapıyor mu, yönergelere uyuyor mu?	6. Genel olarak kılavuz kitaptaki yönergelere bağlı kaldı, ufak tefek değişikliklerde bulundu.	Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Yönergeler
7. Öğrencilerin Konuyu Edinebilme Seviyelerini Denetliyor mu?		
a. Öğrenci Çalışma kitaplarındaki etkinlikleri işliyor mu?	a. Etkinliklerin tümünü işledi. Öğrencilerin zorlandığı etkinlikleri hatırlatmalarla öğrenciye yaptırdı.	Öğrenci Çalışma Kitabı

<p>b. Öğretmen kılavuz kitabındaki metni kavrama sorularını öğrencilere yöneltiyor mu?</p>	<p>b. Metne kavrama sorularının tümünü sordu.</p>	<p>Metni Kavrama Soruları</p>
<p>c. Dinleme sonrası, değerlendirme çalışması olarak duruma göre öz/grup/akran değerlendirmeleriyle sürecin değerlendirmesini yapıyor mu?</p>	<p>c. Öğrenci çalışma kitapları dışında herhangi bir ölçme ve değerlendirme aracı kullanmadı.</p>	<p>Değerlendirme</p>
<p>8. Kılavuz kitaplarda bulunan kazanımlarla ilgili olarak çevre özellikleri, öğrenci seviyesi, konunun içeriği ve okulun imkânları çerçevesinde değişiklik yapıyor mu?</p>	<p>8. Öğretmen kılavuz kitabında verilen kazanımlarla ilgili bir değişiklikte bulunmadı.</p>	<p>Kazanımlar</p>
<p>9. Ara disiplinlerle ilişkilendirmelerde bulunuyor mu?</p>	<p>9. Metin yıllık planda herhangi bir ara disiplinle ilişkilendirilmemektedir. Öğretmen de ilişkilendirmedi.</p>	<p>Ara Disiplinler</p>
<p>a. Fiziksel Ortam: Sınıf okuldaki diğer sınıflardan daha küçük, sınıf mevcudu da diğer sınıflardan azdı. Okuldaki diğer sınıflar gibi bir duvar pencere diğer duvar tahta ile kapatılmıştı. Geri kalan duvarlarda ise sınıf panoları bulunmakta; ancak bu panoların büyük bir kısmı ilköğretim birinci kademe öğrencileriyle paylaşılan sınıfın etkinlikleriyle doluydu. 7. sınıfa ait birkaç duyuru ve yazıdan başka herhangi bir etkinlik yoktu. Sınıf içine sıkıştırılarak konulmuş 1 öğretmen masası ve biri 4'lü, ikisi 5'li üç öğrenci sırası vardır.</p>		<p>Fiziksel Ortam</p> <p>Sınıf Düzeni</p>

<p>b. Sosyal Ortam: Sınıfta duvar tarafında genellikle erkek öğrenciler oturmaktadır. Bu grup ders içerisinde dersle ilgilenmemekte; ancak dersi de sekteye uğratmamaktadır. Öğretmenin derse katılmayan bu öğrencilere sözel birkaç uyarısından sonra birkaçı etkinliklerde parmak kaldırdı. Bunun dışında diğer öğrenciler derse ilgili ve istekliydi.</p>	<p>Derse Katılım</p> <p>Sözel uyarı</p>
<p>c. Psikolojik Ortam: Ders esnasında öğrenciler fikirlerini sınıfla paylaştılar. Öğretmenin yönergeleriyle hareket etseler de istedikleri yerlerde dersi durdurup, devam ettirdiler. Öğretmeni konuya göre yönlendirerek günlük hayattan örnekler verme ve verilmeye yönelttiler.</p>	<p>Sınıf içi etkileşim</p>
<p>d. Bilişsel Ortam: Öğrencilerde göze çarpan ilk şey Türkçe kelime bilgisi eksiklikleridir, atasözü ve deyimlerle ilgili büyük sıkıntı yaşayan öğrencilerin seviyesi 7. sınıfın altındaydı ancak derse ilgileri ile bu eksikliği gidermeye çalıştıkları gözlenmiştir.</p>	<p>Türkçenin kullanımı</p> <p>Derse ilgi</p>

Verileri Kod ve Temalara Göre Tanımlama ve Yorumlama

B Öğretmenin gözlendiği bir başka sınıfta fiziksel imkânların yetersizliği gene dikkat çekmiştir. Sınıfın normal bir sınıftan çok küçük olması nedeniyle öğrenciler birbirine ve öğretmene fiziksel olarak çok yakındır. Sınıfı içerisinde derse katılım ve istek %50'ni, n üzerindedir. Verilen cevaplardan yola çıkarak öğrencilerin metni verimli olarak dinledikleri söylenebilir. Metin diğer sınıfta olduğu gibi herhangi bir teknolojik aletle dinlenmemiştir. Öğretmen metni okurken açıklamalarda bulunmuş ve öğrencinin kafasındaki soru işaretlerini azaltmıştır. Sınıf içerisindeki sessizlik ve derse olan ilgiye rağmen metne yönelik sorulara alınan cevaplardan hareketle metnin öğrenciler tarafından yeterli şekilde edinilmediği gözlenmiştir. Birkaç öğrenci derse hiç ilgilenmemekte, diğer öğrenciler ise katılmaya istekli davranmaktadır. Bu isteklilik sınıf içerisinde olumlu bir atmosfer sağlamaktadır.

Öğretmen derse hazırlık olarak öğretmen kılavuz kitabında verilen metne hazırlık sorularını yazdırdı, bunun dışında metnin yazarına yönelik bilgilendirmede ya da daha

önce işlenmiş herhangi bir metin ya da temayla ilişkilendirilmedi bulunmadı. Dinleme öncesi herhangi bir kavram ya da kelime belirtmediği, metne yönelik tahminlerde bulunmadığı, öğrencinin ilgisini çekmek için herhangi özel bir davranışta bulunmadığı gözlemlendi. Öğretmen metni ayrıntılı şekilde açıklayarak okuma eyleminde bulundu.

Öğretmen metni kendi okudu, ses tonu ve mimiklerinin öğrencilerin dinleme metnini algılamasını kolaylaştırmadığı gözlemlendi. Metni okurken metni gereğinden fazla bölümlere ayırdı. Bu başlangıçta öğrenciler tarafından olumlu algılansa da okuma eyleminin sık ve uzun aralıklarla bölünmesi öğrencinin metni kavramasına engel oldu. Öğretmenin bilgileri metnin önüne geçerek öğrenci tarafından metnin arka plana atılmasına neden oldu. Öyle ki; öğrencilerin, öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklere verdiği cevaplar metinde geçen cümlelerden ziyade, öğretmenin açıklama yaparken kullandığı cümleler şeklindeydi.

Öğretmenin ders işleyişinde fark edilen bir diğer durum ise; öğrencilerin günlük hayattan örnekler vermesine imkân vermesidir. Derse katılımın azaldığı, sınıfın ilgisinin dağıldığı, öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin anlaşılmadığını fark ettiği anlarda öğrencilerin günlük hayattan örnekler vermesini sağladı.

Öğretmen metnin sınıf seviyesinin üzerinde olduğunu söyledi. Sınıf seviyesine indirebilmek için metinde geçen cümleleri açıkladı, anlamı bilinmeyen kelimelerin anlamlarını söyledi. Buna rağmen öğrencilerin metne yönelik soruları olursa bunlara da cevap verdi.

Öğretmen metnin işlenişinde genel olarak kılavuz kitaptaki yönergelere bağlı kaldı, ufak tefek değişikliklerde bulundu. Etkinliklerin ve kılavuz kitaptaki metni kavrama sorularının tümünü sınıfa yöneltti. Cevap alamadığı sorularında metne dönerek hatırlatmalarda bulundu. Bu hatırlatmalar öğrencilerin derse katılımını artırdı. Ders işlenişindeki hiçbir yardımcı materyal kullanmadı, bu yüzden öğrencilerin dinleme metnini diğer metinlerden farklı olarak görmemesine neden olduğu gözlemlendi.

Tablo 23: Öğrencilerin Uygulamadaki Etkililiklerini Betimlemek ve Öğretmenin Ders İşleyiş Uygulamaları (Gözlem Formu V)

GÖZLEM FORMU		
İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerinin işlenişinde, öğrencilerin uygulamadaki etkililiklerini betimlemek ve öğretmenin ders işleyiş uygulamaları.		
Tarih: 24. 05. 2012 (2 ders) 25. 05. 2012 (1 ders) Saat (Başlangıç Bitiş): 9.25-10.50 9.25-10.05	Öğretmen: C Sınıf Seviyesi: 6 Sınıf Mevcudu: 10 Metnin Adı: Atatürk	
Öğrencilerin Türkçe Ders Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metnine ve Etkinliklere Katılma Durumlarına Yönelik Gözlem Boyutları Formu		
Gözlem Boyutları	Gözlem Bulguları	Kodlayarak Temalandırma
1. Öğretmenin hazırlık sürecine yönelik çalışmalarını ilgiyle takip edebiliyorlar mı?	1. Öğrenciler ders ilgili ve öğretmeni takip ediyorlar.	Derse İlgi
a. Öğretmenin ön bilgileri harekete geçirme çalışmaları sırasında neler yapıyorlar?	a. Öğretmenin sorduğu sorulara cevap veriyorlar.	Derse Hazırlık
b. Dinleyecekleri metne ilgililer mi, konuyu merak ediyorlar mı yoksa derse karşı duyarsız mı davranıyorlar?	b. Metne ilgililer sorular soruyorlar.	Metne İlgi
c. Metni dinlemeden önce metne yönelik sorular soruyorlar mı?	c. Metne yönelik herhangi bir soru sormadılar.	Dinleme Öncesi Hazırlıklar
d. Metnin başlığından ya da çalışma kitaplarındaki etkinliklerden hareketle metne yönelik tahminlerde bulunuyorlar mı?	d. Metne yönelik herhangi bir tahminde bulunulmadı.	Metne Yönelik Tahmin

2. Dinleme metinlerini dikkatli bir şekilde takip edebiliyorlar mı?	2. Metni dikkatli bir şekilde takip ediyorlar.	Metni Dikkatle Takip
3. Öğretmenin uyguladığı dinleme biçimine uygun davranışlar sergiliyorlar mı? (Not alarak dinleme, tahmin ederek dinleme, katılımsız dinleme vb.)	3. Evet. Öğretmen kılavuz kitapta önerilen dinleme biçimi “Not alarak dinleme” idi ve öğrenciler dinleme biçimine uygun şekilde not alarak dinleme gerçekleştirdiler.	Dinleme Biçimi
4. Kullanılan (ana) materyal ya da yardımcı materyallere ilgisi ne düzeyde?	4. Herhangi bir ana/yardımcı materyal kullanılmadı.	Ana ve Yardımcı Materyal
5. Metni dinledikten sonra anlama, çıkarımda bulunma, ilgi kurma/ilişkilendirme vb. durumlara yönelik söz ve davranışlarla sürece etkin katılıyorlar mı?	5. Öğretmenin yönlendirmeleriyle sürece etkin katılıyorlar.	Derse Katılım
a. Dinlediklerini özetleyebiliyor mu?	a. Metni anlayarak üzerinde konuşabiliyorlar.	Özet
b. Anlamadığı yerleri soruyor mu?	b. Anlayamadığı yerleri ve anlamını bilmediği kelimeleri soruyorlar.	Metne İlgisi
c. Metnin yazarına yönelik araştırmalarda bulunuyorlar mı?	c. Metnin yazarına yönelik araştırmada bulundular ve sınıftan üç kişi araştırmalarının sonucunda elde ettikleri bilgileri sınıfla paylaştı.	Metnin Yazarı

d. Daha önce işlenmiş metinlerle ilişkiler kurabiliyor mu?	d. Atatürk metnini diğer derslerle ve daha önce işledikleri metinlerle ilişkilendirdiler. Sınıfın tümü bu uygulamaya katıldı ve hepsi Atatürk ile ilgili bir bilgi paylaştı.	Diğer Ders ve Konularla İlişki
6. Dinlediklerinden hareketle öğretmenin verdiği yönergeler doğrultusunda çalışmalar gerçekleştiriyorlar mı?	6. Evet, bütün yönergelere uyuyorlar.	Yönergeler
a. Çalışma kitabındaki etkinlikleri cevaplayabiliyorlar mı?	a. Evet, etkinlikleri cevaplıyorlar	Derse Karşı İstek
b. Metne yönelik olarak öğretmen kılavuz kitabında bulunan sorulara cevap verebiliyorlar mı?	b. Sorulan soruların çoğunu öğretmenin yönlendirmesi ve hatırlatmalarıyla cevaplayabildiler	Derse Katılım
c. Sorulan sorulara cevap verebiliyor mu?	c. Metne yönelik olarak öğretmenin sorduğu soruların çoğuna cevap verebildiler.	Derse Katılım
Öğretmenin Türkçe Ders Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metniyle İlgili Uygulamalarına Yönelik Gözlem Boyutları Formu		
Gözlem Boyutları	Gözlem Bulguları	Kodlayarak Temalandırma
1. Dinleme Öncesi Uygulamaları		
a. Öğrencilerin ilgisini çekebiliyor mu?	a. Evet, öğrencilerin ilgisini çekti.	Derse Hazırlık

b. Yazarla ilgili bilgiler veriyor mu?	b. Yazarla ilgili araştırma ödevi verdi. Bir sonraki derste ödevi denetledi. Sınıfta birkaç kişinin bilgi vermesini sağladı.	Metnin Yazarı
c. Dinleme öncesi anahtar kelime ve kavramları belirliyor, öğrencilerin kelimeler hakkındaki bilgilerini, deneyimlerini ve düşüncelerini saptıyor mu?	c. Dinleme öncesi herhangi bir kavram belirlemedi, sınıf bilgilerini denetlemek amacıyla “Atatürk” ile ilgili sorular sordu.	Dinleme Öncesi Hazırlık
d. Öğrencilere dinleme metinlerine geçmeden önce ön bilgilerini harekete geçirecek sorular soruyor mu, dinleyecekleri konuyu günlük yaşamla ilişkilendirmelerini sağlıyor mu?	d. Evet, öğrencileri metnin konusu ile ilgili olarak diğer derslerle ilişki kurdurmaya çalıştı. Sorular sorarak metni dinlemeden önce öğrencileri konuya hazırladı.	Ön Bilgiler
e. Öğrencilere uygulanacak olan dinleme yöntem ve tekniğiyle ilgili bilgiler veriyor mu? (eleştirel dinleme, not tutarak dinleme, katılımsız dinleme vb.)	e. Uygulanacak olan dinleme yöntemini söyledi ve açıklamalarda bulundu.	Dinleme Biçimi
f. Öğrencilere metnin içeriğini tahmin etmeye yönelik etkinlikler yaptırıyor mu?	f. Metnin içeriğine yönelik herhangi bir çalışmada bulunmadı.	Metni Tahmin
2. Dinleme Sırasındaki Uygulamaları		

a. Metni CD den mi dinletiyor kendi mi okuyor ya da başka bir yöntem mi kullanıyor? (Metni kendi okuyorsa ses tonu ve mimikleri nasıl?)	a. Metni kendi okudu. Ses tonu ve mimiklerine dikkat etti. Metnin türü şiirdi. Türüne uygun şekilde vurgu ve tonlamalara dikkat ederek okudu.	Dinleme Şekli
b. Dinleme metinlerini bölümlere ayırarak mı yoksa bir bütün halinde mi öğrencilere sunuyor?	b. Bir bütün halinde okudu.	Dinleme Şekli
c. Dinleme metinlerini öğrencilerin kaç kere dinlemelerini sağlıyor?	c. Metni iki kere dinlemelerini sağladı. Sınıftan gelen istek üzerine üçüncü okumayı yaptı.	Dinleme Sayısı
d. Dinleme faaliyeti esnasında öğrencilerin dikkatinin dağılmaması amacıyla neler yapıyor?	d. Metni okurken vurgu ve tonlamaları belirgin şekilde kullandı.	Dikkat
3. Dinleme Sonrası Uygulamaları		
a. Dinleme metinleriyle ilgili öğrencilerin anlayamadığı noktalar olduğunda metne dönüyor mu? Metindeki paragrafı ya da cümleleri öğrencilerin tekrar dinlemesini sağlıyor mu?	a. Evet, öğrencilerin sorulara cevaplarına göre metne dönüyor, hatırlatmalarda bulunuyor.	Metne Geri Dönme
b. Öğrencinin dinlediklerinden hareketle kendi hayatından örnekler vermesine imkân sağlıyor mu?	b. Öğrencinin dinlediklerinden hareketle kendi hayatından örnekler vermesine imkân vermedi.	Günlük Hayatla İlişkilendirme

c. Dinlemeden sonra öğrenciye ilginç gelen bölümleri açıklıyor mu?	c. Öğrencilerin sorularına cevap verdi. Anlaşılmayan kelimeleri açıkladı.	Metne Yönelik Açıklamalar
d. Konuyu, ana düşünceyi, yardımcı düşünceleri buldurma yönelik uygulamalar yapıyor mu?	d. Çalışma kitabında ana duyguyu buldurmaya yönelik olarak verilen etkinliği yaptırdı. Yardımcı duygu ile ilgili herhangi bir çalışmada bulunulmadı.	Ana Fikir
4. Dinleme metinlerini sınıf seviyelerine uygun işliyor mu?	4. Evet, metni sınıf seviyesine indirdi. Anlaşılmayan yerleri açıkladı, anlamı bilinmeyen kelimeleri söyledi.	Sınıf Seviyesine Uygunluk
5. Derste farklı materyaller kullanıyor mu?	5. Farklı herhangi bir materyal kullanılmadı.	Materyal
6. Kılavuz kitaptaki yönergelerle ekleme çıkarma yapıyor mu, yönergelere uyuyor mu?	6. Kılavuz kitaptaki yönergelerin neredeyse tümünü uyguladı ve yönergeleri takip etti.	Öğretmen Kılavuz Kitabı
7. Öğrencilerin konuyu edinebilme seviyelerini denetliyor mu?		
a. Öğrenci Çalışma kitaplarındaki etkinlikleri işliyor mu?	a. Çalışma kitabındaki tüm etkinlikleri yaptı.	Öğrenci Çalışma Kitabı
b. Öğretmen kılavuz kitabındaki metni kavrama sorularını öğrencilere yöneltiyor mu?	b. Kılavuz kitaptaki tüm soruları sordu.	Metni Kavrama Soruları
c. Dinleme sonrası, değerlendirme çalışması olarak duruma göre öz/grup/akran değerlendirmeleriyle sürecin değerlendirmesini yapıyor mu?	c. Çalışma kitaplarındaki etkinlikler haricinde bir değerlendirme yapmadı.	Değerlendirme

<p>8. Kılavuz kitaplarda bulunan kazanımlarla ilgili olarak çevre özellikleri, öğrenci seviyesi, konunun içeriği ve okulun imkânları çerçevesinde değişiklik yapıyor mu?</p>	<p>8. Herhangi bir değişiklikte bulunmadı.</p>	<p>Kazanımlar</p>
<p>9. Ara disiplinlerle ilişkilendirmelerde bulunuyor mu?</p>	<p>9. Metin yıllık planda herhangi bir ara disiplinle ilişkilendirilmemektedir. Öğretmen de ilişkilendirmedi.</p>	<p>Ara Disiplinler</p>
<p>a. Fiziksel Ortam: Büyük ve aydınlık bir sınıf. Bu büyük sınıfın ortasında kalan 3'erli iki sıra bulunmaktadır. 5 kız, 5 erkek öğrencinin bulunduğu sınıfın bir duvarı yazı tahtasıyla, diğer duvarı pencerelerle kaplı. Duvar tahtasının karşısındaki duvarda bir pano, panonun yanında da duvara yapıştırılmış A4 kağıtları bulunmaktadır. Bu kağıtlar boş olan diğer tarafta da bulunmaktadır.</p>		<p>Fiziksel Ortam</p>
<p>b. Sosyal Ortam: Sınıfın sağ tarafında bulunan 3'lü sırada erkek öğrenciler, sol tarafında bulunan 3'lü sırada kız öğrenciler oturmaktadır. Erkek öğrenciler ara sıra kendi aralarında konuşmakta ancak kız öğrenciler tamamen derse adapte olmuş durumdadır. Derse katılımında kız öğrencilerin bulunduğu tarafta daha fazladır. Öğretmen en önde oturan erkek öğrencilerin konuşmasından rahatsızlık duyarak öğrencilerden birini iki arka sıraya gönderdi.</p>		<p>Oturma Düzeni Derse Katılım</p>
<p>c. Psikolojik Ortam: Sınıf içerisinde öğretmen ile öğrenciler arasında rahat ama saygı çerçevesinde gelişen bir iletişim vardı. Bu iletişim derse de yansdı. Öğrenciler özgürce fikirlerini sınıfla paylaştı, bilgi alış veriş ile ders eğlenceli şekilde sonlandırıldı.</p>		<p>Sağlıklı İletişim</p>
<p>d. Bilişsel Ortam: Öğrenciler öğretmenin yönergeleri ile derse aktif katılabilmekte ancak seviyeleri yeterli düzeyde değildir.</p>		<p>Sınıf Seviyesi</p>

Verileri Kod ve Temalara Göre Tanımlama ve Yorumlama

Sınıf mevcudunun azlığı ve sınıfın genişliği dikkat çekmektedir. Sınıf mevcudunun dinleme metinleri için önemli olduğu gözlenmiştir. Sınıf içerisinde herhangi bir ses olmaması, öğrencilerin sayısındaki azlık dinleme metnindeki etkililiği artırmıştır. Öğretmen sınıfa hakim ve demokratik bir eğitim ortamı sağlamıştır. Tekrar vurgulanılması gereken sınıf mevcudundaki azlıktır. Bunun yanı sıra okulun fiziki şartlarının uygunluğu da dikkat çekicidir. Sınıflar temiz büyük ve düzenlidir. Bu da eğitim ortamını olumlu etkilemektedir. Öğretmenin Öğretmen kılavuz kitabındaki yönergelerin neredeyse tümünü uygulaması dikkat çekicidir. Öğrencilerle kurduğu iletişimi ise eğitim- öğretim ortamı için olumlu sonuçlar vermektedir.

Ders saatlerinde edinilen gözlemlerden hareketle öğretmen ile öğrenciler arasında bir bağ kurulduğu, öğretmenin öğrencilerini iyi tanıdığı ve bu tanınmışlığı derste olumlu şekilde kullandığı gözlenmiştir. Metni takip anında, derste söz hakkı almaya çalıştıklarında, yanlış verilen cevaplarda bu durum fark edilmiştir. Derste dikkat çeken bir diğer durum ise metnin daha önceki metinlerle ilişkilendirilmesidir. Öğretmen temadaki diğer metinlerden söz etti, böylece öğrencilerin diğer metinleri kavrama düzeyini bir kere daha değerlendirmesi mümkün oldu. Bu değerlendirmelerle sınıfın ders işleyişine yön vererek sağlıklı bir eğitim ortamının oluşması sağlandı.

Öğretmen metni kendi okudu, ses tonu ve mimikleri öğrencinin metni anlamasına yardımcı olacak düzeydeydi. Özellikle vurgu ve tonlamalarla öğrencinin ilgisini çekti, metne yönelik dikkatlerini topladı. Öğretmen metni okurken öğrencileri dikkatlerinin öğretilmekte olduğu ve metni dinlerken sıkılmadıkları gözlemlendi. Öğrencileri değerlendirme amacıyla öğretmen kılavuz kitapta bulunan metni anlama soruları ve öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin dışında bir ölçme aracı kullanmadı. Metne ve yönergelere bağlı kalarak dersi tamamladı.

Tablo 24: Öğrencilerin Uygulamadaki Etkililiklerini Betimlemek ve Öğretmenin Ders İşleyiş Uygulamaları (Gözlem Formu VI)

GÖZLEM FORMU		
İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerinin işlenişinde, öğrencilerin uygulamadaki etkililiklerini betimlemek ve öğretmenin ders işleyiş uygulamaları.		
Tarih: 21.05.2012 (2 ders) 22. 05. 2012 (1 ders) Saat (Başlangıç Bitiş): 8.30-10.05 8.30- 9.10	Öğretmen: C Sınıf Seviyesi: 7 Sınıf Mevcudu: 12 Metnin Adı: Erken Kalkmak Geç Kalkmak	
Öğrencilerin Türkçe Ders Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metnine ve Etkinliklere Katılma Durumlarına Yönelik Gözlem Boyutları Formu		
Gözlem Boyutları	Gözlem Bulguları	Kodlayarak Temalandırma
1. Öğretmenin hazırlık sürecine yönelik çalışmalarını ilgiyle takip edebiliyorlar mı?		
a. Öğretmenin ön bilgileri harekete geçirme çalışmaları sırasında neler yapıyorlar?	a. Öğretmenin hazırlık sürecini ilgiyle takip edebiliyorlar. Sınıfın tümü hazırlık sürecine katılmak için istekliler.	Derse Hazırlık
b. Dinleyecekleri metne ilgililer mi, konuyu merak ediyorlar mı yoksa derse karşı duyarsız mı davranıyorlar?	b. Derse ve konuya ilgililer ve katılım yüksek.	Metne İlgi
c. Metni dinlemeden önce metne yönelik sorular soruyorlar mı?	c. Metni dinlemeden önce herhangi bir soru sormadılar	Dinleme Öncesi Hazırlıklar

<p>d. Metnin başlığından ya da çalışma kitaplarındaki etkinliklerden hareketle metne yönelik tahminlerde bulunuyorlar mı?</p>	<p>d. Metne yönelik herhangi bir tahminde bulunulmadı.</p>	<p>Tahmin</p>
<p>2. Dinleme metinlerini dikkatli bir şekilde takip edebiliyorlar mı?</p>	<p>2. Dinlenen metne ilgililer ancak dinleme esnasında sıkıldılar, metni kavramakta sıkıntı yaşadılar.</p>	<p>Dikkat</p>
<p>3. Öğretmenin uyguladığı dinleme biçimine uygun davranışlar sergiliyorlar mı? (Not alarak dinleme, tahmin ederek dinleme, katılımsız dinleme vb)</p>	<p>3. Eleştirel dinleme yapılması istenen bir metindi, öğrenciler dinleme yöntemine uygun şekilde dinlediler. Öğretmenin tahtaya beş soru yazdı, öğrenciler bu sorulara cevap arayacak şekilde metni dinlediler.</p>	<p>Dinleme Biçimi</p>
<p>4. Kullanılan (ana) materyal ya da yardımcı materyallere ilgisi ne düzeyde?</p>	<p>4. Herhangi ana materyal ya da yardımcı materyal kullanılmadı.</p>	<p>Ana ve Yardımcı Materyal</p>
<p>5. Metni dinledikten sonra anlama, çıkarımda bulunma, ilgi kurma/ilişkilendirme vb. durumlara yönelik söz ve davranışlarla sürece etkin katılıyorlar mı?</p>	<p>5. Öğretmenin yönlendirmeleri ve açıklamalarıyla sınıfın tümü sürece etkin bir şekilde katıldı.</p>	<p>Derse Katılım</p>

a. Dinlediklerini özetleyebiliyor mu?	a. Dinlediklerini öğretmenin dinleme sonrası verdiği anahtar kelimeler ve hatırlatmalarla düzgün şekilde özetleyebildiler. Sınıfın %85'i konuyu özetleyebildi.	Dinleme Sonrası Metni Kavrama Düzeyi
b. Anlamadığı yerleri soruyor mu?	b. Metne yönelik herhangi bir soru sormadılar.	Metne İlgi
c. Metnin yazarına yönelik araştırmalarda bulunuyorlar mı?	c. Metnin yazarına yönelik bir araştırmada bulunmadılar.	Metnin Yazarı
d. Daha önce işlenmiş metinlerle ilişkiler kurabiliyor mu?	d. Daha önce işlenmiş metinlerle ilişki kurmadılar.	Diğer Ders Ve Konularla İlişki
6. Dinlediklerinden hareketle öğretmenin verdiği yönergeler doğrultusunda çalışmalar gerçekleştiriyorlar mı?	6. Evet, tüm çalışmalara etkin katılıyorlar.	Yönergeler
a. Çalışma kitabındaki etkinlikleri cevaplayabiliyorlar mı?	a. Çalışma kitabındaki etkinliklerin tümünü cevaplayabildiler.	Derse Karşı İstek
b. Metne yönelik olarak öğretmen kılavuz kitabında bulunan sorulara cevap verebiliyorlar mı?	b. Öğretmen kılavuz kitapta bulunan sorulara cevap verebiliyorlar. Ancak sorulara cevap verirken, dinlediklerinden çok öğretmenin hatırlatmaları ve anahtar kelimeler onlara rehberlik ediyor.	Derse Katılım

c. Sorulan sorulara cevap verebiliyor mu?	c. Sorulan soruların çoğuna sınıfın %80'i cevap verebildi.	Derse Katılım
Öğretmenin Türkçe Ders Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metniyle İlgili Uygulamalarına Yönelik Gözlem Boyutları Formu		
Gözlem Boyutları	Gözlem Bulguları	Kodlayarak Temalandırma
1. Dinleme Öncesi Uygulamaları		
a. Öğrencilerin ilgisini çekebiliyor mu?	a. Öğrencilerin ilgisini çekmede başarılıdır.	Derse İlgil
b. Yazarla ilgili bilgiler veriyor mu?	b. Yazarla ilgili herhangi bir bilgi vermedi.	Yazar Hakkında Bilgi
c. Dinleme öncesi anahtar kelime ve kavramları belirliyor, öğrencilerin kelimeler hakkındaki bilgilerini, deneyimlerini ve düşüncelerini saptıyor mu?	c. Dinleme öncesi öğrenci çalışma kitabındaki etkinlik 1'i yaptırdı. Bu şekilde metne sınıfı hazırladı.	Derse Hazırlık
d. Öğrencilere dinleme metinlerine geçmeden önce ön bilgilerini harekete geçirecek sorular soruyor mu, dinleyecekleri konuyu günlük yaşamla ilişkilendirmelerini sağlıyor mu?	d. Evet, öğrencilere dinleyeceklerin metnin konusu ile ilgili birçok soru sordu. Sınıfı dinleyecekleri metne yönelik hazırladı. Konuyu günlük yaşamlarından örnek vermelerini sağladı.	Dinlenecek Metne Hazırlık

<p>e. Öğrencilere uygulanacak olan dinleme yöntem ve tekniğiyle ilgili bilgiler veriyor mu? (eleştirel dinleme, not tutarak dinleme, katılımsız dinleme vb.)</p>	<p>e. Öğretmen kılavuz kitabında önerilen dinleme yöntemini kullandı. Sınıfa dinleme yöntemi ile ilgili bilgi verdi ve metni bu dinleme yöntemiyle dinlemelerini sağladı.</p>	<p>Dinleme Yöntemi</p>
<p>f. Öğrencilere metnin içeriğini tahmin etmeye yönelik etkinlikler yaptırıyor mu?</p>	<p>f. Öğrencilere metnin içeriğini tahmin ettirmeye yönelik herhangi bir etkinlik yaptırmadı.</p>	<p>Tahmin</p>
<p>2. Dinleme Sırasındaki Uygulamaları</p>		
<p>a. Metni CD den mi dinletiyor kendi mi okuyor ya da başka bir yöntem mi kullanıyor? (Metni kendi okuyorsa ses tonu ve mimikleri nasıl?)</p>	<p>a. Önce kendi okudu, okuma esnasında ses tonu ve vurgulamalara dikkat etti. Önemli gördüğü yerleri birkaç kez okudu.</p>	<p>Dinleme Biçimi</p>
<p>b. Dinleme metinlerini bölümlere ayırarak mı yoksa bir bütün halinde mi öğrencilere sunuyor?</p>	<p>b. Metni bir bütün halinde öğrencilere okudu.</p>	<p>Dinlenme Şekli</p>
<p>c. Dinleme metinlerini öğrencilerin kaç kere dinlemelerini sağlıyor?</p>	<p>c. İki kere okudu, öğrenciler anlamadıklarını ifade ettikleri için bir kere daha okuyarak toplamda üç okuma yaptı.</p>	<p>Dinlenme Sayısı</p>
<p>d. Dinleme faaliyeti esnasında öğrencilerin dikkatinin dağılmaması amacıyla neler yapıyor?</p>	<p>d. Vurgu ve tonlamalarla öğrenci dikkatini toplamaya çalıştı.</p>	<p>Vurgu / Tonlama</p>
<p>3. Dinleme Sonrası Uygulamaları</p>		

<p>a. Dinleme metinleriyle ilgili öğrencilerin anlayamadığı noktalar olduğunda metne dönüyor mu? Metindeki paragrafı ya da cümleleri öğrencilerin tekrar dinlemesini sağlıyor mu?</p>	<p>a. Öğrencilerin anlamadığını fark ettiği anlarda metne dönerek cümleleri tekrar okumadı ancak anlaşılmayan noktayı açıklayabilmek için günlük hayattan örnekler verdi, metnin öncesi ve sonrasına ait hatırlatmalarda bulundu.</p>	<p>Metne Dönme</p>
<p>b. Öğrencinin dinlediklerinden hareketle kendi hayatından örnekler vermesine imkân sağlıyor mu?</p>	<p>b. Evet, öğrencinin kendi hayatından örnekler vermesine imkân sağladı.</p>	<p>Günlük Hayatla İlişkilendirme</p>
<p>c. Dinlemeden sonra öğrenciye ilginç gelen bölümleri açıklıyor mu?</p>	<p>c. Öğrencilerden böyle bir talep gelmedi ancak anlaşılmayacağını düşündüğü yerleri açıklayarak ders işledi.</p>	<p>Açıklamalar</p>
<p>d. Konuyu, ana düşüncüyü, yardımcı düşünceleri buldurma yönelik uygulamalar yapıyor mu?</p>	<p>d. Ana düşüncüyü ve yardımcı düşüncüyü buldurmaya yönelik çalışmalar yaptı.</p>	<p>Ana / Yardımcı Düşünce</p>
<p>4. Dinleme metinlerini sınıf seviyelerine uygun işliyor mu?</p>	<p>4. Evet, metinleri mümkün olduğunca seviyeye uygun işledi. Açıklamalar yaparak öğrencinin daha kolay algılamasını sağladı.</p>	<p>Sınıf Seviyesi</p>
<p>5. Derste farklı materyaller kullanıyor mu?</p>	<p>5. Herhangi farklı bir materyal kullanılmadı.</p>	<p>Materyal</p>
<p>6. Kılavuz kitaptaki yönergelere ekleme çıkarma yapıyor mu, yönergelere uyuyor mu?</p>	<p>6. Öğretmen kılavuz kitabındaki yönergelerin neredeyse tümünü uyguladı</p>	<p>Yönergeler</p>

7. Öğrencilerin Konuyu Edinebilme Seviyelerini Denetliyor mu?			
a. Öğrenci Çalışma kitaplarındaki etkinlikleri işliyor mu?	Çalışma etkinlikleri	a. Öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin tümünü işledi.	Öğrenci Çalışma Kitabı
b. Öğretmen kılavuz kitabındaki metni kavrama sorularını öğrencilere yöneltiyor mu?	kılavuz kitabındaki metni kavrama sorularını öğrencilere	b. Öğretmen kılavuz kitabındaki soruların tümünü sordu ve bu sorulara eklemeler de yaptı.	Öğretmen Kılavuz Kitabı
c. Dinleme sonrası, değerlendirme çalışması olarak duruma göre öz/grup/akran değerlendirmeleriyle sürecin değerlendirmesini yapıyor mu?	sonrası, değerlendirme çalışması olarak duruma göre öz/grup/akran değerlendirmeleriyle sürecin değerlendirmesini yapıyor mu?	c. Dinleme sonrası çalışma kitabındaki öğretmen kılavuz kitabındaki ve kendi sorduğu sorular dışında herhangi bir değerlendirmede bulunmadı.	Değerlendirme
8. Kılavuz kitaplarda bulunan kazanımlarla ilgili olarak çevre özellikleri, öğrenci seviyesi, konunun içeriği ve okulun imkânları çerçevesinde değişiklik yapıyor mu?	bulunan kazanımlarla ilgili olarak çevre özellikleri, öğrenci seviyesi, konunun içeriği ve okulun imkânları çerçevesinde değişiklik yapıyor mu?	8. Herhangi bir değişiklikte bulunmadı.	Kazanımlar
9. Ara disiplinlerle ilişkilendirmelerde bulunuyor mu?	Ara disiplinlerle ilişkilendirmelerde bulunuyor mu?	9. Metin yıllık planda herhangi bir ara disiplinle ilişkilendirilmemektedir. Öğretmen de ilişkilendirmedi.	Ara Disiplinler

<p>a. Fiziksel Ortam: Sınıf büyük ve dikdörtgendi. 2'şerli 3 sıranın aralıklarla dizildiği sınıfta arta kalan geniş bir boşluk bulunmaktaydı. Öğretmen masasının arkasında yazı tahtası, tahtanın sol tarafı duvardan duvara pencere, tahtanın karşı duvarında bir pano, diğer duvarda ise kartonlara yapıştırılarak asılmış ödevler bulunmaktaydı.</p>	Fiziksel Ortam
<p>b. Sosyal Ortam: Sınıf içerisinde sabit bir oturma planı uygulanmamakta, öğrenciler ders saati içerisinde değilse de tenefüslerde yer değiştirmektedirler. Ders esnasında öğrenciler parmak kaldırarak söz alıyor, birbirinin sözünü kesmiyor, gereksiz konuşmalarda bulunmuyor.</p>	Oturma Planı Sosyal Ortam
<p>c. Psikolojik Ortam: Öğretmen dersi rahat ve verimli olarak işliyor. Sınıf mevcudunun azlığı nedeniyle derse katılmak isteyen öğrencilerin tümü söz hakkı alabiliyor.</p>	Demokratik Ortam
<p>d. Bilişsel Ortam: Öğrenciler derse ilgililer ve verdikleri cevaplardan hareketle sınıf seviyelerinde oldukları anlaşılmaktadır. Cümle kurulumları düzgün, kendilerini ifade edebilen, özgüveni olan, konu ile ilişkilendirerek yerinde fıkra, hikâye ve olay anlatabilen öğrencilerdir.</p>	Öğrenci Seviyesi

Verileri Kod ve Temalara Göre Tanımlama ve Yorumlama

Gözlem yapılan sınıftaki Öğretmenin öğrencilere ifade özgürlüğü sağladığı demokratik bir eğitim anlayışını benimsediği görülmektedir. Okulun ve sınıfın fiziksel olanakları bu süreci etkilemektedir. Öğrenciler bu imkânların farkındadır ve doğru şekilde kullanmaktadır. Öğretmen dersi yeterince etkili işleyebilmekte, öğrencilerini sürece dâhil etmeyi başarabilmektedir. Sınıfın ve öğretmenin karşılıklı derse olan istekliliği başarıyı getirmiştir. Ders esnasında herhangi bir sınıf kontrol problemi yaşanmadığı, öğrenciler ile öğretmen arasında sürekli bir iletişimle konu iyi algılanmaya çalışıldığı gözlenmiştir.

Öğretmen derse hazırlık bölümünde öğrencileri metne yönelik hazırladığı, öğretmen kılavuz kitaptaki yönergeleri uyguladığı, öğrencilerin metni kolay algılayabilmesi için günlük hayatla ilişkilendirmelerde bulunduğu; ancak öğrencilerin metnin içeriğine yönelik olarak tahminlerde bulunmasına olanak verilmediği gözlemlendi. Bu bölümde öğrencilerin süreci ilgiyle takip ettikleri ve aktif olarak katıldıkları fark edildi.

Metni öğretmen okudu, ses tonu ve mimiklerini kullandı ama öğrenciler dinleme esnasında sıkıldılar ve bu nedenle metni kavramakta sıkıntı yaşadılar. Öğretmen durumu fark ettiği için ek açıklama ve yönlendirmelerde bulunarak sınıfın konuyu kavramasına yardımcı oldu. Öğrencilerin öğretmenin açıklamalarında önceki ve sonraki derse katılım oranlarıyla bu başarı fark edildi.

Dinleme sonrası öğretmen kılavuz kitabındaki sorular ve öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin dışında bir değerlendirmede bulunmadı. Genel olarak öğretmen kılavuz kitabındaki yönergelere bağlı olarak deri tamamladı. Ders esnasında öğrencilerin taleplerini dikkate aldı ve sınıftan aldığı geri dönütlerle ders işlenişine yön verdiği görüldü.

Tablo 25: Öğrencilerin Uygulamadaki Etkililiklerini Betimlemek ve Öğretmenin Ders İşleyiş Uygulamaları (Gözlem Formu VII)

GÖZLEM FORMU	
İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerinin işlenişinde, Öğrencilerin uygulamadaki etkililiklerini betimlemek ve öğretmenin ders işleyiş uygulamaları.	
Tarih: 28.05.2012 (2 ders) 29. 05. 2012 (1 ders)	Öğretmen: C
Saat (Başlangıç Bitiş):8.30-10.05 8.30- 9.10	Sınıf Seviyesi: 8 Sınıf Mevcudu: 15 Metnin Adı: Bir Orman Masalı
Öğrencilerin Türkçe Ders Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metnine ve Etkinliklere Katılma Durumlarına Yönelik Gözlem Boyutları Formu	

Gözlem Boyutları	Gözlem Bulguları	Kodlayarak Temalandırma
1. Öğretmenin hazırlık sürecine yönelik çalışmalarını ilgiyle takip edebiliyorlar mı?	1. Derse hazırlık bölümünde sınıfın %50'si istekli davrandı.	Derse Hazırlık
a. Öğretmenin ön bilgileri harekete geçirme çalışmaları sırasında neler yapıyorlar?	a. 2-3 öğrenci isteksiz ve ilgisizdi geri kalanı sürece katılmaya istekliydi.	Derse Hazırlık
b. Dinleyecekleri metne ilgililer mi, konuyu merak ediyorlar mı yoksa derse karşı duyarsız mı davranıyorlar?	b. Dinleyecekleri metni merak ettiler, derse ilgili davrandılar.	Metne İlgi
c. Metni dinlemeden önce metne yönelik sorular soruyorlar mı?	c. Metne yönelik herhangi bir soru sormadılar.	Dinleme Öncesi Hazırlıklar
d. Metnin başlığından ya da çalışma kitaplarındaki etkinliklerden hareketle metne yönelik tahminlerde bulunuyorlar mı?	d. Metnin başlığından hareketle tahminde bulundular. Özellikle başlıkta geçen "masal" sözcüğünden hareketle gerçek üstü olayların bulunduğu fikirler ortaya sundular.	Metne Yönelik Tahmin
2. Dinleme metinlerini dikkatli bir şekilde takip edebiliyorlar mı?	2. Metnin sonrasına yönelik tahminlerde bulunarak dinlediler. Bu nedenle metni sınıfın tümüne yakını dikkatli bir şekilde takip etti.	Dikkat

<p>3. Öğretmenin uyguladığı dinleme biçimine uygun davranışlar sergiliyorlar mı? (Not alarak dinleme, tahmin ederek dinleme, katılımsız dinleme vb.)</p>	<p>3. Öğretmen kılavuz kitapta önerilen dinleme şekli not alarak dinlemeydi. Öğrencilerin büyük kısmı dinleme şekline uygun davrandı.</p>	<p>Dinleme Biçimi</p>
<p>4. Kullanılan (ana) materyal ya da yardımcı materyallere ilgisi ne düzeyde?</p>	<p>4. Herhangi bir ana materyal ya da yardımcı materyal kullanılmadı.</p>	<p>Ana ve Yardımcı Materyal</p>
<p>5. Metni dinledikten sonra anlama, çıkarımda bulunma, ilgi kurma/ilişkilendirme vb. durumlara yönelik söz ve davranışlarla sürece etkin katılıyorlar mı?</p>	<p>5. Metni dinledikten sonra sürece katılım başlangıçta azdı, öğretmenin hatırlatmaları alınan notlardan faydalanılması sonucunda katılım arttı.</p>	<p>Derse Katılım</p>
<p>a. Dinlediklerini özetleyebiliyor mu?</p>	<p>a. Evet, öğretmen sınıfın tümünün konuyu özetleyebilmesini sağladı. Sınıfı gruplara ayırarak hikâye haritası çıkardılar.</p>	<p>Metni Kavrama</p>
<p>b. Anlamadığı yerleri soruyor mu?</p>	<p>b. Sınıf seviyesi için anlaşılması kolay bir metindi, öğrenciler herhangi bir soru sormadılar.</p>	<p>Metne Yönelik İlgi</p>
<p>c. Metnin yazarına yönelik araştırmalarda bulunuyorlar mı?</p>	<p>c. Metnin yazarına yönelik bir araştırma yapılmadı.</p>	<p>Metnin Yazarı</p>
<p>d. Daha önce işlenmiş metinlerle ilişkiler kurabiliyor mu?</p>	<p>d. Daha önce işlenmiş metinlerle ya da temalarla ilişki kurulmadı.</p>	<p>Diğer Ders ve Konularla İlişki</p>

6. Dinlediklerinden hareketle öğretmenin verdiği yönergeler doğrultusunda çalışmalar gerçekleştiriyorlar mı?	6. Öğretmenlerinin yönergelerine uyuyorlar	Yönergeler
a. Çalışma kitabındaki etkinlikleri cevaplayabiliyorlar mı?	a. Evet, çalışma kitabındaki etkinliklere cevap verebiliyorlar.	Derse Karşı İstek
b. Metne yönelik olarak öğretmen kılavuz kitabında bulunan sorulara cevap verebiliyorlar mı?	b. Metne yönelik olarak sorulan soruların tümüne sınıfın yarısından fazlası katıldı.	Derse Katılım
c. Sorulan sorulara cevap verebiliyor mu?	c. Sorulan sorulara sınıfta aktif olarak katılan 4 öğrenci vardı. Bunun dışında sınıf içerisindeki 2 erkek öğrenci hariç tümü sürece katıldı.	Derse Katılım
Öğretmenin Türkçe Ders Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metniyle İlgili Uygulamalarına Yönelik Gözlem Boyutları Formu		
Gözlem Boyutları	Gözlem Bulguları	Kodlayarak Temalandırma
1. Dinleme Öncesi Uygulamaları		
a. Öğrencilerin ilgisini çekebiliyor mu?	a. Öğrencilerin ilgisini çekmek için konunun kolaylığından ve eğlenceli bir metin olduğundan bahsetti.	İlgi
b. Yazarla ilgili bilgiler veriyor mu?	b. Yazarla ilgili bilgi vermedi.	Yazar Hakkında

<p>c. Dinleme öncesi anahtar kelime ve kavramları belirliyor, öğrencilerin kelimeler hakkındaki bilgilerini, deneyimlerini ve düşüncelerini saptıyor mu?</p>	<p>c. Dinleme öncesi hiçbir anahtar kelime ya da kavramı saptamadı.</p>	<p>Derse Hazırlık</p>
<p>d. Öğrencilere dinleme metinlerine geçmeden önce ön bilgilerini harekete geçirecek sorular soruyor mu, dinleyecekleri konuyu günlük yaşamla ilişkilendirmelerini sağlıyor mu?</p>	<p>d. Metinle ilgili olarak günlük hayatla ilişkilendirmede bulunmadı.</p>	<p>Dinlenecek Metne Hazırlık</p>
<p>e. Öğrencilere uygulanacak olan dinleme yöntem ve tekniğiyle ilgili bilgiler veriyor mu? (eleştirel dinleme, not tutarak dinleme, katılımsız dinleme vb.)</p>	<p>e. Evet, uygulanacak dinleme yöntemi “not alarak dinleme” yöntemi idi. Yöntemin nasıl uygulandığını hatırlattı ve bu yöneme uygun dinleme gerçekleştirmelerini istedi.</p>	<p>Dinleme Yöntemi</p>
<p>f. Öğrencilere metnin içeriğini tahmin etmeye yönelik etkinlikler yaptırıyor mu?</p>	<p>f. Evet, metnin başlığından hareketle metne yönelik tahminde bulunmalarını istedi. Özellikle “masal” sözcüğünün üzerinde durarak tahminlerinde masala ait öğeler bulunmasını istedi.</p>	<p>Tahmin</p>
<p>2. Dinleme Sırasındaki Uygulamaları</p>		

<p>a. Metni CD den mi dinletiyor kendi mi okuyor ya da başka bir yöntem mi kullanıyor? (Metni kendi okuyorsa ses tonu ve mimikleri nasıl?)</p>	<p>a. Metni kendi okudu. Ses tonu güzeldi, vurgulama ve mimiklere dikkat etti.</p>	<p>Dinleme Biçimi</p>
<p>b. Dinleme metinlerini bölümlere ayırarak mı yoksa bir bütün halinde mi öğrencilere sunuyor?</p>	<p>b. Metin kılavuz kitapta “sonrasına yönelik tahminlerle” okutulması istenen bir metindi. Öğretmen kılavuz kitaba uyararak metni tahmin ettirerek okuttu.</p>	<p>Dinlenme Şekli</p>
<p>c. Dinleme metinlerini öğrencilerin kaç kere dinlemelerini sağlıyor?</p>	<p>c. 2 kere dinletti. Öğrencilerin isteği üzerine 3. okumayı gerçekleştirdi.</p>	<p>Dinlenme Sayısı</p>
<p>d. Dinleme faaliyeti esnasında öğrencilerin dikkatinin dağılmaması amacıyla neler yapıyor?</p>	<p>d. Metnin sonrasına yönelik tahminlerde bulunmaları gerektiği için sınıfta dikkat dağınıklığı yoktu. Derse ilgili bir sınıf olduğu için dikkat toplamak amacıyla bir faaliyette bulunmadı.</p>	<p>Vurgu / Tonlama</p>
<p>3. Dinleme Sonrası Uygulamaları</p>		
<p>a. Dinleme metinleriyle ilgili öğrencilerin anlayamadığı noktalar olduğunda metne dönüyor mu? Metindeki paragrafı ya da cümleleri öğrencilerin tekrar dinlemesini sağlıyor mu?</p>	<p>a. Öğrencilerin anlamadığını belirttiği noktalara kitap üzerinden dönmedi. Konuyla ilgili hatırlatmalarda bulundu.</p>	<p>Metne Dönme</p>

<p>b. Öğrencinin dinlediklerinden hareketle kendi hayatından örnekler vermesine imkân sağlıyor mu?</p>	<p>b. Evet, öğrencileri ağacın yerine koydurarak canlandırmalarda bulunmalarını sağladı. Metindeki konuya yakın olarak çevre ile ilgili anılarından örnek vermelerine imkân sağladı. Öğrencilerin bu konuda istekli oldukları görüldü.</p>	<p>Günlük Hayatla İlişkilendirme</p>
<p>c. Dinlemeden sonra öğrenciye ilginç gelen bölümleri açıklıyor mu?</p>	<p>c. Öğrencilerin sorduğu soruların tümüne cevap verdi.</p>	<p>Açıklamalar</p>
<p>d. Konuyu, ana düşünceyi, yardımcı düşünceleri buldurma yönelik uygulamalar yapıyor mu?</p>	<p>d. Evet.</p>	<p>Ana / Yardımcı Düşünce</p>
<p>4. Dinleme metinlerini sınıf seviyelerine uygun işliyor mu?</p>	<p>4. Metin sınıf seviyesinin altındaydı. Öğretmen metindeki ağaçların yerine öğrencileri koyarak bir ders saatini canlandırmaya ayırdı. Sınıf seviyesinin altındaki bir metni daha da basit hale getirdi.</p>	<p>Sınıf Seviyesi</p>
<p>5. Derste farklı materyaller kullanıyor mu?</p>	<p>5. Farklı bir materyal kullanmadı.</p>	<p>Materyal</p>
<p>6. Kılavuz kitaptaki yönergelere ekleme çıkarma yapıyor mu, yönergelere uyuyor mu?</p>	<p>6. Yönergelerin neredeyse tümünü aynı sıra içerisinde uyguladı.</p>	<p>Yönergeler</p>

7. Öğrencilerin Konuyu Edinebilme Seviyelerini Denetliyor mu?		
a. Öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikleri işliyor mu?	a. Etkinliklerin tümünü işledi.	Öğrenci Çalışma Kitabı
b. Öğretmen kılavuz kitabındaki metni kavrama sorularını öğrencilere yöneltiyor mu?	b. Sorulardan bir tanesini atladı.	Öğretmen Kılavuz Kitabı
c. Dinleme sonrası, değerlendirme çalışması olarak duruma göre öz/grup/akran değerlendirmeleriyle sürecin değerlendirmesini yapıyor mu?	c. Öğrenci çalışma kitabındaki etkinlikler ve öğretmen kılavuz kitaptaki sorulardan başka bir değerlendirmede bulunmadı.	Değerlendirme
8. Kılavuz kitaplarda bulunan kazanımlarla ilgili olarak çevre özellikleri, öğrenci seviyesi, konunun içeriği ve okulun imkânları çerçevesinde değişiklik yapıyor mu?	8. Herhangi bir değişiklikte bulunmadı.	Kazanımlar
9. Ara disiplinlerle ilişkilendirmelerde bulunuyor mu?	9. Metin yıllık planda herhangi bir ara disiplinle ilişkilendirilmemektedir. Öğretmen de ilişkilendirmedi.	Ara Disiplinler

<p>a. Fiziksel Ortam: duvarların üst kısmı beyaz alt kısmı kahverengi boyalı geniş, duvarlarından biri pencere sıralı bir sınıftı. Arka ve önden duvara geniş bir mesafeyle 3'erli dizilmiş 9 sıra bulunmaktadır. Sınıf büyük sıralar az olduğu için ferah bir ortamdır. Duvarlarda sınıf panoları tertipli ve dolu bir şekildedir. Sınıfta 9 kız öğrenci, 6 erkek öğrenci bulunmaktadır.</p>	<p>Fiziksel Ortam Öğrenci Sayısı</p>
<p>b. Sosyal Ortam: Sınıfta içerisinde erkek ve kız öğrenciler gruplar halinde oturmaktadır. Erkek öğrenciler sınıfın duvar tarafında yoğunluk göstermektedir. Bunun dışında fark edilecek bir arkadaş grubu bulunmamaktadır. Öğrenciler ders içerisinde konuyla ilgilenmektedir.</p>	<p>Gruplar Derse İlgisi</p>
<p>c. Psikolojik Ortam: Öğrenciler konu ile ilgili fikirlerini belirtmekte ya da etkinliklere katılmakta herhangi bir sorun yaşamadı. Derste söz almak isteyen her öğrenci derse katıldı. Etkinlikler boyunca sınıfın tümü aktif olarak sürece dâhil oldu.</p>	<p>Derse Katılım</p>
<p>d. Bilişsel Ortam: Öğrencilerin seviyeleri 8. sınıf seviyesinin altındaydı. Sözcük anlamlarıyla ilgili eksikler, kullanım hataları dikkat çekiciydi.</p>	<p>Sınıf Seviyesi</p>

Verileri Kod ve Temalara Göre Tanımlama ve Yorumlama

Derse hazırlık bölümünde öğrencilerin metne meraklı olduğu, öğretmenin de öğrencilerin ilgilerini metne çekmeye çalıştığı fark edildi. Öğretmen bu bölümü öğretmen kılavuz kitaptaki yönergeler doğrultusunda işlediği görüldü. Metni kendi okuyan öğretmenin ses tonu ve mimiklerine dikkat ettiği, özellikle vurgulamalarda bulunduğu fark edildi. Metnin sınıf seviyesinin altındaydı; ancak öğrenciler metnin okunma sayısını artırılmasını istedi, öğretmen öğrencilerin isteklerini göz önüne alarak ek okumada bulundu. Metnin sonrasında öğrencilerin tüm etkinliklere aktif katıldıkları gözlemlendi.

Metin sınıf seviyesinin altındaydı. Öğrenciler metni dinledikten sonra, öğretmen metnin kahramanının yerine kendilerini koymalarını isteyerek, metni canlandırma etkinliğinde bulundurdu. Böylece sınıf seviyesinin altındaki bir metni daha da basit hale getirildi. Bu çalışmanın öğrenci tarafından farklı olduğu için önce olumlu karşılandığı; ancak az mevcutlu sınıfta etkinliğin tekrar sayısı fazlalaşınca ilginin dağıldığı ve gereksiz seslerin yükseldiği gözlemlendi. Öğretmenin durumu hemen fark etmesi ile etkinlik sonlandırıldı ve sınıf disiplini tekrar sağlanarak süreç devam etti.

Öğretmen kılavuz kitaptaki yönergelerin neredeyse tümünü aynı sıra içerisinde uyguladığı, etkinlikleri işlediği görüldü. Sınıfın genişliği, öğrencilerin sayısı ve öğretmenin yerinde ve çabuk kararlarıyla ders saatleri verimli şekilde sonlandı. Söz hakkı almak isteyen öğrenciler derse katıldı, katılmayanlarsa sürece dâhil edilmek istendi ve başarılı oldu.

4.3. Doküman İnceleme ile Elde Edilen Verilerin Analizi

Ders kitapları, eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek üzere öğrencinin öğrenme yaşantılarına kaynaklık eden öğretim materyallerinden biri, hatta birçok durumda tek öğretim materyalidir (Halis, 2002: 51). Araştırmamızın bir diğer bölümünü oluşturan doküman incelemelerinde kaynağımız Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarının dinleme becerisine yönelik kısımları ve bu kitapların içinde yer alan öğrenci çalışma kitaplarının bölümleridir. Bu bağlamda; 6. sınıf Evren Yayınları, 7. sınıf Koza Yayınları ve 8. sınıf Tav Yayınları incelenmiştir.

İncelemede;

1. Öğretmen kılavuz kitaplarının fiziksel özellikleri,
2. Öğretmen Kılavuz kitabındaki dinleme metinlerinin özellikleri,
3. Öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerine yönelik kazanım ve etkinliklerin nitelikleri,
4. Çalışma kitaplarında verilen etkinlikler,
5. Öğretmenlerin kitaplarla ilgili görüşleri üzerinde durulmuştur.

4.3.1. Öğretmen Kılavuz Kitaplarının Fiziksel Özellikleri

İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi Öğretmen kılavuz kitaplarının boyutları, dış kapakları ve kapaklarda hakim olan renk ve temalar birbirinden farklıdır.

6. sınıf öğretmen kılavuz kitabı 19 x 27,5 ölçülerinde mavinin hakim olduğu sade bir resimle parlak karton bir kapağa sahiptir. 7. sınıf öğretmen kılavuz kitabı 23,5 x 29,5 ölçülerinde sarı ve turuncunun temel alındığı görsel olarak bir objeden çok renkler ve kitap adının ön planda bulunduğu parlak karton kapaklıdır. 8. sınıf öğretmen kılavuz kitabı 20,5 x 29,5 ölçülerinde kahverenginin dikkat çektiği, kapağın yarısının küçük resimlerle doldurulduğu parlak karton bir kapaktır. Hepsinin ilk sayfasında kitabın adı, yazar veya yazarları, yasal geçerlilik süresi ve yayın evinin adı bulunurken arka sayfasında yayın hakkı bilgileri, editör, dil uzmanı, görsel tasarım uzmanı, program geliştirme uzmanı, rehberlik uzmanı, ölçme değerlendirme uzmanlarının isimleri, yayınevi adresi, ISBN'leri verilmektedir. Ardından 7 ve 8. sınıflarda Türk bayrağı, İstiklal Marşı, Gençliğe Hitabe, Mustafa Kemal Atatürk'ün fotoğrafı, önsöz ve içindekiler kısmı ile kitaplar başlamaktadır. Ancak 6. sınıflarda direk önsöz ve içindekiler kısmına geçildikten sonra diğer kitaplarla birlik sağlanmıştır.

6. sınıf öğretmen kılavuz kitabı 2010-2011 öğretim yılından itibaren 5 yıl süreyle, 7 ve 8. sınıflar ise 2008-2009 öğretim yılından itibaren 5 yıl süreyle öğretmen kılavuz kitabı olarak kabul edilmiştir.

4.3.2. Öğretmen Kılavuz Kitabındaki Dinleme Metinlerinin Özellikleri

Kitapların hepsinde 6 tema bulunmaktadır. 6 ve 7. sınıflarda her temada bir dinleme metni bulunurken, 8. sınıflarda 6 temada bir dinleme metni bulunurken bununla beraber Atatürk temasında fazladan bir dinleme metnine daha yer verilmiştir.

6 ve 7. Sınıflardaki Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan dinleme metinlerinde ders işleniş saatiyle ilgili ders saati verilmektedir. Ancak 8. sınıflarda herhangi bir ders saatine yer verilmemektedir

Öğretmen kılavuz kitabındaki dinleme metinleri incelendiğinde;

6. sınıflardaki altı dinleme metninin yarısı şiir türündedir. Diğer metinler masal, biyografi ve söyleşidir. 7. sınıflardaki dinleme metinlerin türlerine bakıldığında altı dinleme metninin üç tanesinin türü söyleşi, diğer metinler ise makale, hikâye ve anı türündedir. Son olarak 8. sınıflardaki dinleme metinlerinin türlerine bakıldığında da iki metnin şiir, diğer metinler konferans, makale, sohbet, deneme ve masal türündedir.

Öğretmen kılavuz kitabında yer alan temalar, dinleme metinleri ve bu metinlerin türleri ve önerilen ders saatlerini sınıf seviyelerine göre belirtilecek olursa;

**Tablo 26: Kılavuz Kitapta Yer Alan Metinlerle İlgili Bilgiler
(6. Sınıf Evren Yayınları Tema, Metin Türleri ve Önerilen Ders Saati)**

Tema	Temanın Adı	Metnin Adı	Metnin Türü	Önerilen Ders Saati
1. Tema	Sevgi	Sevgi Ağacı	Masal	7
2. Tema	Atatürk	Atatürk	Şiir	6
3. Tema	Kişisel Gelişim	Ağaç ve Sen	Şiir	7
4. Tema	Güzel Sanatlar	Ahmed Adnan Saygun	Biyografi	7
5. Tema	Duygular	Ziller Çalacak	Şiir	7
6. Tema	Doğa ve Evren	Hava Soğuk, Güneş Çok Uzakta	Söyleşi	8

Tablo 27: Kılavuz Kitapta Yer Alan Metinlerle İlgili Bilgiler
(7. Sınıf Koza Yayınları Tema, Metin Türleri ve Önerilen Ders Saati)

Tema	Temannın Adı	Metnin Adı	Metnin Türü	Önerilen Ders Saati
1. Tema	Okuma Kültürü	O Benim Sadık Yarımdır	Söyleşi	7
2. Tema	Atatürk	Atatürk'ün Fikir Hayatı	Makale	7
3. Tema	Doğa ve Evren	Son Kuşlar	Hikâye	8
4. Tema	Millî Kültür	Anadolu Davulu	Söyleşi	7
5. Tema	Kişisel Gelişim	Sevgili Babam	Anı	7
6. Tema	Zaman ve Mekân	Erken Kalkmak Geç Kalkmak	Söyleşi	7

Tablo 28: Kılavuz Kitapta Yer Alan Metinlerle İlgili Bilgiler
(8. Sınıf Tav Yayınları Tema, Metin Türleri ve Önerilen Ders Saati)

Tema	Temannın Adı	Metnin Adı	Metnin Türü	Önerilen Ders Saati
1. Tema	Okuma Kültürü	Kütüphane	Şiir	Herhangi bir ders saati önerilmemektedir.
2. Tema	Atatürk	Eğitimci Atatürk	Konferans	
2. Tema	Atatürk	Türkiye'nin Jeopolitik ve Jeostratejik Değeri	Makale	
3. Tema	Sevgi	Sevgi	Şiir	
4. Tema	Millî Kültürümüz	Karagöz Televizyonda Canlanabilir	Söyleşi	
5. Tema	Doğa ve Evren	Çevrenin Dili Olsa	Deneme	
6. Tema	Toplum Hayatı	Bir Orman Masalı	Masal	

4.3.3. Öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metinlerine Yönelik Kazanım ve Etkinliklerin Nitelikleri

6, 7 ve 8. sınıf Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarının temel dil becerileri kazanımları incelendiğinde okuma becerisi üzerine herhangi bir kazanım verilmediği görülmektedir. Bunun dinleme metinlerinde dinleme ile ilgili yoğunluktan kaynaklandığı düşünülmektedir. Metinlerde geliştirilmesi beklenen dil becerisi olarak dinleme becerisi üzerinde kazanımlara ağırlık verilmiş ardından konuşma ve yazma becerilerini geliştirecek kazanımlar verilirken son olarak dilbilgisine yönelik kazanımlar yer almaktadır.

4.3.4. Çalışma Kitabında Verilen Etkinlikler

Öğretmen Kılavuz kitabında da bulunan Öğrenci Çalışma kitabına ait sayfalar incelendiğinde her dinleme metninin ortalama 9 etkinliği bulunmaktadır. Bu etkinlikler dinleme, konuşma, yazma ve dilbilgisi becerilerine yönelik etkinliklerdir. Bu etkinlikleri metinle ilgili, metne yönelik ve dilbilgisi olarak üç başlık altında toplamak doğru olacaktır. Her dinleme metninde ortalama 2 ya da 3 tane dilbilgisine yönelik etkinlik bulunmaktadır. Öğrencinin dinleme metnini dinlemeden yapamayacağı etkinliklerin sayısı ise şu şekildedir:

Tablo 29: Kılavuz Kitapta Yer Alan Metinlerle İlgili Bilgiler (Dinleme Metinlerini Dinlemeden Yapılamayacak Etkinlik Sayısı)

Sınıf Seviyesi	Metnin Adı	Toplam Etkinlik Sayısı	Metni Dinlemeden Yapılamayacak Etkinlik Sayısı
6. Sınıf	Sevgi Ağacı	10	3
	Atatürk	8	5
	Ağaç ve Sen	13	5
	Ahmed Adnan Saygun	8	3
	Ziller Çalacak	8	5
	Hava Soğuk, Güneş Çok Uzakta	7	4

7. Sınıf	O Benim Sadık Yarımdır	9	3
	Atatürk'ün Fikir Hayatı	10	3
	Son Kuşlar	11	5
	Anadolu Davulu	9	4
	Sevgili Babam	8	3
	Erken Kalkmak Geç Kalkmak	9	3
8. Sınıf	Kütüphane	9	3
	Eğitimci Atatürk	12	2
	Türkiye'nin Jeopolitik ve Jeostratejik Değeri	8	1
	Sevgi	9	2
	Karagöz Televizyonda Canlanabilir	11	3
	Çevrenin Dili Olsa	10	3
	Bir Orman Masalı	7	4

4.3.5. Öğretmen Kılavuz Kitaplardaki Müstakil Dinleme Metinleriyle Bu Metinlere Yönelik Kazanım ve Etkinliklerin Nitelikleri Üzerine Öğretmen Görüşleri

Öğretmenlerin Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki dinleme metinlerine yönelik görüşlerini almak için görüşme formunda 4 soru, çalışma kitaplarındaki etkinliklere yönelik görüşlerini almak için de 1 soru sorulmuştur. Sorulardan alınan cevaplar görüşme sorularına ait bulgular bölümünde ayrıntılı olarak verilmiştir. Bunun dışında öğretmenlerle görüşme formu dışında sözel olarak kurulan iletişim sonucunda alınan bilgilerde; Görüşülen birçok öğretmenin metnin türünden ve 6. sınıf hariç diğer sınıf seviyelerindeki metinlerin uzunluğundan şikâyetçi oldukları ayrıca öğrencilerin seviyelerinin, okul imkânlarının ve sınıf mevcutlarının göz önünde bulundurulması gerektiğine dikkat çeken öğretmenlerin olduğu görülmüştür.

V. BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde bulgular ve yorum bölümünde elde edilen verilere dayanılarak araştırma sonuçları ortaya konulmuş ve sonuçlara dayanılarak önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmada 2011-2012 Eğitim Öğretim yılı içerisinde kullanılan Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplardaki dinleme metinlerine yönelik olarak öğretmen uygulamaları üzerinde durulmaktadır. Bu çerçevede öğretmenlerin görüşleri alınmış, öğretmen ve öğrenciler gözlenmiş, öğretmenlere kaynaklık eden Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitapları incelenmiştir.

Dinleme becerisi tıpkı diğer beceriler gibi geliştirilebilir ve geliştirmesi gerekli bir beceridir. Görüşüne başvurulmuş öğretmenler bu konuda hem fikirdirler ve bu becerinin geliştirilebileceğini düşünmektedirler. Bu konuda birçok araştırmacı da aynı fikirdedir. Doğan (2006: 14), “Dinlemenin öğretilir, geliştirilebilir bir beceri olduğunu gösteren ve müfredatta dil eğitiminin önemli bir parçası olarak mutlaka yer alması gerektiğini vurgulayan pek çok çalışma vardır (Blewett, 1951; Heilman, 1951; Irwin, 1952; Pratt, 1953; Akt. (Toussaint, 1960: 130); Johnson, 1951: 62; Erickson, 1954: 131; Anderson, 1960: .99; Chenfeld, 1978: 91; Quandt, 1983: 92; Graves ve Loaiza, 1999: 13).” aktarmakta ve bu becerinin geliştirilebilirliğine vurgu yapmaktadır. Aynı cümlelerden anlayabileceğimiz üzere bu becerinin müfredatta bulunması da önem arz etmektedir. Öğretmen kılavuz kitaptaki müstakil dinleme metinleri bu becerinin geliştirilmesi ve müfredatta yer alması bakımından büyük bir adımdır.

Öğretmen kılavuz kitabında yer alan müstakil dinleme metinlerine yönelik olarak, bu metinlerin uygulayıcısı olan öğretmenlerin farklı değerlendirmeleri bulunmaktadır. Özellikle metnin niteliği, türü, uzunluğu ve öğretmen kılavuz kitaptaki yönergeler öğretmenlerin memnuniyetsizliklerini dile getirdiği alanlardır.

Müstakil dinleme metinlerinden beklenen kazanımların edinilmesiyle, öğrencilerin sadece ders bakımından değil sosyal anlamda da başarıları aratacaktır. Çünkü dinleme insanın en çok kullandığı dil becerisidir. İnan (1998: 66), öğrendiklerimizin %83'ünü görme, %11'ini işitme, % 3,5'ini koklama, %1,5'ini dokunma, %1'ini tatma yoluyla elde ettiğimizi belirtmektedir.

Göçer (2012: 199), ders işlenişini biçimlendiren ve sürece yön veren etkinlik içi değerlendirme çalışmalarını “Ders işlemeden önceki değerlendirme soruları, İşleniş sırasında değerlendirme soruları, İşleniş bitiminde değerlendirme soruları” şeklinde sınıflandırmıştır. Araştırmamızda işleniş bitiminde değerlendirme sorularına yönelik olarak, öğretmen görüşme formunda 3 soru sorulmuştur. Bu sorulardan ve gözlem verilerinden hareketle; öğretmenlerin büyük bir kısmının öğretmen kılavuz kitaptaki metni anlama sorularını yetersiz bulduğu görülmüştür. Öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin işlevi ve sayısal yeterliliği üzerine elde edilen veriler sonucunda öğretmenler türlü fikirler sunmuş, sınıf seviyelerine göre farklı değerlendirmelerde bulunmuştur. Bu yüzden öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin yeterliliği ile ilgili farklı yargılar olduğu görülmüştür. Ders işlemeden önceki değerlendirme ve işleniş sırasındaki değerlendirmelere yönelik olarak da öğretmenlerin planlı bir ölçme değerlendirmede bulunmadıkları gözlenmiştir. Dersi işlemeden önceki değerlendirmelerin ders işleniş sırasından daha fazla olduğu gözlenmiştir.

Ölçme değerlendirme araçlarının çeşitliliği ile ilgili olarak; Göçer (2007: 176) “Öğretmenler, öğrenme ve öğretme sürecinde öğrencilerin neleri öğrendiklerini tespit edip öğrenilenlerin üzerine neleri inşa edebileceklerine dair yapacakları çalışmalara yön vermek amacıyla gerçekleştirecekleri alternatif ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin plan dâhilinde yürütülmesi gerekir. Bu amaçla her öğretmen yıllık ölçme ve planlama değerlendirmesi yapmalıdır” demektedir. Araştırma verilerinden hareketle öğretmenlerin ölçme değerlendirme aracı olarak öğrenci çalışma kitaplarını ve soru-

cevap yöntemini kullandıkları, bunun dışındaki ölçme değerlendirme araçlarının kullanımının ise sınırlı olduğu görülmüştür.

Türkçe dersi öğretim programları incelendiğinde ortaya çıkan tablo dinleme becerisinin yerini gözler önüne sermektedir. 2005 Yılı İlköğretim Türkçe Dersi (6,7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı ile dinleme becerisine yönelik çalışmaların arttığı görülmüştür.

Birçok alanda olduğu gibi, başarılı için tekrar önemlidir. Çok okuma ile okuma becerisi, çok konuşma ile konuşma becerisi geliştirilebilirse, dinleme becerisi de fazla dinleme; ancak salt bir dinleme değil bilinçli bir süreç içerisinde dinlemeyle geliştirebilir. Bu becerinin doğru şekilde geliştirilebileceği yer ise sınıftır.

Müstakil dinleme metinleri bu amaç doğrultusunda hazırlanmış ve dinleme kavramını müfredata konu olarak eklemiş, öğrencilerin karşısına ders olarak çıkmıştır. Bu nedenle; eksik, fazla, yanlış ya da doğru bu beceriyi geliştirmeyi amaçlamakta ve bu noktada önemli bir adım atılmış olmaktadır. Ancak öğretmenler bu metinlerin verilen kazanımları kazandıracak nitelikte olduğunu düşünmemektedir. Buna gerekçe olarak da fiziki şartları, öğrenci profilini göstermektedirler. Bir kısım öğretmenin ise eldeki metinleri “seviye üstü ve ya seviye altı” şeklinde nitelendirdiği görülmektedir.

Araştırmalar sonucunda ortaya çıkan bir diğer sonuç ise dinleme metinlerinin okuma metinlerinden bir farkı olmadığıyla ilgilidir. Hem uygulamada, hem değerlendirmede öğretmenler bu metinlerle diğer metinler arasında hiçbir fark olmadığı düşüncesindedir. Müstakil dinleme metinlerinin dinleme yoluyla öğrencilere aktarılmasının dışında öğretmen ve öğrenciler tarafından bu metinler farklı görülmemektedir. Yine öğretmenlere göre, dinleme metinlerine yönelik olarak öğrenci çalışma kitabında yer alan etkinlikler, diğer metinlerdeki etkinliklerle benzer yapıdadır.

Öğretmenler dinleme metinlerinin öğrenci tarafından soyut kalmaması için yardımcı materyallerle dersin desteklenmesi gerektiğini belirtmiş ve uygulamalarda buna özen gösterdiklerini vurgulamışlardır. Ancak yapılan gözlemler sonucunda dinleme metinlerini somutlaştırmak adına yapılan çalışmaların eksik olduğu görülmüştür. Dersle ilgili görsel bir materyal ya da uygulamada öğrencinin algısını somutlaştıracak bir

yöntem ve teknik kullanılmamaktadır. Ayrıca, çoğunlukla dinleme CD'si dışında farklı yardımcı materyallerin kullanılmadığı görülmüştür.

Öğretmen kılavuz kitaplarında tavsiye edilen birçok dinleme türü bulunmaktadır. Öğretmenler bu dinleme türleri içerisinde birkaç türde dinlemeyi tercih etmekte ve farklı dinleme türlerini kullanmamaktadır. Bunun yanında, öğrencilere dinleme biçimi belirtilmekte; ancak öğretmenlerin büyük bir kısmı tarafından dinleme biçiminin uygulanış şekli öğrencilere anlatılmamaktadır. Uygulanacak dinleme biçimiyle ilgili eksik bilgilendirme ya da öğrencinin dikkat dağınıklığı nedeniyle dinleme metinleri birkaç kere dinletilmekte; yine de öğrenci tarafından algılanmamaktadır.

Araştırmalarda öğretmen uygulamalarıyla ilgili olarak ortaya çıkan bir diğer sonuç ise öğretmen kılavuz kitapları ve öğrenci çalışma kitaplarıyla ilgilidir. Öğretmen kılavuz kitapları büyük bir yardımcıdır. Ancak bu kitaplarının hazırlık bölümleri yeterince uygulanılmamakta, bu bölüm dışındaki bölümler öğretmenlerce düzenli bir şekilde takip edilmektedir. Öğrenci seviyesi, çevre özellikleri, okul imkânları vb. açılardan bazı değişiklikler yapılsa da genel anlamda öğretmen kılavuz kitabına bağlı kalınmaktadır. Öğrenci çalışma kitapları da öğretmen kılavuz kitapları gibi amacına uygun bir şekilde kullanılmaktadır.

Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitabında bulunan müstakil dinleme metinleri genellikle ilk olarak öğretmenler tarafından okunmaktadır. Hatta bazı öğretmenler dinleme metinlerini sınıf içerisindeki öğrencilere de okutmaktadırlar. Sadece dinleme yoluyla algılanacak bir metnin doğru telaffuz, tonlama ve vurgulama ile öğrenciye sunulması gerekmektedir. Öğretmenler bu metinleri öğrencilere rastgele sunmaktadır. Araştırmada yer alan sorular ve gözlemler sonucunda; öğretmenler, dinleme CD'lerinin birkaç yıldır ellerine ulaşmadıklarını belirtmektedirler. Ancak yayınevlerinin sitesinde yer alan dinleme metinlerine ulaşabileceği bilgisine sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Öğretmenler bu metinleri yayınevinin sitesinden indirerek kullanmayı düşünmemektedirler. Bir kısım öğretmen de internet bağlantısı olmayan okulların varlığı, CD'yi çalıştıracak elektronik cihazların yokluğu veya eksikliği nedeniyle dinleme metinlerini kendileri okumaktadır.

5.2. Öneriler

Dinleme becerisini geliştirme amaçlı bir metin işlerken metnin doğru telaffuz, tonlama ve vurgulama ile öğrenciye sunulması gerekmektedir. Öğretmenler bu metinleri öğrenciye rastgele sunmamalıdır.

5.2.1. Öğretmenlere Yönelik Öneriler

1. Türkçe dersi öğretmenleri dinleme becerisinin geliştirilebilir bir beceri olduğunu kabul çalışmalarını sürdürmelidirler.
2. Öğrencilere dinleme becerisinin önemini fark etmeleri sağlanmalıdır.
3. Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında bulunan müstakil dinleme metinlerinin dinleme becerisini geliştirmek açısından faydalı olduğunu bilmeli ve bu metinlere önem vererek etkinliklerini gerçekleştirmelidirler.
4. Öğretmenler müstakil dinleme metinlerinde verilen kazanımların öğrenciler tarafından edinilmesini öncelikli hedef olarak görmelidirler.
5. Müstakil dinleme metinlerinin sınıf seviyesine uygun olmadığı düşünülüyorsa öğrenci seviyesine göre metin açıklanmalı, ek bilgiler ve materyallerle öğrencinin algılamasını kolaylaştırılmalıdır.
6. Dinleme öncesi metne yönelik önce kendi hazırlanmalı, metni işlemeye başlamadan önce de sınıfı dinleyecekleri metne istekli hale getirmelidir.
7. Müstakil dinleme metinlerini CD'den ya da yayınevi sitesinden öğrencilere sunmalıdır. Eğer imkânları buna müsait değilse ses tonu, vurgu ve mimiklerini öğrencinin rahat anlayacağı şekilde kullanılmalıdır.
8. Müstakil dinleme metinlerini işlerken metni dinleme biçimiyle ilgili olarak sınıfı bilgilendirmeli ve uygulanacak dinleme biçimi hakkında bilgi verilmelidir.
9. Dinleme metinlerini soyut halden kurtarabilmek için yardımcı materyal kullanımına özen göstermelidir.

10. Öğretmen kılavuz kitapta yer alan yönergeleri uygulamaya, onlara eklemeler yapmaya ya da sınıf seviyesine uygun başka uygulamalarla değiştirmeye çalışmalıdır.
11. Müstakil dinleme metninin okuma metnlerinden farklı olduğu gerçeğini göz önünde bulundurarak bu metinleri diğer metinler gibi işlememeye özen göstermelidir.
12. Öğretmen kılavuz kitabında metni anlamaya yönelik olarak sorulan soruları öğrencilere yöneltmeli ve metni kavrama düzeyini ölçmelidir.
13. Müstakil dinleme metninin işlenişi sonucunda öğrenci kazanımlarını belirlemek için ölçme araçları kullanılmalıdır.
14. Öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin öğrenciler tarafından yapılmasını sağlamalı ve bu durumu denetlemelidir.
15. Öğretmen kılavuz kitapta yer alan dinlemeyi değerlendirme formlarını kullanılmalıdır.

5.2.2. Öğrencilere Yönelik Öneriler

1. Öğrenciler dinleme becerisinin önemini fark etmelidirler.
2. Müstakil dinleme metinlerine ders saati içerisinde ulaşabilecekleri gerçeğini unutmamalı ve dinleme esnasında ilgilerini dağıtmamalıdır.
3. Öğrenci çalışma kitabında bulunan etkinliklerin tümünü yapmaya özen göstermelidirler.
4. Öğretmenin uygulayacağı dinleme biçimine uygun davranmalıdırlar.
5. Öğretmenin yönergelerini dikkatle takip etmeli ve söylediklerini uygulamaya çalışmalıdırlar.
6. Ders saati içerisinde ders işlenişine yönelik olarak yapılan etkinliklere katılmaya çalışmalıdırlar.
7. Dinleme becerisinin okul hayatı değil sosyal hayatta da geliştirilmesinin faydalılığını fark etmelidirler.
8. Dinlenen metinle ilgili olarak yaşadığı tüm problemleri zamanında öğretmene bildirmelidirler.

5.2.3. Öğretmen Kılavuz Kitaplarına Yönelik Öneriler

1. Öğrencilerin algıları dağılmaması için metinlerin iyi seçilmelidir.
2. Öğretmen kılavuz kitapta yer alan metinler, öğrencilerin daha önceden karşılaştıkları metinler olmamalıdır.
3. Seçilen dinleme metinleri öğrenci seviyesine uygun olmalıdır.
4. Seçilen dinleme metinlerinin türü öğrenci özellikleri ve seviyesine uygun olmalıdır.
5. Öğrenci seviyeleri, çevre faktörü gibi durumlar göz önünde bulundurularak aynı tema içerisinde birden çok dinleme metni sunulmalı, öğretmenin öğrenciye faydalı olacağını düşündüğü metni seçmesine imkân verilmelidir.
6. Öğretmen kılavuz kitabında yer alan metne hazırlık bölümleri, öğrenci çalışma kitaplarında yer almalıdır.
7. Öğretmen kılavuz kitabında yer alan metni anlama soruları, öğrenci çalışma kitabında yer almalıdır.
8. Öğretmen kılavuz kitabında yer alan müstakil dinleme metinlerinin etkinlikleri okuma metinlerinin etkinliklerinden farklı olmalıdır.
9. Öğretmen kılavuz kitapta verilen kazanımlar öğrencilerin günlük hayatta karşılaşılabilecekleri durumlara yönelik olmalıdır.
10. Dinleme metinlerinde yer alan dilbilgisi etkinliklerindeki cümleler metinden alınmalı veya metinle ve tema ile ilişkili olmalıdır.

5.2.4. Diğer Öneriler

1. Dinleme metinleri için dinleme sınıfları oluşturulmalıdır. Sınıf mevcutları dinleme metinlerinin etkililiği ile ters orantılıdır. Bu nedenle tıpkı teknoloji tasarım dersindeki “Öğrenci sayısı 25'ten fazla olan sınıflar 20'yi geçmeyen gruplara ayrılır. Gruplardaki öğrenci sayısı eşit olur” (MEB, 2006: 26) şeklindeki uygulama esasları gibi Türkçe dersinde de dinleme metinlerine yönelik olarak böyle bir esas konulmalıdır.
2. Dinleme metinlerinin dinlenmesi için gerekli olan elektronik araçlar sınıf içerisinde bulunmalı. Yayınevi sitesinden CD'ler temin edilmeli ya da sanal ortamdan öğrencilere dinletilmelidir.

KAYNAKÇA

- AKSAN, D. (2000). Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim. Ankara: TDK Yayınları.
- AKYOL, H. (2012). Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri. Ankara: PegemA Yayıncılık, 5. baskı.
- AYTAŞ, G. (2012). Etkili Dinleme.
<http://w3.gazi.edu.tr/web/giyaytas/etkilidinleme.htm>, Erişim Tarihi: 10.02.2012
- BANGUOĞLU, T. (1998). Türkçenin Grameri. Ankara: TDK Yayınları.
- ÇİFÇİ, M. (2001). “Dinleme Eğitimi ve Dinlemeyi Etkileyen Faktörler”, Sosyal Bilimler Dergisi. Şubat 2001, Cilt: 2, S. 2, s. 165-177.
- ÇUHADAROĞLU, E. O. , YILMAZ, K. (2007). “Sınıf İçi Gözlem Araç ve Teknikleri: Kavramsal Bir Çözümleme”, Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi. S.1, s. 77-97.
- DEMİREL, Ö. (1934). İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi. İstanbul: MEB Basımevi.
- DEMİREL, Ö. (2004). Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- DİLAÇAR, A. (1968). Dil, Diller ve Dilcilik. TDK Yayınları. Ankara.
- DOĞAN, Y. (2007). İlköğretim İkinci Kademedeki Dil Becerisi Olarak Dinlemeyi Geliştirme Çalışmaları. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- ERGİN, M. (1997). Türk Dil Bilgisi. İstanbul: Bayrak Yayınları
- ERGİN, A. , C. BİROL, (2000). Eğitimde İletişim. Ankara: Anı Yayıncılık.
- GÖÇER, A. (2007). Türkçe ve Sınıf Öğretmenleriyle Öğretmen Adayları İçin Türkçe Öğretimi. Niğde: Öncü Kitap.
- GÖÇER, A. (2012). İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarının Ölçme Ve Değerlendirme Açısından İncelenmesi.
http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/ali_gocer_ilkogretim_turkce_ders_kitaplari.pdf, Erişim Tarihi: 15. 01. 2012
- GÖĞÜŞ, B. (1978). Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi. Ankara: Gül Yayınevi.
- GÖĞÜŞ, B. (1983). “Anadili Eğitim Programlarının Niteliği”, Türk Dili, Dil Öğretimi Özel Sayısı, , S. 379-380, s. 40-48.
- GÜLERYÜZ, H. (2003). Yaratıcı Çocuk Edebiyatı. Ankara: PegemA Yayıncılık.

- GÜNEŞ, F. (2007). Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma. Ankara: Nobel Yayınları.
- JALONGO, M. R. (1995). Promoting Active Listening in the Clossroom. *Childhood Education*, 72, 1, pp.13-18.
- KARADÜZ, A. (2010). “Türkçe ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Dinleme Stratejilerinin Değerlendirilmesi”, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. S. 29 s. 39-55.
- KARASAR, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- KEÇİK, İ, L. UZUN. (2004). *Türkçe Sözlü ve Yazılı Anlatım*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- MEB. (2002). *Türkçe Yazı Programı (6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- MEB. (2006) *İlköğretim Teknoloji Ve Tasarım Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- OSADA, N. (2004). “Listening Comprehension Research: A Brief Review of the Past Thirty Years”, *Dialogue* 2004, Vol. 3, pp.53-66.
- ÖZBAY, M. (2005). *Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayıncılık.
- SEVER, S. (2000). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- TAŞER, S. (2000). *Konuşma Eğitimi*. İstanbul: Papirüs Yayınevi.
- TDK, (2012).
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.50723fc3aecfc3.47742777, Erişim Tarihi: 15.02. 2012
- TEMUR, T. (2001). *Dinleme Becerisi - Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Türkçe 1-8*, Ankara: Nobel Yayınları.
- ÜNALAN, Ş. (2004). *Dil ve Kültür*. Ankara: Nobel Yayınları.
- YALÇIN, A. (2002). *Türkçe Öğretim Yöntemleri Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- YANGIN, B. (2002). *Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi*. İstanbul: Dersal Yayıncılık.
- YILDIRIM A. , H. ŞİMŞEK. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınları, 7. Baskı.

- YILDIZ, C. , A. OKUR, G. ARI, Y. YILMAZ. (2010). Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi, Ankara: PegemA Yayınları, 3. baskı.
- YILMAZ, İ. (2007). Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisini Geliştirmeye Yönelik Önerilen Etkinliklerin Değerlendirilmesi. Niğde: Niğde Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.

EKLER

Ek 1: İzin Dilekçesi

T.C.
KAYSERİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.0.38.20.02.605.01/

Konu : Tez Çalışması

06.10.2011-030410

ERCIYES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 21/09/2011 tarih ve 1072 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitim Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Ceyda ÇAYLI'nın, İlimiz Kocasinan, Melikgazi, İncesu, Talas ve Hacılar ilçelerinde bulunan okullarda "İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metinlerine Yönelik Öğretmen Uygulamalarının Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans tez çalışmasını yapmasında bir sakıncanın olmadığı Anket Değerlendirme Komisyonunca tespit edilmiş olup, eğitim-öğretimi aksatmadan Okul Müdürünün gözetiminde ve sorumluluğunda yapması, araştırma sonucundan Okul Müdürlüğünün Müdürlüğümüze bilgi vermesi kaydıyla uygun görüldüğü ile ilgili Valilik Makamının 04/10/2011 tarih ve 30221 sayılı onay örneği ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

İbrahim CEYLAN
İl Millî Eğitim Müdürü

EKLER:

- 1- Onay Örneği (1 sayfa)
2- Anket Örneği (10 sayfa)

Mürşel K.
11.10.2011
ME

Kayseri İl Millî Eğitim Müdürlüğü - ARGE
Osman Kavuncu Bulvarı No:40/B Kocasinan KAYSERİ
Tel: 352 330 1125 Faks:352 320 95 03
İnternet Adresi: <http://kayseri.meb.gov.tr>, <http://www.kayseriarge.org>

Bilgi: Mehmet ŞAHİN (Sb.Md.) (138)
E-posta: msahin38@windowslive.com
Gülizar YALÇINOĞLU (Şef) (160)
E-posta: gyalcinoglu@hotmail.com

Ek 2: Görüşme Formu**Araştırma Sorusu**

İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerinin işlenişiyile ilgili öğretmen uygulamaları nasıldır?

Tarih: Başlangıç:..... Bitiş: **Saat : Başlangıç:..... ..**
Bitiş:.....

Kişisel Bilgiler**Adı Soyadı:****Mesleki Yılı:****Cinsiyeti:****Bulunduğu Kurumdaki Meslek Yılı:****Yaşı:****Mezun Olduğu Program/Eğitim****Derse Girdiği Sınıflar:****Kurumu:****Ortalama Sınıf mevcudu:****GİRİŞ**

Merhaba ben Ceyda Çaylı. Kayseri’de Türkçe öğretmeni olarak çalışıyor ve Erciyes Üniversitesinde Türkçe Eğitimi alanında yüksek lisans yapıyorum. İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerinin işlenişiyile ilgili olarak eğitim sisteminin en önemli ögesi olan siz değerli öğretmenlerle görüşmek istiyorum. Görüşmede sizlere dinleme becerisine yönelik düşünceleriniz, kitaplarda yer alan dinleme metinleri, onların işlenişiyile ilgili uygulamalarınız ve yaptığınız değerlendirme etkinlikleri hakkında sorular yönelteceğim. Sorulara her sınıf seviyesi için ayrı ayrı cevap vermenizi rica ediyorum. Bu araştırmadan çıkacak sonuçların müstakil dinleme metinlerinin uygulamasında görülen eksikleri ortaya koyması ve yaşanan sorunları açığa çıkarması açısından faydalı olacağını düşünüyorum.

- Bana görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizli kalacaktır. Bu bilgileri araştırmacıların dışında kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca rapor yazılırken görüşülen kişilerin isimleri kesinlikle rapora yansıtılmayacaktır.
- Başlamadan önce bu söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Görüşmeyi izin verirseniz kaydetmek istiyorum. Bunun sizce bir sakıncası var mı?
- Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

SORULAR

1. Dinleme becerisi nedir, dinleme becerisinin geliştirilebilir bir beceri olduğunu düşünüyor musunuz?
2. Türkçe dersi öğrenme etkinlikleri içerisinde, öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan müstakil dinleme metinlerini, dinleme becerisini geliştirmesi açısından değerlendirebilir misiniz?
3. İşlediğiniz müstakil dinleme metinlerini ilgili kazanımları edindirmesi açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?
4. Müstakil dinleme metinlerinin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına, buldukları sınıf seviyesine uygunluğunu nasıl değerlendiriyorsunuz?
5. Öğretmen kılavuz kitabında yer alan müstakil dinleme metinlerinin işlenişine yönelik olarak:
 - a) Dinleme öncesinde ne tür hazırlıklar yapıyorsunuz?
 - b) Dinleme metinlerini işleyiş biçiminiz nedir? (siz mi okuyorsunuz, öğrenciye mi okutuyorsunuz, CD'den mi dinletiyorsunuz ya da uyguladığınız farklı bir yöntem)

- c) Kılavuz kitabında öğrencilerin çeşitli dinleme biçimlerini kullanmalarını sağlanmak amaçlanıyor (eleştirel dinleme, not alarak dinleme, katılımlı dinleme vs.) Dinleme metinlerini işlerken öğrencilerinize bu dinleme biçimlerini açıklayıp, kullanmalarını sağlıyor musunuz?
- d) Metinleri işlerken yardımcı materyaller kullanıyor musunuz? (resimler, konuyla ilgili farklı CD vs.)
- e) Öğretmen kılavuz kitabında yer alan müstakil dinleme metinlerinin işlenişine yönelik olarak yukarıda sorulan sorulara verdiğiniz cevaplardan hareketle dinleme metinlerini kılavuz kitabında verilen yönergelere göre mi işliyorsunuz?

6. Müstakil dinleme metinleri ile ilgili olarak öğretmen kılavuz kitabındaki yönergeleri yeterli buluyor musunuz?

7. Müstakil dinleme metinleriyle diğer metinlerin işlenişi arasında öğrenci katılımı açısından farklılık görüyor musunuz?

8. Müstakil dinleme metinlerini anlamaya yönelik olarak öğretmen kılavuz kitaplarında verilen sorulara aldığınız cevaplardan hareketle, öğrencilerin konuyu kavrama düzeyini yeterli buluyor musunuz?

9. Öğrenci çalışma kitabında yer alan dinleme metinleriyle ilgili etkinliklerin işlevi [konuyla uyumu, öğrenci seviyesine uygunluk, öğrenci edinimlerini yoklama (ölçme ve değerlendirme) vs.] konusunda ne düşünüyor ve çalışma kitabındaki bu etkinlikleri sayısal olarak yeterli buluyor musunuz?

10. Müstakil dinleme metinlerinin işlenişi sonucunda öğrenci kazanımlarını belirlemek amacıyla kullandığınız ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemleri nelerdir?

Ek 3: Gözlem Formu**GÖZLEM FORMU****Amaç**

Bu gözlemin amacı, ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerinin işlenişinde, Öğrencilerin uygulamadaki etkinliklerini betimlemek ve öğretmenin ders işleyiş uygulamalarını ortaya çıkarmaktır.

Tarih:**Saat (Başlangıç Bitiş):****Öğretmen Kodu:****Sınıf:****Sınıf Mevcudu:**

Öğrencilerin Türkçe Ders Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metnine ve Etkinliklere Katılma Durumlarına Yönelik Gözlem Boyutları

1. Öğretmenin hazırlık sürecine yönelik çalışmalarını ilgiyle takip edebiliyorlar mı?
 - a. Öğretmenin ön bilgileri harekete geçirme çalışmaları sırasında neler yapıyorlar?
 - b. Dinleyecekleri metne ilgililer mi, konuyu merak ediyorlar mı yoksa derse karşı duyarsız mı davranıyorlar?
 - c. Metni dinlemeden önce metne yönelik sorular soruyorlar mı?
 - d. Metnin başlığından ya da çalışma kitaplarındaki etkinliklerden hareketle metne yönelik tahminlerde bulunuyorlar mı?
2. Dinleme metinlerini dikkatli bir şekilde takip edebiliyorlar mı?
3. Öğretmenin uyguladığı dinleme biçimine uygun davranışlar sergiliyorlar mı? (Not alarak dinleme, tahmin ederek dinleme, katılımsız dinleme vb.)
4. Kullanılan (ana) materyal ya da yardımcı materyallere ilgisi ne düzeyde?
5. Metni dinledikten sonra anlama, çıkarımda bulunma, ilgi kurma/ilişkilendirme vb. durumlara yönelik söz ve davranışlarla sürece etkin katılıyorlar mı?
 - a. Dinlediklerini özetleyebiliyor mu?
 - b. Anlamadığı yerleri soruyor mu?
 - c. Metnin yazarına yönelik araştırmalarda bulunuyorlar mı?

- d. Daha önce işlenmiş metinlerle ilişkiler kurabiliyor mu?
- 6. Dinlediklerinden hareketle öğretmenin verdiği yönergeler doğrultusunda çalışmalar gerçekleştiriyorlar mı?
 - a. Çalışma kitabındaki etkinlikleri cevaplayabiliyorlar mı?
 - b. Metne yönelik olarak öğretmen kılavuz kitabında bulunan sorulara cevap verebiliyorlar mı?
 - c. Sorulan sorulara cevap verebiliyor mu?

Öğretmenin Türkçe Ders Kitaplarındaki Müstakil Dinleme Metniyle İlgili Uygulamalarına Yönelik Gözlem Boyutları

1. Dinleme Öncesi Uygulamaları
 - a. Öğrencilerin ilgisini çekebiliyor mu?
 - b. Yazarla ilgili bilgiler veriyor mu?
 - c. Dinleme öncesi anahtar kelime ve kavramları belirliyor, öğrencilerin kelimeler hakkındaki bilgilerini, deneyimlerini ve düşüncelerini saptıyor mu?
 - d. Öğrencilere dinleme metinlerine geçmeden önce ön bilgilerini harekete geçirecek sorular soruyor mu, dinleyecekleri konuyu günlük yaşamla ilişkilendirmelerini sağlıyor mu?
 - e. Öğrencilere uygulanacak olan dinleme yöntem ve tekniğiyle ilgili bilgiler veriyor mu? (eleştirel dinleme, not tutarak dinleme, katılımsız dinleme vb.)
 - f. Öğrencilere metnin içeriğini tahmin etmeye yönelik etkinlikler yaptırıyor mu?
2. Dinleme Sırasındaki Uygulamaları
 - a. Metni CD den mi dinletiyor kendi mi okuyor ya da başka bir yöntem mi kullanıyor?
 - i. Metni kendi okuyorsa; ses tonu ve mimikleri nasıl?
 - b. Dinleme metinlerini bölümlere ayırarak mı yoksa bir bütün halinde mi öğrencilere sunuyor?
 - c. Dinleme metinlerini öğrencilerin kaç kere dinlemelerini sağlıyor?

- d. Dinleme faaliyeti esnasında öğrencilerin dikkatinin dağılmaması amacıyla neler yapıyor?
3. Dinleme Sonrası Uygulamaları
- a. Dinleme metinleriyle ilgili öğrencilerin anlayamadığı noktalar olduğunda metne dönüyor mu? Metindeki paragrafı ya da cümleleri öğrencilerin tekrar dinlemesini sağlıyor mu?
- b. Öğrencinin dinlediklerinden hareketle kendi hayatından örnekler vermesine imkân sağlıyor mu?
- c. Dinlemeden sonra öğrenciye ilginç gelen bölümleri açıklıyor mu?
- d. Konuyu, ana düşüncüyü, yardımcı düşünceleri buldurma yönelik uygulamalar yapıyor mu?
4. Dinleme metinlerini sınıf seviyelerine uygun işliyor mu?
5. Derste farklı materyaller kullanıyor mu?
6. Kılavuz kitaptaki yönergelere ekleme çıkarma yapıyor mu, yönergelere uyuyor mu?
7. Öğrencilerin konuyu edinebilme seviyelerini denetliyor mu?
- a. Etkinlik kitaplarındaki etkinlikleri işliyor mu?
- b. Öğretmen kılavuz kitabındaki metni kavrama sorularını öğrencilere yöneltiyor mu?
- c. Dinleme sonrası, değerlendirme çalışması olarak duruma göre öz/grup/akran değerlendirmeleriyle sürecin değerlendirmesini yapıyor mu?
8. Kılavuz kitaplarda bulunan kazanımlarla ilgili olarak çevre özellikleri, öğrenci seviyesi, konunun içeriği ve okulun imkânları çerçevesinde değişiklik yapıyor mu?
9. Ara disiplinlerle ilişkilendirmelerde bulunuyor mu?

Veri Toplama:

İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersinde gerçekleştirilen müstakil dinleme metinlerinin öğrenciler tarafından etkililiğinin incelenebilmesine yönelik olarak iki ders saati gözlem yapılacaktır. Gözlem sırasında aşağıda belirtilen boyutlara da odaklanılacak bunun yanı sıra sınıf içi iletişimi kaydetmek ve veri kaybını önlemek amacıyla video kayıt cihazı kullanılacaktır.

Fiziksel Ortam: Masa ve sıraların konumu, tablo, çerçeve, harita, aydınlatma vs.

Psikolojik Ortam: Öğretmen öğrenci ilişkisi, sözel olmayan davranışlar vb.

Sosyal Ortam: Öğretmen ve öğrencilerin sayısı ve belirgin özellikleri vb.

Bilişsel Ortam: Öğrenci ve öğretmen soru ve cevapları, öğrenme sürecinin ilerleyişi, sınıf içi tartışma, öğretmen ve öğrencilerin etkileşim biçimleri vb.

Ek 4: Dinlenecek/İzlenecek Materyalin İçeriğinde Bulunması Gereken Özellikler

1. Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olmalıdır.
2. Millî, kültürel ve ahlâkî değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlar yer almamalıdır.
3. Siyasî kutuplaşmalara ve ayrımcılığa yol açacak bölücü, yıkıcı ve ideolojik ifadeler yer almamalıdır.
4. Öğrencilerin sosyal, zihinsel, psikolojik gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek cinsellik, karamsarlık, şiddet vb. öğeler yer almamalıdır.
5. İnsan hak ve özgürlüklerine, insanî değerlere aykırı öğeler yer almamalıdır.
6. Dersin amaçları ile kazanımlarını gerçekleştirecek nitelikte olmalıdır.
7. Öğrencilerin ilgi alanlarına ve seviyesine uygun olmalıdır.
8. İşlenecek süreye uygun uzunlukta olmalıdır.
9. Türkçenin anlatım zenginliklerini ve güzelliklerini yansıtmalıdır.
10. Dinleme metinlerinde, metnin özünü ve anlam bütünlüğünü bozmamak kaydıyla kısaltma ya da düzenlemeye gidilebilir. Düzenleme sırasında metne cümle ya da paragraf düzeyinde ekleme yapılamaz.
11. Aynı temada birden fazla dinleme/izleme materyaline yer verilecekse bunları türleri farklı olmalıdır.
12. Öğrencilerin dil zevkini ve bilincini geliştirecek, hayal dünyalarını zenginleştirecek nitelikte olmalıdır.
13. Öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunacak ve onlara estetik bir duyarlılık kazandıracak nitelikte olmalıdır.

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı: Ceyda ÇAYLI

Uyruğu: Türkiye Cumhuriyeti (TC)

Doğum Tarihi ve Yeri: 01.01.1984 Kahramanmaraş

Medeni Durumu: Evli

Email: ceyyigit@gmail.com

Yazışma Adresi: Servet Akaydın Ortaokulu Kocasinan/Kayseri

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	EÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü	2012
Lisans	Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi	2007
Lise	Yozgat Anadolu Lisesi	2002

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2011- Halen	Servet Akaydın Ortaokulu (Kayseri)	Türkçe Öğretmeni
2010– 2011	Yeni Süksün İlköğretim Okulu (Kayseri)	Türkçe Öğretmeni
2008- 2010	Atatürk İlköğretim Okulu (Şırnak)	Türkçe Öğretmeni

YABANCI DİL

İngilizce